

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

MANAGEMENT EFFICIENCY OF THE SAMPLE TEMPLE DEVELOPED IN LAT
LUM KAEO DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิวัฒน์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๕

MANAGEMENT EFFICIENCY OF THE SAMPLE TEMPLE DEVELOPED IN LAT
LUM KAEO DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

PHRAKHRUPATHUMKADWIKHOM (SOMPONG RAVIWANNO)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

C.E. 2012

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี

พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิวัฒน์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๕

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง
“ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

.....

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัยประธานกรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

.....กรรมการ

(พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ, ผศ.)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต)

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ประธานกรรมการ

พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ, ผศ.

กรรมการ

อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....

พระครูปทุมเขตวิกรม

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
ผู้วิจัย	:	พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิวัฒน์)
ปริญญา	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	:	ผศ.ดร. สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ., M.A., Ph. D. (Pol. Sc.)
	:	พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ผศ., พธ.บ., ศศ.ม., รป.ม. (การจัดการความขัดแย้ง)
	:	อาจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณีต พธ.บ., ร.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)
วันที่สำเร็จการศึกษา	:	๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๐๐ รูป และประชาชนที่เป็น ไวยาวัจกร กรรมการวัด มรรคนายก กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๑๖๐ คน รวม ๓๖๐ รูป/คน ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม และแบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติร้อยละสำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับระดับความคิดเห็น ข้อมูลจากการบันทึกภาคสนามใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นอกจากนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๕ ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พระสงฆ์และประชาชน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไม่มีความสัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ทั้งพระสงฆ์และประชาชน สามารถสรุปได้ดังนี้

พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง, พระสังฆาธิการไม่มีมาตรการรองรับความผิดในเรื่องบทธงโทษ ขาดการวางแผนในเรื่องแผนปฏิบัติงานประจำปี ขาดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในเรื่องตัวบุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้, บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนธรรมและบาลียังใช้หลักการสอนแบบเดิมๆ, ยังขาดการสร้างแรงจูงใจ สำหรับทั้งผู้ที่เรียน และผู้ที่สอบได้เปรียญธรรม และขาดเงินงบประมาณสนับสนุนการเรียนในการศึกษาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๔. ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีนั้นมีการบริหารงาน ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านศึกษาสงเคราะห์ ๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕) ด้านการสาธารณูปการ และ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์

Thesis Title : Management Efficiency of the Sample Temple
Developed in Latlumkaeo District, Pathumthani
province

Researcher : Phrakhrupathumkhetwikrom (Somphong Raviwanno)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Thesis Supervisory Committee

: Assist. Prof. Surapon Suyaprom B.A., M.A. , Ph.D.
(Pol. Sc.)

: Phramaha Boonlert Indhapanno, Asst. Prof., B.A., M.A,
M.P.A. (Conflict Management)

: Dr. Yuttana Praneet B.A., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)

Date of Graduation : March 31, 2013

ABSTRACT

The three objectives of this research are 1) to study the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani Province 2) to study the relationship between personal factors with the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani Province 3) to study problems, obstacles and suggestions relating to the management efficiency of the sample temple developed in Lad Lum Kaeo District, Pathumthani Province. The research method is the mixed method research consisting of the qualitative research and quantitative research. The data were collected from the sampling group of 200 Buddhist monks who have been living in Sangha administrative zone of Latlumkaeo District, Pathomthani Province and 160 people who were temple attendants, temple committees, almsgivers, heads of Sub-district, heads of Villages in Latlumkaeo District, Pathumthani Province, all together, it would be 360 monks/persons. The data were derived by the way of simple sampling. The instrument used for collecting the data was the forms of interview, the field data recorder and the questionnaire of the opinion. The data from the questionnaire were analyzed by the packaged program, The statistical percentage was used for the general data of the questionnaire answerers and the statistical mean and standard

deviation were used for the level of opinion. The content analysis was used for the data from the field recording. Besides this, collecting the data by interview was made by interviewing 5 main informants, the data of interview were analyzed by using the Content Analysis Technique.

The result of research has been found that ;

1. The Buddhist monks' and People's opinion on the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani Province was at the high level in all aspects.

2. For the result of evaluation of the relationship of personal factors with the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani Province, it had no relationship of each other. Hereby, the set hypothesis was rejected.

3. The problems and obstacles on the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani province, for both Buddhist monks and people can be summarized as follows:

Most of the Ecc. administrative monks have not formulated the exact regulations for persons under their rule to follow. The Ecc. administrative monks have not had the measurement of punishment for offences, lacked plan for work of each year, lacked efficiently learning about the teaching personnel, knowledge transferors, the personnel of knowledge and ability of teaching Dhamma and Pali. The old style of teaching has still be used. Creating motivation for learners and the persons, who passed Pali examination and lacked the capital supporting the religious education, has not been done .

4. From the results of interview, it has been found that the management efficiency of the sample temple developed in Latlumkaeo District, Pathumthani Province, was on the 6 aspects; 1) administration 2) religious education 3) educational welfare 4) Buddhist propagation 5) public utility and 6) public welfare.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ผศ., และอาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ พระมหาสม กลยาโณ, ดร., พระมหาโยตะ ปยุตโต, พระปลัดสามารถ ธรรมธโร, ผศ.ประสิทธิ์ ทองอุ่น และ อาจารย์วันชัย สุขตาม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระวิสุทธิภักทธธาดา, Ph.D. ที่ได้เป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ทั้งพระเดชพระคุณได้ให้ข้อแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยเมตตาอนุเคราะห์เป็นอย่างมาก

อนึ่งขอขอบพระคุณวัดไร่ขิงที่เป็นสถานที่ให้ความรู้ และเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สร้างบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ และขอขอบพระคุณพระครูรัตนภักทรคุณ (สุรพล อติภโท), เจ้าคณะตำบลบ่อเงิน, พระมหาสมโภชน์ ฐานสมปนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อทอง, พระครูปฐมสันติคุณ (สนั่น อุบลนโต), เจ้าอาวาสหน้าไม้ และพระครูปฐมธรรมมานุสิ (สะอาด อตตสิริ), เจ้าอาวาสทองสะอาด ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณพระครูวรธรรมวาที เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว ที่อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนๆ หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิงทุกรูป ที่ได้ช่วยเหลือชี้แนะแนวทางในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นกำลังใจให้กันตลอดมา

สุดท้ายนี้ ความดีใดๆ อันจะพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แก่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ พี่ๆน้องๆ รวมทั้งคณะญาติโยมชาววัดนางว ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจ ผู้ให้กำลังใจสนับสนุนและผู้ถวายข้าวทุกทัพพีตลอดเวลาที่ดำรงเพศสมณะมา

พระครูปฐมเขตวิกรม รวิณโณ (นิมัยม)

๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์	๒๗
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่าง	๓๘
๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	๔๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๖
๓.๒ ประชากร	๕๖
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๗
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	๖๗
๔.๓ ผลการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการ บริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	๘๑
๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	๙๐
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์	๙๔
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๙
 บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๒
 บรรณานุกรม	 ๑๑๕
 ภาคผนวก	 ๑๒๓
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๒๔
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๓๐
ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)	๑๓๕
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๓๗
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๔๐
ภาคผนวก ฉ ตารางเครื่องมือรแกน	๑๕๕
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์	๑๕๗
ภาคผนวก ซ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์	๑๕๙
ประวัติผู้วิจัย	 ๑๖๕

สารบัญตาราง

ตาราง ที่		หน้า
๒.๑	แสดงรายชื่อวัดพัฒนาตัวอย่าง วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น และอุทยาน	๔๔
๓.๑	การศึกษาในวัด ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	
	แสดงจำนวนประชากรในการวิจัย	๕๗
๔.๑	จำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (พระสงฆ์)	๖๔
๔.๒	จำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน)	๖๖
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยรวม	๖๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านปกครอง	๖๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศาสนศึกษา	๗๑
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่	๗๓
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณูปการ	๗๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสงเคราะห์	๗๗
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์	๗๙
๔.๑๐	เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ	๘๑
	เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามพรรษา	๘๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง ที่		หน้า
๔.๑๒	เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๘๓
๔.๑๓	เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางโลก	๘๔
๔.๑๔	เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม	๘๕
๔.๑๕	เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่	๘๖
๔.๑๖	เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่	๘๗
๔.๑๗	เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่	๘๘
๔.๑๘	เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามระดับการศึกษา	๘๙
๔.๑๙	ปัญหา อุปสรรค จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (พระสงฆ์)	๙๐
๔.๒๐	ข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (พระสงฆ์)	๙๑
๔.๒๑	ปัญหา อุปสรรค จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (ประชาชน)	๙๒
๔.๒๒	ข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (ประชาชน)	๙๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๕
๔.๑ แสดงสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดเป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนา มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ในอดีตที่ผ่านมาเมื่อมีพระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในโลกแล้ว การดำรงอยู่เพื่อการปฏิบัติศาสนกิจ การเผยแผ่พระศาสนาของพระพุทธเจ้าและเหล่าพระสาวกทั้งหลาย ได้ใช้ป่าเป็นที่พักอาศัย และเผยแผ่หลักธรรม แก่บรรดาเหล่าพุทธศาสนิกชน และเมื่อมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นของศาสนา การขยายความเป็นอยู่จากป่าที่มีความสงบ ร่มรื่น ร่มเย็น ได้เข้าไปสู่บ้านสู่เมือง พร้อมกับมีผู้มีจิตศรัทธาได้สร้างวัดให้พระภิกษุ สามเณร ได้พักอาศัย และเจริญจิตภาวนา และทำการเผยแผ่พระศาสนาได้เป็นอย่างดี เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่มาสู่ประเทศไทยโดยการนำของพระโสณเถระและพระอุตตรซึ่งเป็นชาวชมพูทวีปมีชีวิตอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๓ รัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราชไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนก่อนบวช แต่หลังจากบวชแล้วแตกฉานในพระไตรปิฎกจึงได้ร่วมทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๓ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระธรรมทูตไปประกาศพระศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิ ศาสนิกชนคนไทยก็ได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัยของพระพุทธศาสนา ผู้ที่ศรัทธามากก็ยอมรับนับถือและสละชีวิตฆราวาสหันเข้าวัดบวชเป็นพระภิกษุ และสามเณร ทำให้พุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นในประเทศไทย ในอดีตคนไทยอาศัยวัดเป็นที่ฝึกอบรมศีลธรรม และศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางโลกและทางธรรม คือเรียนพระธรรมวินัยด้วย และมีการเรียนการสอนให้รู้ ภาษาไทย แก่บุตรหลาน เมื่อเจ็บป่วยก็มาอาศัยวัดเป็นที่รักษาพยาบาลใช้วัดเป็นที่พักอาศัยของคนเดินทาง ชาวบ้านใช้วัดเป็นที่พบปะสังสรรค์จัดงานเทศกาล และมหรสพ^๑

นับตั้งแต่รัฐบาลได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙^๒ มาใช้ ประเทศชาติได้พัฒนาก้าวหน้าเป็นแบบอย่างตะวันตกมากขึ้น ความสำคัญของวัดเริ่มลดน้อยลง กิจกรรมที่วัดเคยทำมาก่อนหน้านั้นไม่ว่าจะเป็น การให้การศึกษา การรักษาพยาบาล การเป็นแหล่งฝึกฝนอาชีพ รัฐก็เข้ามาดำเนินการเองทั้งหมด ซึ่งถึงแม้จะเป็นผลดีในการสร้างความเจริญก้าวหน้า แต่อีกด้านหนึ่งก็

^๑มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๒๑๗.

^๒สำนักแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙, พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙.

เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ประชาชนห่างเหินวัด ส่งผลทำให้วัดขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง จึงมีสภาพเสื่อมโทรม และพุทธศาสนิกชนก็คลายความเลื่อมใสที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ลงตามลำดับ^๓

ในปัจจุบันวัดหลายแห่งมุ่งที่จะพัฒนาด้านวัตถุและพัฒนาด้านอาคารสถานที่ มากกว่าการที่จะพัฒนาเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อการศึกษอบรม หรือการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนของประชาชนในแต่ละชุมชน วัดเป็นที่พึ่งพิงเพียงด้านพิธีกรรมเท่านั้น บางวัดมุ่งสร้างวัดถ่มมุงคเครื่องรางของขลัง เมื่อเกิดปัจจัยมากก็นำไปพัฒนาด้านอาคารสถานที่ใหญ่โตเกินความจำเป็น แต่การพัฒนาวัดไม่ได้เป็นไปแบบองค์รวมของสงฆ์ เป็นเรื่องของเจ้าอาวาสเพียงฝ่ายเดียว สมาชิกในวัด นอกวัดไม่ได้เป็นเจ้าของวัด การทุ่มเทพัฒนาวัดและชุมชนจึงไม่เต็มที่ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนไม่สมบูรณ์ ฝ่ายพระสงฆ์ที่เข้ามาบวช ไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ขาดการเผยแผ่หลักธรรมแก่ประชาชน การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ของชาวบ้าน ไม่สู้จะดีนัก สังคม และพระพุทธศาสนาจึงเกิดปัญหา สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาเริ่มทรุดต่ำ ประกอบกับยุคของการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ มีการรับวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามาอย่างเต็มรูปแบบ จนเกิดการละเลยต่อคุณธรรมและจริยธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคม ประชาชนขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา และความประพฤติดของพระภิกษุสงฆ์ก็ย่อหย่อนจากพระธรรมวินัย และเป็นที่ติติงแก่ผู้ที่ได้พบเห็น^๔

วัดในพระพุทธศาสนาของไทย มีอยู่เป็นจำนวนมากที่สามารถใช้เป็นสถานที่พัฒนาจิตวิญญาณประชาชนได้ปีละหลายล้านคน หากวัดนั้นๆ ได้รับการพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเป็นศูนย์กลางชุมชน สามารถดึงดูดใจผู้ที่ผ่านไปมาให้มีความรู้สึกว่ที่นี่มีความสุขที่สัมผัสได้ วัดจึงน่าจะเน้นบทบาท ตอบเป้าประสงค์ของพุทธศาสนาที่ชัดเจนออกมาในฐานะผู้ให้ที่พึ่งพิงทางการทางใจ ที่ไม่เพียงพัฒนาในด้านวัตถุและศาสนสถานเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมไปถึงการพัฒนาด้านบริหารศาสนบุคคล การศึกษาอบรม ศาสนสมบัติ และการสาธารณสงเคราะห์^๕ วัดจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า เพื่อเรียกความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนกลับมาอีกครั้ง

กรมศาสนาได้มองเห็นถึงความสำคัญ และจำเป็นในการที่จะสนองตอบต่อความคาดหวังที่จะให้วัดทั้งหลาย ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม จึงได้เริ่มโครงการวัดพัฒนาตัวอย่างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อเป็นการยกย่อง ประกาศเกียรติคุณและให้การสนับสนุน วัดที่สามารถปรับปรุงวัดให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้วัดเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปัจจุบันมีวัดพัฒนา

^๓กรมการศาสนา, การวิเคราะห์การจำแนกวัดออกเป็นกลุ่มตามระดับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๐), หน้า ๒.

^๔คะนิงนิตย จันทรบุตร, สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า บทนำ.

^๕กรมการศาสนา, วัดพัฒนา ๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

ตัวอย่างทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก แต่พบว่าวัดเหล่านั้นบางวัดไม่สามารถดำรงรักษาสภาพของวัดพัฒนาตัวอย่างเอาไว้ได้^๖

จากสภาพปัญหาของพุทธศาสนาที่กำลังประสบปัญหาวิกฤตศรัทธา ประกอบกับมาตรการในด้านศาสนาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบาย และแนวทางการวิจัยทางการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับที่ ๓ สนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาจิตใจ และเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน^๗ และการที่กรมการศาสนาได้รับอนุมัติให้บรรจุโครงการพัฒนาวัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ จึงจำเป็นต้องรู้ว่าวัดพัฒนาตัวอย่างที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างแล้ว เมื่อกาลเวลาผ่านมาระยะหนึ่งยังมีประสิทธิภาพในการพัฒนาวัดมากน้อยขนาดไหน เพื่อจะได้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องให้หมดไป ประกอบกับจะได้มีการพัฒนาจากวัดพัฒนาตัวอย่าง ให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นเป็นอันดับต่อไป

จังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่เจริญ แต่ประสิทธิภาพการบริหารวัดของแต่ละวัดนั้นแตกต่างกันออกไป บางวัดไม่มีการพัฒนาจึงทำให้ขาดประสิทธิภาพการบริหาร จึงสมควรที่จะพัฒนาการบริหารตามวัดพัฒนาตัวอย่างเพื่อวัดในจังหวัดปทุมจะได้เจริญพร้อมกันอันนำไปสู่ความเจริญทั้งสังคมและประเทศ

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีว่า ได้มีการบริหารงานในวัดพัฒนาตัวอย่าง ตามหลักเกณฑ์ และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านศาสนา พัฒนาปรับปรุงวัดให้เป็นที่พึ่งพิงทางด้านจิตใจของประชาชน เป็นแบบอย่างในการพัฒนาสังคมประเทศชาติต่อไป

๑.๒ วัดอุปประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์และประชาชน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕.

^๗ กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและแนวทางการวิจัยทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของศึกษาธิการฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๒), หน้า ๔๓.

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีใน ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้กำหนดโดยแยกเป็นตัวแปรของกลุ่มวิจัย ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

๒) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ หน้าที่ และระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีคือ ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ พระสงฆ์ประชาชน ทั้งหมด ๓๖๐ รูป / คน^๔

^๔สำนักเจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี, ๒๕๕๕.

๑) พระสงฆ์ที่เป็นพระลูกวัดสังกัดเขตการปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๐๐ รูป

๒) ประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์คณะสงฆ์เป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ไวยาวัจกร กรรมการวัด มรรคนายกและกำนัน / ผู้ใหญ่บ้านจำนวน ๑๖๐ คน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ วัดที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ทั้งหมดจำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่

๑. วัดบัวแก้วเกษร
๒. วัดจันทาราม
๓. วัดบ่อเงิน
๔. วัดบัวขวัญ
๕. วัดบัวสุวรรณประดิษฐ์
๖. วัดลาดหลุมแก้ว
๗. วัดลำหามาเมฆ
๘. วัดคูบางหลวงอนุกิจวิธูร
๙. วัดสุทธาวาส
๑๐. วัดเจติย์หอย
๑๑. วัดสุวรรณโณवास

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีมีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ อายุของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๒ จำนวนพรรษาของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๓ วุฒิการศึกษาทางโลกของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๔ วุฒิการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๕ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๖ เพศของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๗ อายุของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๘ ระดับการศึกษาของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ ๙ หน้าที่ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพอใจในการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายกำหนดไว้โดยการดำเนินงานนั้นเป็นการดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การวินิจฉัย การตัดสินใจ การควบคุมติดตาม เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่นี้ หมายถึง การบำรุงรักษาและการพัฒนาวัด ซึ่งโดยตรงนั้นเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าอาวาส รวมไปถึง พระภิกษุสามเณรภายในวัดตลอดจนกรรมการและทายกทายิกาแห่งวัดนั้น

การบริหารงาน หมายถึง ความสามารถในการวางแผนจัดระเบียบการประสานงาน และการควบคุมกิจการงานต่างๆ เพื่อให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

การปกครอง หมายถึง การออกกฎ ระเบียบ การระงับอธิกรณ์ การบริหารจัดการ การควบคุมดูแลวัดและการอยู่ร่วมกันของพระภิกษุสงฆ์ในวัดรวมถึงการออกกฎระเบียบเพื่อใช้บังคับกับ พุทธศาสนิกชนให้สงบเรียบร้อย

การศาสนศึกษา หมายถึง ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทั้งทางปริยัติธรรมและทางสามัญ ยกย่องเชิดชู สรรหา ครูผู้สอนปริยัติธรรมและศีลธรรม จัดตั้งและควบคุมดูแลโรงเรียนสอนปริยัติธรรม และบาลี

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การประสานงานทางงบประมาณในการจัดตั้งโรงเรียนทั้งแผนกสามัญศึกษาและแผนกปริยัติธรรมเพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์และพุทธศาสนิกชนได้รับการศึกษา อย่างเท่าเทียม

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การจัดให้มีการฟังพระธรรมเทศนา การบรรยายหรือปาฐกถาธรรม การจัดศาสนพิธีต่างๆ และการให้ธรรมะหรือการสนทนาธรรมแก่คนในชุมชนสังคม รวมทั้งจัดห้องสมุดหรือจัดพิมพ์หนังสือธรรมะไว้เผยแผ่ให้ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า

การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติไว้ในวัดด้วยการรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง ตกแต่งศาสนวัตถุและศาสนสถานที่มีอยู่เดิมให้มั่นคงถาวรและก่อสร้างเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับศาสนสมบัติที่จำเป็นต่อการดำรงพระพุทธศาสนา

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การบรรเทาช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ช่วยเหลือเกื้อกูลคนในสังคมและชุมชน การจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราและเด็ก โดยการจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณกุศลหรือให้ความสะดวกแก่สังคมและชุมชน เพื่อให้สังคมและชุมชนมีการพัฒนาที่ดีต่อไป

วัดพัฒนาตัวอย่าง หมายถึง วัดที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กรมการศาสนากำหนด และขึ้นทะเบียนไว้โดยจัดงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถึง ปัจจุบัน ในที่นี้ได้แก่ วัดทองสะอาด วัดบ่อทอง วัดหน้าไม้และวัดสุวรรณจินดาราม ซึ่งสังกัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง หมายถึงความสามารถในการวางแผนจัดระเบียบการประสานงาน และการควบคุมกิจการงานต่างๆ ของวัดพัฒนาตัวอย่างให้งานบรรลุผล

วัด หมายถึง วัดสังกัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ที่สังกัดเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เป็นไวยาวัจกร กรรมการวัด มรรคทายก และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอยู่ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบความสัมพันธ์ตัวแปรระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๑.๗.๔ ผลวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่าง

๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

๒.๑.๑ ความหมายของประสิทธิภาพ

จากการทบทวนความหมายของประสิทธิภาพของนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การเปรียบเทียบทรัพยากรที่ใช้ไป (Input) กับผลที่ได้จากการทำงาน (Output) ว่าดีขึ้นอย่างไร แค่นั้น ในขณะที่กำลังทำงานตามเป้าหมายขององค์กรคงเดิม^๑

ชุมศักดิ์ ชุมนุม ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีหรือไม่ดีนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งหากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ความต้องการภายนอก ได้แก่

๑.๑ รายได้หรือค่าตอบแทน

๑.๒ ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๑.๓ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี และ

^๑เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, การบริหารรัฐกิจ แนวคิด หลักการ และการปฏิบัติ, (ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๕๗.

๑.๔ ตำแหน่ง/หน้าที่

๒. ความต้องการภายใน ได้แก่

๒.๑ ความต้องการได้รับการยอมรับจากหมู่คณะ

๒.๒ ความต้องการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการจงรักภักดี ความเป็นเพื่อนและความรัก

๒.๓ ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง^๒

ติน ปรัชญพฤทธิ์ ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การสนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่จะได้รับผลดีมากที่สุดโดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดนั่นก็คือการลดค่าใช้จ่ายทางด้านวัตถุและบุคลากรลงในขณะที่พยายามเพิ่มความแม่นยำตรงความเร็วและความราบเรียบของการบริหารให้มากขึ้น^๓

สมใจ ลักษณะ ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินงานโดยมีผลผลิตที่ได้รับเป็นตัวกำกับการแสดงประสิทธิภาพของการดำเนินงานใดๆ อาจแสดงค่าของประสิทธิภาพในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการลงทุนกับผลกำไรที่ได้รับ ซึ่งถ้าผลกำไรมีสูงกว่าต้นทุนเท่าใดยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจไม่แสดงประสิทธิภาพเชิงตัวเลข แต่แสดงด้วยการบันทึกถึงลักษณะการใช้ เงิน วัสดุ คน และเวลา ในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ไม่มีการสูญเปล่าเกินความจำเป็น รวมถึงการใช้กลยุทธ์หรือเทคนิควิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การบังเกิดได้เร็ว ตรงและมีคุณภาพ ประสิทธิภาพมี ๒ ระดับ ดังนี้

(๑) ประสิทธิภาพของบุคคล และ

(๒) ประสิทธิภาพขององค์การ ประสิทธิภาพของบุคคล หมายถึง การทำงานเสร็จโดยสูญเวลาและเสียพลังน้อยที่สุด ค่านิยมการทำงานที่ติดกับสังคมนี้อาจหมายถึงการทำงานได้เร็ว และได้งานดีบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือ บุคคลที่ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถใช้กลวิธีหรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานได้มากเป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจโดยสิ้นเปลืองทุน ค่าใช้จ่ายพลังงาน และเวลาน้อยเป็นบุคคลที่มีความสุขและพอใจในการทำงานเป็นบุคคลที่มีความพอใจที่จะเพิ่มพูนคุณภาพและปริมาณของผลงาน คิดค้น ดัดแปลงวิธีการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ประสิทธิภาพขององค์การ คือ การที่องค์การสามารถดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์การโดย

^๒ซุมศักดิ์ ชุมนุช, ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ : กรณีศึกษา เขตการศึกษา ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้าพรินติ้ง, ๒๕๕๔), หน้า ๖๔.

^๓ติน ปรัชญพฤทธิ์, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๗.

ใช้ทรัพยากรปัจจัยต่างๆ รวมถึงกำลังคนอย่างคุ้มค่าที่สุดมีการสูญเปล่าน้อยที่สุด มีลักษณะการดำเนินงานไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดีโดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร และกำลังคน องค์การมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลิตและการบริการได้ตามเป้าหมาย องค์การมีความสามารถใช้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีอย่างฉลาด ทำให้เกิดวิธีการทำงานที่เหมาะสมมีความราบรื่นในการดำเนินงานมีปัญหาอุปสรรคและความขัดแย้งน้อยที่สุด บุคลากรมีขวัญกำลังใจดีมีความสุขความพอใจในการทำงาน^๔

สุรนาท ขมะณะรงค์ ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ดังนี้ ประสิทธิภาพในระบบราชการมีความหมายรวมถึงการผลิตภาพและประสิทธิภาพโดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

(๑) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน การผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

(๒) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม และ

(๓) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการเป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ^๕

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การวัดผลการทำงานขององค์กรนั้นว่าทำงานได้ปริมาณงานมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงินเวลา แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน โดยรวมความมีประสิทธิภาพเราจะให้ หมายถึงทำงานได้ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรโดยรวมมีความสมัครสมานสามัคคีมีสันติภาพและความสุขรวม เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการแต่ใช้เวลาแรงงานและงบประมาณน้อย^๖

กิบสัน (Gibson) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง อัตราส่วนของผลผลิตต่อตัว ป้อนเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพรวมถึงผลตอบแทนจากการลงทุนหรือทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย ค่าสูญเสีย และสูญเปล่า การใช้ทรัพยากรต่ำกว่าขีดความสามารถอัตราการใช้สอย เป็นต้น

^๔สมใจ ลักษณะ, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เพื่อฟ้าพารินต์ติ้ง, ๒๕๔๓), หน้า ๗-๘.

^๕สุรนาท ขมะณะรงค์, นโยบายสาธารณะและหลักการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมือง, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๓๕.

^๖สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีองค์กรประสิทธิภาพ รวมบทความสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖๓.

เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพจะต้องเป็นอัตราส่วน เช่นอัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย (Ratios of benefit to cost)^๗

จอห์น มิลเลท (John D. Millet) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึงผล การปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มวลมนุษย และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติตามนั้นด้วย ซึ่งอาจเขียนเป็นสูตร ดังนี้^๘

$$E = (O - I) + S$$

E = Efficiency คือ ประสิทธิภาพของงาน

O = Output คือ ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา

I = Input คือ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรในการบริหารที่ใช้ไป

S = Satisfaction คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา

เฮอริทซ์ ไชมอน (Herbert A. Simon) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ว่า ทรรศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพคล้ายคลึงกับ Millet คือ ถ้าจะพิจารณาว่างานใดจะมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ให้ดู จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้รับออกมา ดังนั้นตามทรรศนะนี้ประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า และถ้าเป็นการบริหารราชการและองค์การก็ บวกกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Satisfaction) เข้าไปด้วย^๙

ปีเตอร์สัน และ พลาวแมน (Peterson & Plawman) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพไว้ว่า ความหมาย ของประสิทธิภาพตามนัยเชิงธุรกิจ หมายถึง การผลิตสินค้าให้มีคุณภาพเหมาะสมตาม ความต้องการมากที่สุด โดยใช้ต้นทุนการผลิตต่ำที่สุดซึ่งประสิทธิภาพในทางธุรกิจนั้น มุ่งพิจารณาใน เรื่องประสิทธิภาพของงานโดยอาศัยปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย คุณภาพเวลาและวิธีการเป็นสิ่งสำคัญ^{๑๐}

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การสนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่จะได้รับผลดีมากที่สุด โดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ทั้งการผลิตสินค้าต้องมีคุณภาพเหมาะสมตามความต้องการมากที่สุด

^๗Gibson, J.L., **Organization : Behavior, structure and processes.** (3 rd ed). (Dellas, Texas : Business Publications, 1979), p. 50.

^๘John D. Millet, J.D., **Management in the public service,** (New York : Hill, 1954), p. 4.

^๙Herbert A. Simon, H.A., **Aministrative behavior,** (New York : McMillan, 1960), pp. 180-181.

^{๑๐}Peterson, E., & Plawman, E.G., **Business Organization and Management.**Homewood, (Illinoise : Richard D. Irwin, 1953), p. 50.

๒.๑.๒ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพของนักวิชาการหลากหลายท่านได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายได้ ดังนี้

พรเพ็ญ อยู่บำรุง ได้กล่าวถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลทำให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องทราบด้วยว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพคืออะไร สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของนักวิชาการหลายท่านที่ได้เสนอแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ซึ่งเป็นการศึกษาและการออกแบบองค์การที่มีรูปแบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ๙ องค์ประกอบ ดังนี้^{๑๑}

(๑) สภาพแวดล้อมขององค์การ

(๒) การประมวลผลสารสนเทศและการตัดสินใจ

(๓) การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงองค์การ

(๔) เป้าหมายขององค์การ

(๕) ชนิดของงานที่จะทำให้เป้าหมายสำเร็จ

(๖) การออกแบบองค์การ

(๗) ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ

(๘) วัฒนธรรมองค์การ และ

(๙) อำนาจและหน้าที่ กล่าวคือ หากสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์การมีความซับซ้อนต่ำหรือมีความแน่นอน มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงานขององค์การอย่างละเอียดชัดเจน ก็จะไปสู่ความมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์การที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ยุ่งยากซับซ้อนสูงหรือไม่มีความแน่นอน เพราะการที่องค์การมีข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติงานที่ชัดเจนนั้นจะเป็นการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่สามารถมองเห็นได้ และมีอัตราการสูญเสียต่ำ

^{๑๑}พรเพ็ญ อยู่บำรุง, “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร”, **ปริญญารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓-๑๔.

ธีรพงษ์ ภัคตีไพบูลย์สกุล ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน (Basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และความพยายามหลีกเลี่ยงความต้องการอันทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ^{๑๒}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพไว้ว่าหลักการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมีหลักหลัก ๑๒ ประการ ประกอบด้วย^{๑๓}

- (๑) ทำความเข้าใจและกำหนดแนวความคิดให้กระจ่าง
- (๒) ใช้สามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นหรือความเป็นไปได้ของงาน
- (๓) คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
- (๔) รักษาระเบียบวินัยการทำงาน
- (๕) ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม
- (๖) การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพและมีการลงทะเลียนไว้เป็นหลักฐาน
- (๗) งานควรมีลักษณะแจ่มแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
- (๘) งานสำเร็จทันเวลา
- (๙) ผลงานได้มาตรฐาน
- (๑๐) การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
- (๑๑) กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนงานได้ และ
- (๑๒) ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

สมยศ นาวิการ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพไว้ว่ามีปัจจัย ๗ ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำปฏิบัติงานในองค์การ คือ^{๑๔}

- (๑) กลยุทธ์ (Strategy) กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการกำหนดภารกิจพิจารณาจุดอ่อนและจุดแข็งภายในองค์การ รวมถึงโอกาสและอุปสรรคภายนอกองค์การด้วย
- (๒) โครงสร้าง (Structres) โครงสร้างขององค์การที่เหมาะสมจะช่วยให้ปฏิบัติงาน
- (๓) ระบบ (Systems) ระบบขององค์การที่จะบรรลุเป้าหมาย
- (๔) บุคลากร (Staff) ผู้ร่วมองค์การ

^{๑๒}ธีรพงษ์ ภัคตีไพบูลย์สกุล, “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู”, *ภาคินพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต*, (คณะสังคมศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๑.

^{๑๓}สมพงษ์ เกษมสิน, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เกษมสุวรรณการพิมพ์, ๒๕๑๔), หน้า ๓๐.

^{๑๔}สมยศ นาวิการ, *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของการบริหาร:MBO*, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๒๙), หน้า ๕.

(๕) ความสามารถ (Skill)

(๖) ค่านิยม (Shared Values) ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร และ

(๗) แบบการบริหารของผู้บริหารในองค์กร

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ หมายถึง ปัจจัยหลักที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมีด้วยกันหลายประการคือ ประการแรก คือ ผู้บริหารที่เปี่ยมไปด้วยความสามารถรู้จักมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ และเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร ประการที่สอง คือ บุคลากรเนื่องจากบุคลากรเป็นตัวขับเคลื่อนให้งานออกมามีประสิทธิภาพ ดังนั้น บุคลากรจึงต้องมีประสิทธิภาพด้วยจึงจะง่ายต่อการปฏิบัติอีกประการที่สาม คือ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ทั้งผู้บริหารและบุคลากรช่วยกันบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ หากสภาพแวดล้อมดีผู้ปฏิบัติงานเกิดความสดชื่นในการปฏิบัติงานผลงานที่ตนบริหารอยู่นั้นก็จะมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๓ การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

จากการทบทวนการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของนักวิชาการหลากหลายท่านได้กล่าวถึงการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสามารถอธิบายได้ ดังนี้

พนม วัจนสุนทร ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า องค์กรทุกประเภทจะต้องมีองค์ประกอบด้านงาน ซึ่งได้แก่ ภารกิจที่จะต้องกระทำตามวัตถุประสงค์ และการจัดระบบงานเพื่อให้สามารถกระทำตามวัตถุประสงค์และการจัดระบบงานเพื่อให้สามารถกระทำภารกิจได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะประกอบภารกิจได้ตามเป้าหมายขององค์กรจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่ดี คือ คนหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้ ดังนั้น การที่หน่วยงานหรือองค์กรจะกระทำภารกิจได้ดีมีประสิทธิภาพหน่วยงานจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับภาวะงานบุคลากรจึงเป็นปัจจัยอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกประเภท^{๑๕}

นงนุช นุชรัตน์ ได้กล่าวถึง การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คือ การปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะการจะทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้นจะเกิดจากการฝึกฝนและเรียนรู้หรือพัฒนาบุคลากรนั่นเองซึ่งการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งมวล อาทิ การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะครอบคลุมถึงกระบวนการในการศึกษาในทุกคนและทุกระดับให้มีความรู้ ความ

^{๑๕}พนม วัจนสุนทร, วัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : อาทิตยโปรดักส์กรุ๊ป, ๒๕๕๑) , หน้า ๔.

สามารถ มีทักษะและทัศนคติที่ตีรวมถึงการอบรมการสอนงานการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหรือแม้แต่กระบวนการในการพัฒนาตนเองซึ่งถือเป็นกรรมวิธีต่างๆที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ แก่บุคลากรในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย^{๑๖}

มนู อรติตลเชษฐ์ ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า แนวคิดของการปฏิรูประบบราชการมีเหตุจูงใจและแรงกดดันที่ทำให้ต้องมีการปฏิรูป คือ การแข่งขันทางการค้าในระดับรัฐก็เช่นกันแรงกดดันจากการแข่งขันทางการค้าระดับโลกการทำการค้าที่ไร้พรมแดนระหว่างประเทศทำให้รัฐต้องให้ความสนใจในการปรับปรุงแนวนโยบายเพื่อการสนับสนุนภาคเอกชนเพื่อให้สามารถแข่งขันและแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดการค้าโลกให้ได้มากและช่วยสร้างความได้เปรียบเพื่อจะได้พัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมได้อย่างมั่นคง^{๑๗}

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการทำงานที่ดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะอุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน^{๑๘}

พินิจ ภูทับทิม ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญเพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นการช่วยให้บุคลากรในองค์การสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพของหน่วยงานยิ่งขึ้น^{๑๙}

^{๑๖} นงนุช นุชรัตน์, “ความต้องการในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อรองรับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ : กรณีศึกษา ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๕), หน้า ๓๖.

^{๑๗} มนู อรติตลเชษฐ์, **การปฏิรูประบบราชการ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการปฏิรูประบบราชการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๓), หน้า ๙๑.

^{๑๘} สมาน รังสิโยกฤษฎ์, **การจัดการภาครัฐแนวใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (พระนครศรีอยุธยา : อาทิตยโรงพิมพ์เทียนวัฒนา, ๒๕๔๔), หน้า ๘๓.

^{๑๙} พินิจ ภูทับทิม, ร.ต.อ., “ความต้องการและการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของครูอาจารย์ในโรงเรียนตำรวจ สังกัดกองบัญชาการศึกษาศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓), หน้า ๓๔.

สมเพียร เทียนทอง ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า กรรมวิธีต่างๆ ที่โรงเรียนมุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ความสามารถประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้แก่บุคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะด้านการศึกษาประกอบกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของผู้มีอำนาจเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนสภาพแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น^{๒๐}

ยุวดี ศรีธรรมรัฐ ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า กระบวนการของกลุ่มกิจกรรมที่ปฏิบัติจัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดเพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากกิจกรรมการศึกษา การพัฒนา การฝึกอบรม ในแต่ละวิธีการย่อมมีจุดเน้นในการพัฒนาบุคลากรที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากพัฒนาบุคลากรโดยกิจกรรมการศึกษาจะเน้นที่ตัวบุคคลโดยมุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และความรู้ความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะสาขาซึ่งจะสามารถนำติดตัวไปประกอบอาชีพหรือเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคตในขณะที่พัฒนาบุคลากรโดยกิจกรรมการฝึกอบรมจะเน้นที่คนหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ต้องปฏิบัติโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมมักเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในการทำงานของบุคลากรในขณะนั้น ส่วนการพัฒนาบุคลากรโดยวิธีการสุดท้ายคือโดยกิจกรรมการพัฒนานั้นจะเน้นที่ตัวบุคคล องค์กร และสังคมพร้อมๆ กันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของผู้ปฏิบัติงาน^{๒๑}

ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์ ได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า “ผู้บริหารระดับกลาง (ระดับ ๕-๖) เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ” ควรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบให้มีทั้งความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิรูปบทบาทภารกิจ โครงสร้างและระบบงานของหน่วยงานหรือองค์กร รวมทั้งต้องมีการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางของแผนแม่บท การพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการปรับเปลี่ยนระบบบริหารงานในความรับผิดชอบไปสู่แนว

^{๒๐}สมเพียร เทียนทอง, **องค์กรและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ :ธรรมสาร,๒๕๔๒), หน้า ๑๑, ๑๔.

^{๒๑}ยุวดี ศรีธรรมรัฐ, **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : เพื่อการปฏิรูประบบราชการ**, (กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๑) , หน้า ๑๘๔.

ทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นผลลัพธ์ของงานเป็นหลัก (Result Based)^{๒๒}

สรุปได้ว่า การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง การแสวงหาโอกาสเพื่อให้คุณภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นกระบวนการของกลุ่มกิจกรรมที่ปฏิบัติจัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดเพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยกิจกรรมการพัฒนานั้นจะเน้นที่ตัวบุคคล องค์กร และสังคมพร้อมๆ กันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของผู้ปฏิบัติงานองค์กรและสังคม

๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหาร

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการบริหารมีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารไว้แตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละคน ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม กล่าวว่า การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งเป็นสาขาวิชา ที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ กล่าวคือ มีหลักการ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้ การบริหารงานจึงเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารงานในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม^{๒๓}

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยกฤษฎ์ กล่าวว่า การบริหารงานเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๒๔}

^{๒๒} ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์, สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ., การปฏิรูประบบราชการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๔๓.

^{๒๓} จันทรานี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^{๒๔} สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

วัชร บุรณสิงห์ กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคม ซึ่งพิจารณาได้เป็น ๓ ทาง คือ

๑. ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

๒. ทางหน้าที่ เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๓. ทางปฏิบัติการ เป็นกระบวนการบริหารดำเนินการในสถานการณ์ที่บุคคลต่อบุคคลกำลังมีปฏิสัมพันธ์กันหรือร่วมทำปฏิกริยาเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน^{๒๕}

ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ ๓ ด้านคือ ๑.ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึงภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร ๒.ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่จะต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึงการจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ ในองค์กรและการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน ๓.ในด้านของความรับผิดชอบต่องานบริหารจัดการ หมายถึงการต้องทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆ เข้าด้วยกัน^{๒๖}

ไพบุลย์ ช่างเรียน ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๒๗}

สมพงศ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๘}

^{๒๕} วัชร บุรณสิงห์, **การบริหารหลักสูตร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

^{๒๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์กรและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑-๒๒.

^{๒๗} ไพบุลย์ ช่างเรียน, **วัฒนธรรมการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๗.

^{๒๘} สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓-๑๔.

ติน ปรัชญพฤทธิ มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดย หมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^{๒๙}

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ ศุภวัฒนาการ วงศ์นวนสุ ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง ศักยภาพทางการบริหารจัดการซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน^{๓๐}

๑. ศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการและศักยภาพในการบริหารจัดการของผู้บริหารโดยที่ศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการประเมินได้จากความเข้มแข็งของ ๘ องค์ประกอบทางการบริหาร ซึ่งได้แก่

- (๑) การวางแผน
- (๒) การฝึกอบรม
- (๓) การนิเทศงาน
- (๔) การบริหารงานบุคคล
- (๕) ความพร้อมของชุมชน
- (๖) การบริหารวัสดุครุภัณฑ์
- (๗) การบริหารระบบสารสนเทศ และ
- (๘) การเตรียมความพร้อมของชุมชน

๒. ศักยภาพของผู้บริหาร ประเมินได้จากความสามารถของผู้บริหารใน ๖ ด้านซึ่งได้แก่

- (๑) ความสามารถในการจัดหาและระดมทรัพยากรเข้าสู่การบริหารจัดการ
- (๒) ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ในกรอบ
- (๓) ความสามารถในการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากร
- (๔) ความสามารถในการบริหารจัดการขวัญและกำลังใจ
- (๕) ความสามารถในการบริหารจัดการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และ
- (๖) ความสามารถในการบริหารจัดการพัฒนาที่เบ็ดเสร็จครบวงจร

จตุทา เทียนไทย ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การเสริมพลังอำนาจในการตัดสินใจ(Empowerment) การรื้อปรับระบบ (Reengineering) การบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จโดยรวม (Total Quality Management) และการปรับลดขนาดองค์กร (Dow

^{๒๙}ติน ปรัชญพฤทธิ, **ทฤษฎีองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔), หน้า ๘.

^{๓๐}พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒนาการ วงศ์นวนสุ, **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๑.

sizing) โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การวางแผน (Planning) และการควบคุม (Controlling)^{๓๑}

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ กล่าวว่า คำว่า “การบริหาร” นั้น นอกจากใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Administration” ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้แทนกันได้ คือ คำว่า “Management” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่ทางวิชาการจะเลือกใช้คำว่า “Administration” ก็ด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ เหตุผลประการแรก เมื่อไม่ต้องการใช้คำว่า “ผู้จัดการ” ซึ่งมีความหมายแคบจำกัดลงไปว่าเป็นผู้บริหารงานขององค์การแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น เมื่อพูดถึงการบริหารงานโดยทั่วไปหรือการบริหารราชการจึงนิยมใช้คำว่า “Administration”^{๓๒}

บรรจบ เนียมมณี กล่าวว่า การบริหารคือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- ๒) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- ๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
- ๔) วัตถุประสงค์นั้นๆต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ^{๓๓}

อานุภาพ อิทธิบันลือ ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ โดยตระหนักถึงความสามารถ ความถนัดและความมุ่งหวัง ด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด^{๓๔}

^{๓๑} จุฑา เทียนไทย, **การจัดการมุมมองนักบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^{๓๒} สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

^{๓๓} บรรจบ เนียมมณี, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^{๓๔} สุทิน นพเกตุ, **สิทธิมนุษยชนศึกษา ยุทธศาสตร์สู่การสร้างวัฒนธรรม-วิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนและสุจริตชน**, (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๙), หน้า ๕๑.

เฮร์เบิร์ต เอ ไชมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์^{๓๕}

เออร์เนสต์ เดล (Ernest Dale) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า^{๓๖}

ฮัทชินสัน (Hutchinson) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุและกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด^{๓๗}

คุนทซ์ และดอนเนลล์ (Koontz and Donnell) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น^{๓๘}

เฮร์ริเกิล (Hellriegel) กล่าวว่า “Management” หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^{๓๙}

โยเดอร์ (Yoder) กล่าวว่า หมายถึง การนำไปสู่กระบวนการของการทำกิจการที่มีการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) และความร่วมมือ (Coordinating) โดยเฉพาะกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ^{๔๐}

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลเป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์การ

^{๓๕} Herbert A. Simon, **Administrative Behavior**, (New York: Macmillian, 1947), p. 3.

^{๓๖} Ernest Dale, **Management : Theory and Practice**, (New York : McGraw-Hill,1973), p. 4.

^{๓๗} Hutchinson, Jonh G., **Organization : Theory and Classical Concepts**, (New York : McGraw-Hill, 1967), p.12.

^{๓๘} Koontz,Harold &Cyril O’ Donnell, **Principle Of Management : An Analysis of Managerial Fucntions**, (New York : McGraw-Hill, 1972), p.43.

^{๓๙} Don Hellriegel,**Management**, (third edition, Addison - Wesley Publishing Company.lmc., 1982), p.6.

^{๔๐} Dale Yoder, **Personnel Principles and Policies**, (fourth printing, Englewood Cliffs : New Jersey Prentice - Hall, Inc. 1956), p.7.

๒.๒.๒ กระบวนการบริหาร

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละท่าน ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการทำงานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำ และการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร^{๔๑}

ธีระรัตน์ กิจจักษ์ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้า

๒. การแสวงหา การกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

^{๔๑} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

๔. การประสานงาน (Co-Ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษารื้อกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะ และประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต^{๔๒}

อุทัย เลาหิเชียร ได้กล่าวถึง การบริหารก็เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งด้วย ซึ่งหมายความว่า มีขั้นตอนต่างๆ ในการบริหารเรียกว่า “กระบวนการการบริหาร” อันที่จริงกระบวนการบริหารเป็นแนวความคิดที่ได้มีการพัฒนาตั้งแต่อดีตซึ่งรู้จักกันในอักษรย่อว่า “POSDCORB” อักษรย่อดังกล่าวสามารถขยายความได้ ดังนี้^{๔๓}

- (๑) การวางแผน (Planning)
- (๒) การจัดการองค์การ (Organizing)
- (๓) การจัดการบุคคล (Staffing)
- (๔) การอำนวยการ (Directing)
- (๕) การประสานงาน (Coordinating)
- (๖) การรายงาน (Reporting) และ
- (๗) การงบประมาณ (Budgeting)

ในปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์กระบวนการบริหารจึงได้เปลี่ยนจาก “POSDCORB” มาเป็น “POLE” ซึ่งก็คือ^{๔๔}

- (๑) การวางแผน (Planning)
- (๒) การจัดการองค์การ (Organizing)
- (๓) การเป็นผู้นำ (Leading) และ
- (๔) การประเมินผล (Evaluating)

^{๔๒}ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

^{๔๓}อุทัย เลาหิเชียร, รัฐประศาสนศาสตร์ : ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ, (สำนักพิมพ์เสมาธรรม : ม.ป.ท.), หน้า ๑๔.

^{๔๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

ลูเธอร์ กุลิก และลินดัล เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndall Urwick) ได้นำหลักการบริหารจัดการของ ฟาโยลมาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ ในที่สุดได้คำตอบสั้นๆ คือ POSDCORB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร ๗ ประการ คือ

๑. P = Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดโครงการอย่างกว้างๆ ว่าจะทำอะไรบ้าง เพื่ออะไร มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร การวางแผนจะต้องทำก่อนการลงมือปฏิบัติ

๒. O = Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร กล่าวคือ เป็นการจัดสายงานแบ่งแยกอำนาจการบริหารให้ผู้ปฏิบัติงานทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน เพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

๓. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. D = Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการบอกทิศทางการทำงานเสนอแนะวิธีการทำงานหลังจากที่ได้วิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วว่า ควรทำอะไรบ้าง อย่างไร ไปในทิศทางใด

๕. Co = Coordinating หมายถึง การประสานงาน อันได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสื่อสารการกำหนดระเบียบแผนในการทำงาน เป็นต้น

๖. R = Reporting หมายถึง การรายงาน การทำงานทุกอย่างจะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปว่าตนเองได้ทำอะไรบ้าง อย่างไร ได้ผลประการใด

๗. B = Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรม^{๕๕}

อองรี ฟาโยล เป็นบุคคลแรกที่วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบมูลฐานของการจัดการปัจจุบัน เรียกว่ากระบวนการบริหารจัดการ มี ๕ ประการ (POCCC) ดังนี้^{๕๖}

๑. การวางแผน (Planning) คือ การศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคต แล้ววางแผนเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้

๒. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์การออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งงานต่างๆ

^{๕๕} Gulick L. and Urwick J., **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp.18-19

^{๕๖} Fayol, Henri, **General and industrial management**, (London : Pittman & Sons, 1964), p. 39.

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มอบหมายงานให้
ทำ บังคับบัญชาให้พนักงานทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน

๔. การประสานงาน (Coordination) คือ การดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงาน
สามารถได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ

๕. การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ตรวจสอบ
สอปให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

หลักการในการบริหารหรือการจัดการนั้น ควรมีความยืดหยุ่นและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับ
นักบริหารทุกระดับในองค์การ เรียกว่า หลักการจัดการสากล ๑๔ ข้อ (Fayol 's 14 principle of
management) ดังนี้^{๔๗}

๑. หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of Work) โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
(Specialization) ของแต่ละคน

๒. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) โดยให้สอดคล้อง
กับระดับความรับผิดชอบตามตำแหน่งงานนั้นๆ

๓. หลักระเบียบวินัย (Discipline) พนักงานทุกคนต้องยอมรับและเชื่อฟังในกฎเกณฑ์ ระเบียบ
ข้อบังคับที่องค์กรกำหนดขึ้น

๔. หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ในการทำงานผู้ใต้บังคับบัญชา
ทุกคนจะต้องรับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น

๕. หลักทิศทางการทำงานอย่างเดียวกัน (Unity of Direction) ในการทำงานทุกกลุ่มหรือทุก
หน่วยงานในองค์การควรดำเนินการภายใต้แผนงานและทิศทางการทำงานที่ชัดเจนอย่างเดียวกัน

๖. หลักผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นรองผลประโยชน์ส่วนรวม (Subordination Of individual
Interests The General Interest) ในการทำงานผลประโยชน์ขององค์การต้องมาก่อนผลประโยชน์
ส่วนตัวโดยคำนึงถึงความสำเร็จขององค์การเป็นสำคัญ

๗. หลักการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานที่เป็นธรรม (Remuneration) พนักงานต้องได้รับ
ค่าจ้างที่เป็นธรรมเหมาะสมกับสภาพค่าครองชีพและความพอใจสูงสุดของทั้งฝ่ายคนงานและฝ่ายนาย
จ้าง

๘. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง การให้มีศูนย์รวมการตัดสินใจและการ
ควบคุมอยู่ที่ส่วนกลาง และให้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมสอดคล้องและพอเหมาะกับองค์
การนั้นๆ

^{๔๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒.

๙. หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) ควรกำหนดลำดับสายของการบังคับบัญชาแต่ ละหน่วยงานในองค์การให้ชัดเจน ลดหลั่นกันไปตามลำดับ จากระดับสูงสุดลงมาถึงระดับต่ำสุดของ องค์การ ไม่คลุมเครือหรือกำกวม

๑๐. หลักของความมีระเบียบ (Order) ทุกสิ่งทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนการกำหนดตำแหน่งหน้าที่จะต้องพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสม

๑๑. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ผู้บริหารควรยึดหลักการจัดการบนพื้นฐานของ ความยุติธรรม ความมีเมตตากรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยทั่วถึงทั้งองค์ การปราศจากการลำเอียง

๑๒. หลักความมั่นคง (Stability of Tenure of Personnel) ฝ่ายบริหารควรสร้างความรู้สึก ในเรื่องความมั่นคงในหน้าที่การงานและรักษาพนักงานที่มีคุณภาพไว้กับองค์การเพื่อลดอัตราการออก จากงานให้น้อยลง

๑๓. หลักความคิดริเริ่ม (Initiative) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์การ

๑๔. หลักความสามัคคี (Esprit de Corps) ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพนักงาน ด้วยการทำงานเป็นทีมและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดเอกภาพทั้งองค์การ

สรุปได้ว่า กระบวนการในการบริหารจัดการนั้น คือ เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการจัดการ กิจกรรมต่างๆ ขององค์การให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ช่วยให้การดำเนินงานไม่เกิดการงานที่ ซ้ำซ้อนกัน อันทำให้เสียประโยชน์ในทางที่ไม่ควรเสียในหลายด้านส่งผลให้ประสิทธิภาพในการ ประกอบกิจการงานลดน้อยด้อยลงในด้านคุณภาพของงานที่ให้เป็นผลเสียในรูปลักษณะขององค์การที่ ต้องการความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๒.๓.๑ ความเป็นมาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีนักวิชาการหลากหลายได้ แสดงทัศนะเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไว้แตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละท่าน ดังนี้

พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต) ได้กล่าวถึง การปกครองคณะสงฆ์หรือสถาบันสงฆ์ในสมัย พุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าจะทรงดูแลด้วยพระองค์เองทรงอยู่ในฐานะประมุขและทรงให้ความสำคัญ เสมอภาคในการบัญญัติสิกขาบทต่างๆ พระองค์จะทรงทำท่ามกลางสงฆ์สังฆกรรมต่างๆ ที่กระทำต้อง ได้รับความยินยอมจากคณะสงฆ์จึงจะสามารถดำเนินต่อไป ทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปอย่าง รวดเร็ว สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงทิ้งไว้เป็นมรดกมาถึงปัจจุบันก็คือ พระธรรมวินัยซึ่งจะเป็นหลักในการที่

สถาบันสงฆ์จะใช้เป็นสื่อในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับชาวโลกต่อไป และจะเป็นสิ่งกำหนดบทบาทหรือจุดยืนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสงฆ์กับสังคมชาวโลกในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย^{๔๘}

สง่า หล่อสำราญ ได้กล่าวถึง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ย่อมต้องมีความผู้นำหรือภาวะผู้นำในการบริหาร โดยบริหารตามหลักภาวะผู้นำนั้น มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยพระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำที่มีหน้าที่ในการดูแลปกครองคณะสงฆ์ แม้ว่าจะเกิดปัญหาจากภายในและภายนอกคณะสงฆ์ก็ตาม พระพุทธองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้อุดหนุนจากภิกษุต่างๆ ได้จนกระทั่งเสด็จดับขันธปรินิพพาน หลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จปรินิพพานแล้วพระมหากัสสปะผู้เป็นพระสาวกสำคัญยิ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะสงฆ์ให้เป็นประธานใหญ่ในการทำสังคายนาครั้งที่ ๑ ที่ถ้ำสัตตบรรณในเขาเวภาระบรรพตเขตกรุงราชคฤห์^{๔๙} หลังจากสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๓ พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระมหาเถระไปประกาศพระพุทธศาสนา ๙ สายและประเทศไทยได้รับผลจากการเผยแผ่คราวนั้นด้วย^{๕๐} ทำให้พระพุทธศาสนาได้ประดิษฐานในดินแดนสุวรรณภูมิ อันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยและอีกหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาตั้งแต่ยุคกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของไทยก็ยังมีการใช้หลักภาวะผู้นำควบคู่กับหลักพุทธธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์มาโดยตลอดจนถึงในยุคปัจจุบันนี้

๒.๓.๒ การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปโล) ได้กล่าวว่า การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม หมายถึง งานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุ สามเณรในเขตการปกครองของตน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งนี้ คำว่า “การปกครอง” แปลว่าการควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ที่ท่านควรจะอยู่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามเป็นงาน

^{๔๘} พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔), หน้า ๓๒.

^{๔๙} สง่า หล่อสำราญ, ตำนานพระพุทธสาวก, (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗.

^{๕๐} พระมหาธรรมรัต อริยธมโม, การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์สุรวัดน์, ๒๕๔๓), หน้า ๕๗.

เกี่ยวกับการปกครองพระภิกษุ สามเณร ตลอดจนคฤหัสถ์ที่อยู่ภายในวัดให้ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ระเบียบเรียบร้อยงาม^{๕๑}

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงความหมายการปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารคณะสงฆ์ ตามทัศนะของพระพุทธศาสนาว่า การปกครองตามความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษา การปกครองและความสงบเรียบร้อยที่เกิดจากการปกครองนั้น มิใช่เป็นจุดหมายในตัว แต่เป็นเพียงปัจจัยคือสภาพเอื้อ เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลบรรลุจุดหมายแห่งการศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษาทั้งสิ้น ถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษาก็ต้องปกครองด้วยอำนาจเมื่อปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปฏิบัติที่เอียงไปในทางที่จะขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้การปกครองแบบใช้อำนาจจึงก่อให้เกิดปัญหาเริ่มตั้งแต่เกิดความขัดแย้งในจิตใจเป็นต้นไป ทำให้ยิ่งต้องเพิ่มการใช้อำนาจ ใช้อำนาจและจะเน้นการลงโทษมากยิ่งขึ้นตามลำดับไม่ใช่การปกครองแบบพยายามสร้างคนดี แต่เป็นการปกครองแบบพยายามกำจัดคนเลวนั่นเอง^{๕๒}

พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตฺติทินฺโน) ได้กล่าวว่า งานปกครองเป็นงานนำเป็นงานหลักซึ่งกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ละเอียดอ่อนยิ่งกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่เสร็จต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา ถ้างานปกครองดำเนินไปอย่างไรงานอื่นๆ ก็ดำเนินไปอย่างนั้น ถ้างานปกครองดำเนินไปไม่ได้ งานบริหารลักษณะอื่นๆ ก็ดำเนินไปไม่ได้เช่นกัน^{๕๓}

ทั้งนี้บทบาทของพระสังฆาธิการในด้านการปกครองนั้น ยังได้มีการตั้งความคาดหวังถึงการแสดงบทบาทที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการไว้ว่า

(๑) รัฐและมหาเถรสมาคมควรร่วมกำหนดนโยบายให้พุทธศาสนิกชนไปวัดในวันอาทิตย์ เพื่อปลูกฝังให้คนไทยใกล้ชิดศาสนธรรมและสามารถนำหลักศาสนธรรมปรับใช้ในวิถีชีวิตตนได้

(๒) สถาบันผลิตพระสังฆาธิการควรกำหนดนโยบาย แผนและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการบริหารวัดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งฟื้นฟูและพัฒนาจิตใจและพัฒนาตนให้ถึงพร้อมในการปฏิบัติภารกิจทั้ง ๖ ด้านของคณะสงฆ์ รวมทั้งเป็นกลยุธยารมิตร์ของศาสนิกชน สามารถปลูกฝังและฝึกอบรมให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิต

^{๕๑} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ), เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๘๗.

^{๕๒} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), การปกครองคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๓๙), หน้า ๗๘.

^{๕๓} พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตฺติทินฺโน), ธรรมญาณนิพนธ์: ๑๐๐ ปีพระพุทธวรญาณ, หน้า ๗๖ - ๗๗.

(๓) วัดควรปรับเปลี่ยนบทบาทให้ทันกับสังคมในเชิงรุก คือ จัดโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมและมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยดึกสาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดและพระเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชน มีภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ

(๔) มหาเถรสมาคมควรมีมาตรการให้ยุติพุทธพาณิชย์ อันเป็นการลดความศรัทธาของศาสนิกชน

(๕) พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและจรรยา เพื่อปลูกศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น

(๖) ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับควรให้ความสำคัญแก่วัดและพระสงฆ์ที่มีบทบาทให้การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาเยาวชนและศาสนิกชนในแต่ละบทบาทหน้าที่ตามภารกิจคณะสงฆ์ เช่น สนับสนุนด้านงบประมาณ ความก้าวหน้าด้านสมณศักดิ์ การพัฒนาศึกษาภาพและเชิดชูยกย่องให้เป็นที่ประจักษ์แก่หมู่คณะสงฆ์^{๕๔}

สรุปได้ว่า งานปกครองเป็นงานนำเป็นงานลึกซึ่งกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ละเอียดอ่อนยิ่งกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่เสร็จต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา เพื่อประสิทธิภาพขององค์กรสงฆ์จะได้เจริญก้าวหน้าไปในทางที่ดี

๒.๓.๒ การศาสนศึกษา

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการศาสนศึกษา ได้มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ) ได้กล่าวถึง การจัดการศาสนศึกษา ดังกล่าวว่าคณะสงฆ์ยังมีได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้โดยชัดเจนแต่โดยหลักสูตรและเนื้อหาวิชาแล้ว คงอนุมานได้ว่า มีวัตถุประสงค์ ๙ ประการ คือ

๑. เพื่อพระสงฆ์รักษาตนและหมู่คณะ
๒. เพื่อใช้อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
๓. เพื่อใช้พัฒนาชาติบ้านเมืองด้วยคุณธรรมของพระศาสนา
๔. เพื่อใช้ในกิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนา
๕. เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
๖. เพื่อสร้างศาสนทายาทสืบอายุพระพุทธศาสนา
๗. เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

^{๕๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการเสวนา เรื่องบทบาทที่พึงประสงค์ของวัดและพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

๘. เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม

๙. เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติอันเป็นส่วนรวม^{๕๕}

พระมหาสมทรง สิริธโร และคณะ ที่ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทที่วัดและพระสงฆ์จะทำได้คือ การศึกษา การเผยแผ่และการสงเคราะห์ ซึ่งในส่วนของการศึกษานั้นเป็นการให้บริการด้านการศึกษาแก่พระสงฆ์ คือ การมีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นับเป็นทางหนึ่งในการสร้างอุบาสก อุบาสิกาให้ได้พุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพและเป็นกำลังของศาสนาอีกประการหนึ่งก็คือการไปสอนวิชาศีลธรรมตามโรงเรียนต่างๆ เป็นการอนุเคราะห์สังคมด้วยธรรมทาน การที่ให้พระสงฆ์ได้เข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของชาติ ดังกล่าวนี้จะทำให้เยาวชนและสังคมเห็นความสำคัญของวัดและพระสงฆ์^{๕๖}

สรุปได้ว่า การศาสนศึกษาเป็นด้านที่สำคัญที่พระสงฆ์ควรมีบทบาทให้มาก เนื่องจากปัจจุบันโลกนำสมัยขึ้นมา จึงทำให้การศึกษานำสมัยตามซึ่งทำให้มีความสำคัญในชีวิตมนุษย์ พระสงฆ์จึงควรบริหารงานทางด้านนี้ให้มากขึ้น

๒.๓.๓ การศึกษาสงเคราะห์

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสงเคราะห์ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว่น่าสนใจดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง ด้านศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไปปัจจุบันมีการดำเนินการดังนี้ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์ที่วัดสนับสุนน^{๕๗}

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ) ได้กล่าวถึง การศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ดำเนินการในลักษณะนี้ เป็นการจัดการศึกษาซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระภิกษุในพระศาสนาได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของชาติและพระภิกษุสามเณรส่วนหนึ่งเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนได้เข้าใกล้วัดและได้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนา

^{๕๕} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ), เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, หน้า ๔๑.

^{๕๖} พระมหาสมทรง สิริธโร และคณะ, “บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓.

^{๕๗} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒.

๒. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระสงฆ์ให้การศึกษอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน เป็นโอกาสให้พระสงฆ์ได้ใช้วิชาการศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ ด้วยหลักธรรมของพระศาสนา

๓. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีความมุ่งหมายให้วัดได้ช่วยอบรมบ่มนิสัยเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมแต่ยังเด็ก ทั้งเป็นการให้โอกาสวัดและพระสงฆ์ได้ร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติแต่วัยเด็ก

๔. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แผนกสามัญศึกษา และมีการศึกษาวิชา พระปริยัติธรรม หมวดภาษาบาลี หมวดพระธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติอีกส่วนหนึ่งโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๓๗ และอยู่ในสังกัดกรมการศาสนา ขณะนี้มีวัดต่างๆ จำนวนมาก จัดตั้งแต่โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาแต่ยังมิได้จัดเป็นการศาสนศึกษาหรือการศึกษาสงเคราะห์ โดยรูปการนั้นน่าจะจัดเป็น “การศึกษาสงเคราะห์” มากกว่า เพราะเป็นการศึกษาเพื่อสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรให้มีการศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญศึกษาทั้งผู้เรียนและผู้สอนก็เน้นหนักทางวิชาสามัญศึกษา การจัดการศึกษาและการจัดการอบรม ทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวนี้ นับเป็นงานที่พระสงฆ์มีโอกาสช่วยพัฒนาชาติบ้านเมืองโดยแท้^{๕๘}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาและการจัดการอบรมทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวนี้นับเป็นงานที่พระสงฆ์มีโอกาสช่วยพัฒนาชาติบ้านเมืองโดยแท้

๒.๓.๔ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่หรือบทบาทที่พระสงฆ์หรือพระสังฆาธิการจักต้องกระทำ โดยการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอน ประชาชน ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺโณ) กำหนดหน้าที่หรือบทบาทที่วัดต่างๆ เจ้าคณะตำบล คณะสงฆ์อำเภอ และคณะสงฆ์จังหวัด เกี่ยวกับการเผยแผ่ ไว้ดังนี้

๑. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอนหรือข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์

๒. แนะนำ สั่งสอน อบรม ประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ

^{๕๘} อ่างแล้ว, หน้า ๑๐.

๓. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง^{๕๙}

พระมหาสมทรง สิริธโร ได้กล่าวถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ว่าทั้งวัดและพระสงฆ์ได้ทำ งานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากมีหน่วยพระธรรมทูต ธรรมจาริก ธรรมพัฒนาและหน่วยพัฒนาทางจิต ทั้งมีหน่วยอบรม อ.ป.ต. (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล) ทั้งนี้การเผยแผ่จะได้ผลก็ต่อเมื่อ

๑. พระสงฆ์จะต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และปฏิบัติตามอย่างจริงจัง สอนอย่างไร ปฏิบัติได้อย่างนั้น

๒. ไม่สอนให้คลาดเคลื่อนจากความจริง เพื่อผลประโยชน์ของตนกิจ

๓. ไม่ติดยึดในแง่ใดแง่หนึ่งของหลักธรรม

๔. ไม่เห็นแก่ความง่าย ติความธรรมวินัยตามชอบใจหรือตามความต้องการของประชาชน

๕. ไม่สนองความต้องการของผู้มีอำนาจ

๖. ประสานความเข้าใจ ความเชื่อหรือลัทธิศาสนาอื่นๆ พุทธศาสนิกชนทุกคนมีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก ความวัฒนาสถาพรของพระพุทธศาสนา และความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่จะทำ หน้าที่ เผยแผ่ศาสนาได้ดีต้องเป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตนตามหลักธรรมในศาสนาได้โดยสมบูรณ์เป็นนิจ การเผยแผ่ศาสนามีคำที่ใช้อยู่ ๒ คำ คือ คำว่า “เผยแผ่” และ “เผยแผ่” คำว่า เผยแผ่เป็นลักษณะของมิชชันนารี คือ มุ่งมั่นจะให้ผู้อื่นยอมรับในศาสนาของตน ซึ่งเป็นลักษณะแห่งการจูงใจให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมานับถือคำสอนนั้นๆ ส่วนคำว่า เผยแผ่หมายถึงการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจจะเป็นพุทธศาสนิกชนก็ไม่ใช่ที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ่มอล่วยและแสดงถึงการมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตนเองหรือศาสนาของตน”^{๖๐}

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า การเผยแผ่ของพระสงฆ์ วัด และคณะสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้งแบบประเพณีแบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และแบบที่จัดเป็นคณะหรือหน่วยงานขึ้นดำเนินการคือ

^{๕๙} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรบุญโณ), **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่อง การคณะสงฆ์และการพระศาสนาในทวี พลรัตน์ (บรรณาธิการ)**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๘-๑๕๕.

^{๖๐} พระมหาสมทรง สิริธโรและคณะ, **บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (การบริหารการศึกษา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๑.

๑. การเผยแพร่ตามประเพณีคณะสงฆ์ และประเพณีไทย ได้แก่การเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนที่วัด ที่บ้าน ที่มีผู้อาราธนาและที่อื่นๆในโอกาสต่างๆ ทั้งแบบเทศน์ธรรมดา คือ เทศน์รูปเดียวหรือเทศน์ปุจฉาวิสัชนา ๒ รูปขึ้นไป

๒. การเผยแพร่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรมในที่ประชุมที่วัด หรือที่อื่นๆ ในโอกาสต่างๆ หรือโดยทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียง หรือแถบบันทึกเสียงไปเผยแพร่ที่อื่นในโอกาสต่างๆ รวมทั้งการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะ ออกเผยแพร่ หรือลงในหนังสือพิมพ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตออกเผยแพร่

๓. การเผยแพร่แบบจัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเผยแพร่หรือสถานศึกษาเป็นประจำหรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษในวัดหรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล หน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ) ได้กล่าวถึง การเผยแพร่ หมายถึง การทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาขยายกว้างขวางออกไป ทำให้เป็นที่เผยแพร่หลายต่อสาธารณชนเป็นการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจให้มีความเคารพเลื่อมใสยำเกรงต่อพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแก่การปฏิบัตินั้นสมดังพระดำริที่พระพุทธองค์ส่งพระอรหันต์สาวก ๖๐ รูป ออกไปเผยแผ่พุทธธรรมให้ชาวโลกรับรู้จึงได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า จรล ภิกขเว จาริกัม พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสานัม แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่เหล่าทวยเทพและมนุษย์ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด การที่พระองค์ประสงค์ว่า ๓ ประการคือ

๑. ทิฏฐธรรมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์โลกนี้ ประโยชน์ขั้นต้น
๒. สัมปรายิกัตถะ คือ ประโยชน์เบื้องหน้าหรือภพหน้า หรือประโยชน์สูงขึ้นไป
๓. ปรมัตถะ คือ ประโยชน์สูงสุด จุดหมายสูงสุด คือนิพพาน วิธีที่พระสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ ในปัจจุบันได้แก่

๑. การเทศนา
๒. ปาฐกถาธรรม
๓. อภิปรายธรรม
๔. สนทนาธรรม
๕. การสอนสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

๖. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะ^{๖๑}

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นกิจกรรมของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่จะต้องกระทำเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

๒.๓.๕ การสาธารณูปการ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณูปการมีนักวิชาการหลากหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึง การสาธารณูปการ” เป็น“ค่านาม” หมายถึง “การก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์” สำหรับ สาธารณูปการที่จัดเป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง เรียกว่า“การสาธารณูปการ” นั้นหมายถึง

๑. การก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถาน

๒. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง

๓. กิจการของวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การรับบริจาค

๔. การศาสนสมบัติของวัด^{๖๒}

ตามความหมายที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยได้สรุปว่ามีลักษณะของการกระทำ การสาธารณูปการใน ๓ ประการ คือ

๑. การกระทำด้วยแรงความคิดแรงงานและทุนทรัพย์รวมถึงการควบคุม

๒. การกระทำด้วยเอกสารรายงาน

๓. การทำโดยการจัดประโยชน์

การควบคุมและส่งเสริม การสาธารณูปการ เป็นงานที่ละเอียดอ่อนเป็นตัวหลักของการคณะสงฆ์แต่ผู้ปฏิบัติโดยตรงคือ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด เจ้าคณะทุกส่วนทุกชั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน ๒ ประการ คือ ควบคุมการสาธารณูปการ และส่งเสริมการสาธารณูปการ

การควบคุมดูแลวัดนั้น เจ้าคณะจะเพิกเฉยมิได้ ถ้าเพิกเฉยจะเป็นการละเว้นการปฏิบัติต้องสอดส่อง ดูแล ชี้แจง แนะนำในการสาธารณูปการของเจ้าอาวาส ดังต่อไปนี้

^{๖๑}อ้างแล้ว, หน้า ๖๑.

^{๖๒}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๔.

๑. ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับยุคพัฒนา
๒. ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอควรแก่สภาพท้องถิ่นและให้ก่อสร้างตามแบบแปลน
๓. ควบคุมให้แต่ละวัดที่สร้างถาวรวัตถุให้เป็นทรงไทย หรือให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ
๔. ควบคุมการเงินและบัญชี รับ - จ่ายของแต่ละวัดให้เป็นไปตามหลักบัญชี
๕. ควบคุมดูแลการเอกสารต่างๆของเจ้าอาวาส เช่น รายงานขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาให้เป็นไปโดยถูกต้อง
๖. ควบคุมการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎกระทรวง^{๖๓}

สรุปได้ว่า งานสาธารณูปการเป็นงานสำคัญ โดยเฉพาะเป็นงานละเอียดอ่อน เป็นงานระดับท้องถิ่นและการพระศาสนา เป็นงานที่ให้ความสำคัญแก่พระสังฆาธิการและเห็นผลงานของพระสังฆาธิการได้เร็วกว่างานอื่น แต่ก็มักเป็นเหตุก่อปัญหา เช่น บางแห่งเกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจนถึงลูกกลมใหญ่โต ก็เพราะการสาธารณูปการเป็นเหตุหากเจ้าคณะได้เห็นความสำคัญเร่งรัดตรวจตราชี้แจงแนะนำ การปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการได้ดีแล้ว การขัดแย้งระหว่างวัดกับบ้านจะลดน้อยลงตามลำดับ และความสมัคสมานสามัคคีระหว่างบ้านกับวัดจะมีมากขึ้นเป็นเหตุให้การคณะสงฆ์และการพระศาสนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม การควบคุมส่งเสริมการสาธารณูปการ จึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสังฆาธิการทุกระดับชั้น

๒.๓.๖ การสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของแก่หน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจนเจือสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ) ได้กล่าวถึง การสาธารณสงเคราะห์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันควร จะมีระเบียบปฏิบัติชัดเจน สำหรับผู้จัดการสาธารณสงเคราะห์ โดยส่วนมากได้แก่วัดหรือเจ้าอาวาส ซึ่งมีบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ของเจ้าอาวาส ดังนี้

๑. จัดกิจการของวัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
๒. เป็นธุระในการจัดการศึกษาอบรมแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
๓. ให้ความสะดวกตามสมควรแก่พุทธศาสนิกชน ในการบำเพ็ญกุศล

มหาเถรสมาคมได้กำหนดหลักการและวิธีการปฏิบัติและควบคุมส่งเสริม ไว้ชัดเจน คือ กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรม

^{๖๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖-๕๗.

ประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งในระเบียบดังกล่าว กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาสงเคราะห์และการสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยระเบียบดังกล่าว กำหนดหน่วยงาน ให้ตั้ง ณ วัดใดวัดหนึ่ง ตำบลละหนึ่งหน่วย ให้จัดการเป็นรูปคณะกรรมการ โดยให้เจ้าอาวาสที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่งเจ้าอาวาสอื่นในเขตตำบลนั้นเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต กำหนดในตำบลนั้นเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง อนึ่ง การสาธารณสุขสงเคราะห์นี้ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการพิจารณาจัดการสงเคราะห์ตามควรแก่โอกาส เช่น

๑. การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล การช่วยจัดหาทุนการสงเคราะห์ การป้องกันยาเสพติดให้โทษ เช่น ยาบ้า การช่วยป้องกันโรคเอดส์

๒. การช่วยเหลือสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง ขุดลอกคูคลอง สร้างฌาปนสถาน สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

๓. การช่วยเหลือประชาชน ในโอกาสที่ควรช่วย เช่น การประสพอุทกภัยหรือช่วยคนชราหรือคนพิการการสาธารณสุขสงเคราะห์จะต้องจัดเพื่อความเรียบร้อยดีงามและไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและความสงบสุขของบ้านเมือง จึงจะถือว่าเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการดูแลให้เป็นไปในลักษณะเหมาะสมและควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนตามสมควร กรรมการโดยตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ ๕-๙ คน เป็นกรรมการ สำหรับผู้ควบคุมและส่งเสริม มีคณะกรรมการอำนวยการระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ผู้อำนวยการภาค และคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนกลาง^{๖๔}

สรุปได้ว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์ คืองานที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันควร ตามสถานการณ์บ้านเมืองหรือตามปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล การช่วยเหลือสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ การช่วยเหลือสาธารณะภัย ภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ ล้วนเป็นภาระหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องกระทำทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ เป็นเรื่องของบุคคลทุกฝ่ายในวัด ได้แก่ เจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ศิษย์วัด ตลอดจนจนถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ภายในวัด ก็ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย และให้สอดคล้องกับกฎหมายและระบอบที่บัญญัติขึ้นในด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน คือด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ซึ่งเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ ๖ ประการ ดังนี้

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๒-๖๕.

๑. เป็นไปเพื่อความเรียบร้อยแห่งพระภิกษุสามเณร
๒. เป็นไปเพื่อการนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใส
๓. เป็นไปเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่มีความรู้อันเป็นกำลังของพระศาสนาในอนาคต
๔. เป็นไปเพื่อความผูกพันระหว่างคณะสงฆ์กับประชาชนทั่วไป
๕. เป็นไปเพื่อสร้างแบบอย่างอันดีแก่ประชาชนทั่วไป
๖. เป็นไปเพื่อการประสานระหว่างคณะสงฆ์กับองค์กรของรัฐ อันจะทำให้ความร่วมมือกันเป็นไปด้วยดี

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่าง

๒.๔.๑ ความหมายของวัดพัฒนาตัวอย่าง

วัดมีความสำคัญยิ่งต่อการแก้ไขและพัฒนาสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพราะวัด เป็นสถาบันเดียวในประเทศไทย ที่นอกจากจะเป็นสถานประกอบศาสนกิจแล้ว ยังเป็นสถานที่ให้การศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม แก่กุลบุตรและกุลธิดาในชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ในท้องถิ่นและเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้การศึกษอบรมบ่มนิสัย และเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสังคมเป็นอย่างดีมาโดยตลอด สภาพปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาทของวัดในด้านให้การศึกษอบรมบ่มนิสัย และเป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นในอดีต ลดน้อยลง ทำให้เยาวชนและประชาชนห่างวัดมากยิ่งขึ้น จึงขาดโอกาสได้รับการศึกษอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ที่พึงประสงค์ของสังคม ส่งผลให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและติดสาร เสพติด ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างมากมาย และนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพื่อฟื้นฟูบทบาทของวัดในการเป็นแหล่งให้การศึกษา เป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมของ สังคม จูงใจและเปิดโอกาสให้เยาวชน และประชาชนได้เข้าวัดมากยิ่งขึ้น กรมพลศึกษาและกรมการ ศาสนา เห็นสมควรส่งเสริมให้มีการจัดสถานวัดให้เป็นลานกีฬา ทั้งนี้ได้พิจารณาเห็นว่าการจัดกิจกรรม กีฬา และการละเล่นพื้นเมืองขึ้นในวัด นอกจากเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพ พลานามัยให้แก่ประชาชน ช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคมให้ลดน้อยลง รวมทั้งแก้ไข ปัญหาการใช้สารเสพติดของเยาวชนแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่จูงใจชักนำเยาวชนและประชาชนเข้าวัด มากยิ่งขึ้น เป็นการสนับสนุนโครงการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนได้อีกทางหนึ่ง เพื่อระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ทุกๆ ด้านในสังคมไทยมา ร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชน มีสุขภาพ

พลานามัยแข็งแรง สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ จึงได้จัดโครงการลาดวัด ลานใจ ลานกีฬาขึ้น^{๖๕}

ที่ดินที่ตั้งวัด ควรจัดให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินไว้เป็นหลักฐาน ลงทะเบียนไว้

ป้ายชื่อวัด ก่อนที่จะเข้าไปในวัดใดก็ตาม ผู้คนส่วนใหญ่มักจะมองหาป้ายชื่อวัดก่อนบางวัดไม่เขียนป้ายชื่อวัดไว้ แต่ก็เห็นในส่วนที่น้อยมากกว่าไม่ติดป้ายชื่อวัด อาจพบเห็นบ้างที่ป้ายเก๋ารางเลื่อนหรือป้ายหลุด จึงควรทำป้ายชื่อวัดให้อ่านชัด มองเห็นง่าย ป้ายชื่อวัดควรทำด้วยวัสดุแข็งแรงทนทาน หากเป็นวัดที่อยู่ไกลจากถนนหลวงหรือห่างจากคลองใหญ่ ควรติดป้ายชื่อวัดไว้ที่ปากทางเข้าวัด และควรระบุ ตำบล อำเภอ จังหวัด ของวัดไว้ที่ป้ายชื่อวัดพร้อม

ชื่อวัดนั้นทางวัดจะเปลี่ยนแปลง ตามความพอใจของเจ้าอาวาสหรือผู้บูรณปฏิสังขรณ์ไม่ได้ ต้องเสนอขอเปลี่ยนผ่านเจ้าคณะตามลำดับจนถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

เขตวัด อาณาเขตของวัดควรมีกำแพงหรือรั้วอื่นบอกสัญลักษณ์ว่า เป็นเขตแดนของวัดวัดใด ไม่มีกำลังทุนทรัพย์เพียงพอที่จะก่อกำแพงหรือทำรั้วถาวร จะปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้ผล เช่น มะพร้าว เป็นแนวเขตก็ได้

แผนผังวัด วัดที่สร้างขึ้นใหม่ตามกฎหมายกระทรวง ย่อมมีปัญหาบ่อย เพราะก่อนจะขออนุญาตสร้างวัด กฎกระทรวงกำหนดให้เสนอแผนที่แสดงเขตที่ตั้งวัด แผนผัง สิ่งก่อสร้างของวัดตามแผนผังส่งไปพร้อมกับคำขอยุ่แล้ว จึงควรนำแผนผังวัดเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการก่อสร้างเสนาสนะถาวรวัตถุและอื่นๆ ต่อไป ส่วนที่สร้างมาก่อน ควรทำแผนผังวัดไว้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกันการโต้แย้งที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลัง ว่าอะไรควรจะปลูกสร้างใหม่จะสร้างในที่ตรงไหน แผนผังวัดควรกำหนดการปลูกสร้างภายในวัด เป็น ๔ เขต

เขตพุทธาวาส เป็นที่ตั้งอุโบสถ เจดีย์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นแดนที่สงบเรียบร้อย

เขตสังฆาวาส เป็นที่ตั้งกุฏิ โรงครัว หอฉัน โรงเก็บพัสดุ ศาลารับแขก

เขตสาธารณะสงเคราะห์ เป็นบริเวณที่วัดกันเขตไว้เพื่อสงเคราะห์ประชาชนเป็นที่ตั้งโรงเรียน สุขศาลา สถานพยาบาล สมาคมทางศาสนา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศาลาประชาชน ศาลาบำเพ็ญกุศล เป็นต้น

^{๖๕} คณะทำงานติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๖๖
 อาคม เอ่งฉ้วน, “วัดพัฒนาตัวอย่าง”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
<http://www.moe.go.th/main2/project/proj03.htm>, [๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖].

เขตจัดเป็นประโยชน์ วัดที่มีที่ดินเหลือ ควรจะจัดประโยชน์หารายได้บำรุงวัด ก็ควรแบ่งเขตไว้ต่างหากจากเขตอื่นๆ ให้เป็นส่วนสัดส่วน

บริเวณวัด ควรปลูกต้นไม้ผล ไม้ดอก ไม้ใบ ที่เกี่ยวกับการเรียนพุทธประวัติ หรือต้นไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของชื่อวัด ชื่อหมู่บ้าน และควรมีป้ายบอกชื่อต้นไม้ที่ควรศึกษาด้วยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจพันธุ์พฤกษ

ลานวัด ควรปิดกวาดให้สะอาดหรือควรทำเป็นสนามหญ้า ลาดปูน กำจัดขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูล มีอุ้งรับรองเศษขยะตั้งไว้เป็นระยะการดูแลรักษาและจัดการเกี่ยวกับที่ตั้ง และบริเวณวัดยังมีอีกหลายเรื่องที่ควรเอาใจใส่ ไม่เว้นแม้แต่สุขาที่หลายวัดญาติโยมเข้าไปใช้แล้ว^{๖๖}

พระศรีปริยัติยาภรณ์ (กลีบ วรปญฺโญ ป.ธ.๙) ได้กล่าวว่า การพัฒนาของวัดพัฒนารามมิได้เน้นแต่วัดอุหรือการก่อสร้างเพียงอย่างเดียวแต่ได้ มีการพัฒนาด้านการศึกษาของสงฆ์และขยายไปสู่การจัดตั้งการศึกษาเพื่อชุมชนด้วยไม่ว่าจะเป็นส่งเสริมและพัฒนาแพทย์แผนไทย หรือการร่วมจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน ชุมชนหน้าด่าน แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่วัดทุกวัดจะต้องถือปฏิบัติก็คือการอบรมและเผยแพร่ธรรมะของ พระพุทธเจ้า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทางวัดพัฒนารามก็ได้ดำเนินการมาโดยตลอด ได้มีการจัดงานในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น การทำพิธีมาฆบูชา พิธีวิสาขบูชา พิธีอาสาฬหบูชา เป็นต้น การจัดงานแต่ละครั้งก็มีประชาชนมาร่วมในงานพิธีดังกล่าวมากมา แล้วยังมีการอบรมพระภิกษุสามเณรหลังทำวัตรเช้า-เย็น และในวันปาฏิโมกข์รวมถึงการอบรมศีลธรรมแก่ประชาชนในวันธรรมสวนะ และวันสำคัญทางศาสนา โดยเฉพาะ ในช่วงเข้าพรรษาตลอดพรรษาได้จัดให้พระภิกษุ สามเณรทุกรูปที่อยู่ในพรรษานั้นได้ขึ้น แสดงธรรม ซึ่งมีประชาชนผู้มาศึกษาศิลปวัฒนธรรมอยู่เป็นประจำ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่วัดพัฒนารามได้ดำเนินการ คือ การร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสต่างๆ และการจัดทำโครงการบวชนกขัมมจารีปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้นและยังมีการสาธารณสงเคราะห์ด้วยการตั้งทุนการศึกษาให้แก่โรงเรียนต่างๆ การจะได้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นนั้น คงมิใช่จะพัฒนาเพียงด้านหนึ่ง ด้านใดแต่เพียงอย่างเดียวแต่คงจะต้องมีการพัฒนาครบถ้วนทุกด้านวัดนั้นจึงจะเป็นวัดที่ได้ชื่อว่าเป็นวัดพัฒนา^{๖๗}

สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดชุมพร ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสู่วัดส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาสามเณรให้ได้มาตรฐานมีจุดเริ่มต้นมาจากการประชุมมหาเถรสมาคมร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีจุดประสงค์เพื่อให้องค์กรทางศาสนา คือ สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มี

^{๖๖}“แนวทางดูแลสถานธรรม วัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น”, **ข่าวสด**, (๖ มิถุนายน ๒๕๕๓) : หน้า ๒๙.

^{๖๗}พระศรีปริยัติยาภรณ์ (กลีบ วรปญฺโญ ป.ธ.๙), **วัดพัฒนาตัวอย่าง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcust.ac.th/mcusurat/watpat/pattana.htm, [๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕].

ส่วนร่วมในการดำเนินการจัดระบบในวัดให้เป็นวัดส่งเสริมสุขภาพและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติ ๕ ประการ คือ

๑. สะอาด ร่มรื่น
๒. สงบ ร่มเย็น
๓. สุขภาพพร้อมสร้าง
๔. ศิลปะร่วมจิต (วิญญาน)
๕. ชาวประชาร่วมพัฒนา

โดยจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกจังหวัด โดยเฉพาะวัดที่เป็นอุทยานการศึกษา วัดพัฒนาตัวอย่าง เป็นการดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับโครงการต่างๆของสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีการวางกรอบแนวทางการดำเนินงานโดยให้วัดมีภูมิทัศน์ดี มีระบบ มีการบริการดี ประชาชนมีส่วนร่วมและแนวทางพุทธธรรม ซึ่งมีแนวคิดที่วัดเป็นศูนย์รวมจิตและกิจกรรมของชุมชน ควรวางกรอบแนวทางการดำเนินงานโดยการชี้แจงคณะสงฆ์ปัจจัยแห่งความสำเร็จต้องเกิดจากแรงศรัทธา เจ้าอาวาสและชุมชน ผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน ผู้บริหาร ภาครัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข^{๖๘}

จุฬารัตน์ บุญยากร ได้กล่าวว่า การจัดทำโครงการ"วัดพัฒนาต้นแบบ" ขึ้นเพื่อเป็นการผลักดันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและเข้าใจในหลักการที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลวัดพระสงฆ์ และในขณะเดียวกัน คณะสงฆ์ก็ได้มีการกำหนดทิศทางและแนวทางที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่เกื้อหนุนกับชุมชน โดยมีระยะเวลาการดำเนินงาน ๕ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔ เมื่อครบตามระยะเวลา สังคมไทยจะมี "วัดพัฒนาต้นแบบ" เกิดขึ้นจำนวน ๓๕,๐๐๐ วัดทั่วประเทศ โดยยึดหลักการพัฒนาวัดไปสู่ความยั่งยืน และสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคม วัดพัฒนาต้นแบบ เป็นโครงการหนึ่งที่รัฐบาลโดยความรับผิดชอบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) มุ่งเน้นในการพัฒนาวัดไปสู่ความยั่งยืนในทุกๆ ด้าน

โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดมากขึ้น ในขณะเดียวกันพระสงฆ์ก็ได้มีการพัฒนาศักยภาพและบทบาท ในด้านการชี้แนะ สั่งสอน และเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้วัดกลับมาเป็นศูนย์กลางของชุมชนในทุกๆ ด้าน เป็นที่สงบจิตใจ เป็นที่พักผ่อนของชุมชน และเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการบริหารจัดการสมัยใหม่ ที่

^{๖๘}สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดชุมพร, วัดสวนสมบุรณ์ อำเภอละแม จังหวัดชุมพร, "วัดส่งเสริมสุขภาพ ส่วมติเด่นระดับเขต ประเภทศาสนสถาน", [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://hpc11.anamai.moph.go.th/kasama/project/Oct/index2.html>, [๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕].

ยังคงยึดหลักพระธรรมวินัยควบคู่กันไป โดยนำหลักการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารกิจการของวัด ภายใต้หลัก บวรคือบ้าน วัด โรงเรียน และราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการไปสู่เป้าหมายดังกล่าว^{๖๙}

สรุปได้ว่า วัดพัฒนาตัวอย่าง คือ วัดที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กรมการศาสนา กำหนดและขึ้นทะเบียนไว้โดยจัดงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถึงปัจจุบัน โดยที่มีการดำเนินการด้านการบริหารจัดการวัดตามภารกิจ ๖ ด้านของ คณะสงฆ์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และเกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

๒.๔.๒ หลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่าง

หลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างไว้ดังต่อไปนี้^{๗๐}

๑) เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเจ้าอาวาสของวัดนั้นจะต้องได้รับการแต่งตั้ง ถูกต้องอย่างถูกต้องตามกฎหมายเถรสมาคม

๒) มีพระภิกษุอยู่ประจำตลอดทั้งปีไม่น้อยกว่า ๕ รูปเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ ปี

๓) มีอาคารเสนาสนะมั่นคง เป็นระเบียบสวยงาม บริเวณสะอาด เรียบร้อยและร่ม รื่น

๔) จัดการปกครองพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดอย่างมีระเบียบ

๕) มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ ชุมชน

๖) ไม่เคยได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างหรือวัดพัฒนาตัวอย่างที่มี ผลงานดีเด่นมาก่อน

๒.๔.๓ ขั้นตอนเพื่อขอเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

๑) วัดที่จะขอเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างกรอรายละเอียดลงในแบบฐานะของวัด เพื่อประกอบการพิจารณาให้ความอุปถัมภ์ในด้านการพัฒนาวัด โดยได้รับความเห็นชอบจากอำเภอ เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด เจ้าคณะจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมจัดทำแผนผัง แสดงอาคาร เสนาสนะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือที่ปรับปรุงใหม่ในอนาคต

^{๖๙} จุฬารัตน์ บุญยากร, *วัดพัฒนาต้นแบบ*, [ออนไลน์], แหล่งที่ :

www.pra.kachon.com/news/detail.asp?id=168, [๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๕].

^{๗๐} อ้างแล้ว, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕.

๒) ให้วัดรายงานผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมรูปภาพประกอบ เช่น การปกครอง การดูแลรักษาเสนาสนะ การศึกษาพระปริยัติธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน

๓) ให้วัดเขียนโครงการพัฒนาวัดและกิจกรรมต่าง ๆ ที่คาดว่าจะดำเนินการในปีงบประมาณที่จะขอเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

๔) จังหวัดพิจารณาคัดเลือกวัดประเภทต่างๆ ให้เข้าหลักเกณฑ์ตามคุณสมบัติที่กรมการศาสนากำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศาสนาจังหวัด

๕) จังหวัดรวบรวมเอกสารส่งกรมการศาสนา เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนและจัดสรรงบประมาณให้ต่อไป

๖) กรมการศาสนาตรวจสอบและนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองการคัดเลือกวัด

๗) กรมการศาสนาประกาศขึ้นทะเบียนเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ในโครงการของกรมการศาสนาจากการศึกษาการพัฒนาวัดให้กลายเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างนั้น พบว่า มักจะเน้นไปที่การพัฒนาให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นแหล่งอารยธรรมอันเจริญรุ่งเรืองมี ศาสนวัตถุ ศาสนสถานอันเป็นเครื่องหมายแห่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม บุคลากรทางศาสนามีความประพฤติปฏิบัติดี เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในสังคม สามารถแนะนำให้ประชาชนในสังคมพ้นจากความลุ่มหลง ฟุ้งเฟ้อ และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างหลากหลาย ทั้งในด้านศาสนพิธี การให้การศึกษ การเผยแผ่และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้พระศาสนาสร้างความสงบสุขแก่สังคมได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ แนวทางการพิจารณาคัดเลือกวัดพัฒนาตัวอย่างได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนเพื่อขอเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง นั้นเป็นข้อกำหนดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ได้มีการจัดทำไว้เป็นการเฉพาะเรื่องในทางคุณสมบัติ แต่ในการปฏิบัติงานด้านคณะสงฆ์นั้นครอบคลุมการเป็นวัดพัฒนาอยู่แล้วตามหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เพียงแต่มีการกำหนดหลักการที่พิเศษขึ้นอีกเพื่อให้ครอบคลุมการเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่แท้จริง

๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

รายชื่อวัดพัฒนาตัวอย่าง วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น และอุทยานการศึกษาในวัด ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี^{๗๑}

ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีวัดพัฒนาตัวอย่างตามที่กรมการศาสนา ได้ยกฐานะให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง จำนวน ๔ วัด ได้แก่ วัดทองสะอาด วัดบ่อทอง วัดหน้าไม้ และวัดสุวรรณจินดาราม มีรายละเอียด ดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ แสดงรายชื่อวัดพัฒนาตัวอย่าง วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น และอุทยานการศึกษาในวัด ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ที่	วัด	ตำบล	วัดพัฒนา ตัวอย่าง	วัดพัฒนา ตัวอย่างที่มี ผลงานดีเด่น	อุทยาน การศึกษาใน วัด
๑	ทองสะอาด หมู่ ๒	คลองพระอุดม	๒๕๑๖-๒๕๑๙	๒๕๑๖	-
๒	บ่อทอง หมู่ ๒	คูขวาง	๒๕๓๘	-	-
๓	หน้าไม้	หน้าไม้	๒๕๔๑	-	-
๔	สุวรรณจินดาราม	คูบางหลวง	๒๕๔๓	-	-

วัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีนั้น ๔ วัด ได้มีการบริหารงานให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างโดยยึดหลักจากการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ซึ่งแต่ละวัดได้มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการบวชสามเณรหมู่ มีการสวดมนต์ข้ามปี มีการจัดทำโครงการอบรมธรรมะแก่ประชาชน ซึ่งการบริหารงานเช่นนี้ล้วนแล้วแต่เป็นการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้ตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงทำให้วัดเหล่านี้ได้รับยกย่องเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

^{๗๑} กระทรวงศึกษาธิการ กรมศาสนา กองพุทธศาสนสถาน, วัดพัฒนา ๔๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๘.

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

อรชา โพธิ์ทอง ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพัฒนาการอำเภอในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ) : กรณีศึกษา อำเภอในเขตศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๗ พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพัฒนาการอำเภอมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่พัฒนาการอำเภอ มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้าน การติดตามประเมินผล ซึ่งยังไม่มี การปฏิบัติงานร่วมกันอย่าง จริงจังของ กพอ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากขาดทักษะในการปฏิบัติงานและ งบประมาณสนับสนุน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนา ชนบท พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ดำเนินการไม่เหมาะสม ขาด วัสดุอุปกรณ์สนับสนุน นอกจากนี้ มีปัญหาเกี่ยวกับการขาด การประสานงานของ กพอ ในการจัดวางแผนพัฒนาอำเภอ และ การประสานแผนงานโครงการพัฒนาชนบทซึ่งมีข้อคิดเสนอแนะของ พัฒนาการอำเภอว่า ควรมีการ ประชุมชี้แจง ผูกอบรวม กพอ ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ แนะนำปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ของ กพอ เพื่อปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ มากขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อ การปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพัฒนาการอำเภอ ในฐานะเลขานุการ กพอ คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะของพัฒนาการอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้าง ให้ การปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ มีประสิทธิภาพในภาระหน้าที่ทุกด้าน ตลอดจนการพัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอทั้งคณะ ให้มีความเข้าใจ ในบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ในการบริหารงานพัฒนาชนบทระดับอำเภอร่วมกัน รวมทั้งให้การ สนับสนุน การปฏิบัติงานของเลขานุการ กพอ ทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์บุคลากร เพื่อบริหารงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ในส่วนของผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติมนั้น ควรศึกษากลุ่ม ประชากรให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพแต่ละด้าน โดยละเอียด เพื่อนามาเป็นแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตลอดจนการศึกษาประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของ กพอ. ทั้งคณะ เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัฒนาชนบทระดับอำเภอให้เหมาะสมต่อไป^{๗๒}

พระมหากมล โปร่งใจ (ขุนตริโร) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานคณะสงฆ์ พบว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่ในเขตอำเภอป่าซางมีประสิทธิภาพในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง คือมีความเข้าใจในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการบริหารงานคณะสงฆ์ เป็นอย่างดีโดยเฉพาะในเรื่องคณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคมและเรื่องการจัดตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุอื่นเกี่ยวกับตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่นๆ และไวยวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีกำหนดในกฎมหาเถรสมาคมแต่พระสงฆ์ส่วนมากมีระดับการปฏิบัติตามหลักและวิธีการในการบริหารจัดการของการบริหารงานพระสังฆาธิการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนในการบริหารงานคณะสงฆ์และจากแบบสอบถามปลายเปิดมีแนวโน้มตอบไปในทางเดียวกันว่าพระสงฆ์ในระดับปกครองขาดความสามัคคีและมีการเล่นพรรคเล่นพวกเพื่อผลประโยชน์ในการเลื่อนตำแหน่งสมณศักดิ์ด้วยซึ่งถือได้ว่าเป็นภาวะการเมืองในองค์กรทำให้ได้รับความยุติธรรมไม่เท่ากันในวงการสงฆ์ในปัจจุบันจากผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน^{๗๓}

สาธิต แก้วรากมุกข์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอเม็งราย จังหวัดเชียงราย” พบว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมาก และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง มีการวางแผนงานสูง มีการวางแผนการตัดสินใจและการประเมิน ผลในระดับสูงตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและปัจจัยที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้แก่ เพศ

^{๗๒} อรษา โปธิ์ทอง, “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพัฒนา การอำเภอ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ) : ศึกษากรณีอำเภอในเขตศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๗”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๓๖.

^{๗๓} พระมหากมล โปร่งใจ (ขุนตริโร), “ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ อำเภอป่าซางจังหวัดลำพูน”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (การเมืองและการปกครอง), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐.

อายุ อาชีพ ตำแหน่ง การได้รับข้อมูลข่าวสารผู้บังคับบัญชาและความคาดหวังความก้าวหน้าในการทำงาน^{๗๔}

สรุปได้ว่า ในการทำงานของเจ้าอาวาสที่มีประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ ที่มหาเถรสมาคมกำหนดแล้วเจ้าอาวาสจะต้องบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ตลอดจนการปฏิบัติงานต่างๆ ต้องมีความถูกต้อง ชัดเจนของงานที่ปฏิบัติ รวมทั้งการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานตลอดจนการบริหารงานต่างๆ ให้ก้าวหน้าทันสมัย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดหรือบ่งบอกถึงความสามารถในทางการบริหาร

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการได้มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

สุภัทรมาศ จรรย์เวชช์วัฒนา ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๗๕}

พระวิฑูรย์ ฐานเมธิ (บุญพร้อม) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี

^{๗๔}สาธิต แก้วรากมุกข์, “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารตำบล : กรณีศึกษา อาเภอเมืองราย จังหวัดเชียงราย”, *ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, (คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๖.

^{๗๕}สุภัทรมาศ จรรย์เวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

อายุ และการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า พระภิกษุสามเณรมีมาก จึงทำให้ผู้ปกครองดูแลไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้ได้บังคับบัญชาการศึกษาในประโยคบาลีชั้นสูงๆ ยังมีน้อย ขาดครู-อาจารย์ที่ทำการสอนนักเรียนและบาลีในชั้นสูง ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านพระภิกษุสามเณร ผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้านกรรมฐาน การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างน้อย มีการจัดอบรมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไปยังค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังธรรมมากนัก นอกจากตามเทศกาลต่างๆ การจัดสรรที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรของแต่ละวัด ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร รูปแบบการก่อสร้างของแต่ละวัดมีความแตกต่างกันมาก บางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกินความจำเป็น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรอบ ๆ วัดยังมีน้อย และการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมบางอย่างไม่ควรจัดภายในวัด^{๗๖}

สรุปทราศ จริยเวชช์วัฒนา ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๗๗}

สรุปได้ว่า หลักการบริหารจัดการนั้น จะต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่สภาพแวดล้อมขององค์การ ทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้ระบบการประสานงานเป็นไปด้วยดี ต่อมาคือการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์การเพื่อให้บุคลากรมีความตื่นตัวอยู่เสมอ และสามารถปรับตัวตามสภาพการเปลี่ยนแปลงขององค์การได้ตลอดเวลา ที่สำคัญคือการบริหารจัดการวัฒนธรรมองค์การเพื่อลดความซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นและเป็นการสร้างฐานการปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายขององค์การและอำนาจหน้าที่ของบุคลากรแต่ละบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประสิทธิภาพขององค์การ คือ การที่องค์การ

^{๗๖} พระวิฑูรย์ จานเมธี (บุญพร้อม), “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

^{๗๗} สุภัทราศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ)*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗).

สามารถดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์การโดยใช้ทรัพยากร ปัจจัยต่างๆ รวมถึงกำลังคน อย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเปล่าน้อยที่สุด

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้มีนักวิชาการหลากหลาย ท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

พระชนดล นาคพิพัฒน์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ การศึกษาทางธรรมวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครอง พระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามวินัยอย่างเคร่งครัด มีกองทุนส่งเสริมการศึกษาแก่สามเณร ให้ภิกษุ สามเณร เอาใจใส่ต่อกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างเป็นระเบียบ^{๗๘}

พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ อธิปญโญ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัย พบว่าบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรมประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัด แต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน^{๗๙}

^{๗๘}พระชนดล นาคพิพัฒน์, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

^{๗๙}พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ อธิปญโญ , “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษา พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตนตริโร ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง ๖ ด้านนั้นได้มีด้านที่มีบทบาทมากที่สุดใน ๓ ระดับโดยเรียงลำดับ คือ ด้านการควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านการสาธารณูป การส่วนด้านปานกลาง ๒ ด้าน คือด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา สำหรับด้านการศึกษาสงเคราะห์ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด^{๘๐}

พระมณูญ จารุณโณ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ อยู่ในระดับมากในข้อมีการอบรมทำวัตรสวดมนต์ตามหลักพระธรรมวินัย ข้อจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและมีพระอาจารย์สอนปฏิบัติธรรม ข้อมีการจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุกระจายเสียง และข้อมีการจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุกระจายเสียง ส่วนข้ออื่นๆ พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๘๑}

พระครูวินัยธรรมสมชาย สุวิชาโน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษา เปรียบดูธรรม มีผลทำให้ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๘๒}

^{๘๐} พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตนตริโร, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๓๘.

^{๘๑} พระมณูญ จารุณโณ, “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^{๘๒} พระครูวินัยธรรมสมชาย สุวิชาโน, “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

พระมหาปริวัฒน์ จิตวิริโย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านสถานภาพ พรรษา วุฒิการศึกษาแผนกธรรม และวุฒิการศึกษาแผนกเปรียญธรรม มีผลทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยพื้นฐานด้านอายุและวุฒิการศึกษาสามัญ มีผลทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๘๓}

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ คือ การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรมาบริหาร และการบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ และมีการปกครองที่ดีโดยมีการวางแผน การตัดสินใจที่ดี การพัฒนาบุคลากร การให้ผลตอบแทน จึงจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเหมือนการบริหารงานทั่วไปเพียงแต่นำมาปรับในการควบคุมดูแล ปกครอง ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณรควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์และรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

๒.๖.๔ งานวิจัยเกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่าง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัดพัฒนาตัวอย่างได้มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

ปกรณ ดันสกุล ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการบริหารงานโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่างอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพบว่า ด้านอาคารเสนาสนะ มีสภาพการบริหารงานมากกว่าด้านอื่นๆ ๒. ปัญหาการบริหารงานโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยพบว่าด้านการจัดการปกครองภายในวัด มีปัญหาการบริหารงานมากกว่าด้านอื่นๆ ๓. ภาวะผู้นำโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าความสามารถทำงานเป็นทีมหรือคณะ และร่วมทำงานกับพระสังฆาธิการวัดอื่นได้ดีเป็นภาวะผู้นำที่อยู่ระดับ

^{๘๓}พระมหาปริวัฒน์ จิตวิริโย, “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ปานกลางเพียงข้อเดียว ๔. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง มีปัญหา มาก คือพระภิกษุสงฆ์ สามเณร ในปัจจุบันปกครองให้มีคุณภาพเป็นไปได้ยาก ขาดงบประมาณในการ ก่อสร้างและการพัฒนาวัดเจ้าอาวาสต้องช่วยเหลือตนเอง ประชาชนไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมระ หว่างวัดและชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้รับ คือ ควรถวายความรู้ และส่งเสริมให้เจ้าอาวาสเข้าใจ ทางด้านการบริหารทั่วไป ควรจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาวัดด้านอาคารเสนาสนะเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับเศรษฐกิจปัจจุบัน และควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ระหว่างวัดและชุมชนตาม ลำดับ^{๔๔}

สมชาย เอี่ยมสะอาด ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดพัฒนาตัวอย่างในการช่วยเหลือสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีของวัดในกรุงเทพมหานคร กับวัดในภาคกลาง” ผลการวิจัยพบว่า วัดมีบทบาทใน การช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยมีบทบาทในการช่วยเหลือทางด้านการ พัฒนาจิตวิญญาณอย่างเด่นชัดมาก อย่างไรก็ตามบทบาท ดังกล่าวได้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทเพิ่มขึ้นมากกว่า เดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลก ปัจจุบัน ผลของการศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับวัดพัฒนา ตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร และวัดในภาค กลาง ๑๒ แห่งพบว่า วัดพัฒนาตัวอย่างทั้ง ๑๒ แห่ง จะมีบทบาทในการมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านอาคาร สถานที่ให้ดูสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ เรียบร้อย ตลอดจนการแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และเขต สาธารณะสงเคราะห์อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ คล้ายคลึง กัน กล่าวคือ บทบาทด้านพัฒนาจิตวิญญาณ บทบาทด้านการศึกษา และบทบาทด้านพัฒนาชุมชน สังเคราะห์ประชาชน เมื่อเปรียบเทียบวัดพัฒนา ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครกับวัดในภาคกลางนั้น พบว่าวัดที่มีขนาดใหญ่จะมีบทบาทและกิจกรรม มากกว่าวัดขนาดเล็ก ถึงกระนั้นทุกวัดก็ยังมีบทบาท หลักด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ บทบาทด้านการ ศึกษาและบทบาทด้านช่วยเหลือสังคม ส่วนปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า วัดพัฒนา ตัวอย่างทั้ง ๑๒ แห่ง ส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ขาดความพร้อมด้านเงินในการสนับสนุน และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการทำงานนั่นเอง เพื่อให้วัดได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง เต็มที่ กรมการศาสนาควรจะสนับสนุนให้วัดต่างๆ ได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน^{๔๕}

^{๔๔}ปกรณ์ ต้นสกุล, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา), ๒๕๔๖.

^{๔๕}สมชาย เอี่ยมสะอาด, “บทบาทของวัดพัฒนาตัวอย่างในการช่วยเหลือสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีของวัดใน กรุงเทพมหานคร กับวัดในภาคกลาง”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒.

ปิยฉัตร เชาวลิต ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยและลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน : พุทธกรณีสึกษาวัดพัฒนาดีเด่น” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนทั้งสองพื้นที่ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของวัดกับชุมชนมากนัก เนื่องจากพื้นที่คนไทยนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งได้รับการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กให้เข้าวัด ฉะนั้น คนที่นับถือศาสนาพุทธ จะยากดีมีจนก็เข้าวัดทั้งสิ้น แต่หากคนในชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ก็จะเป็นผลให้วัดที่อยู่ในชุมชน ได้รับการอุปถัมภ์ดีไปด้วยจะมีในส่วนของ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำสวนผลไม้ ซึ่งมีผลต่อช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่วัด โดยคนในชุมชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดได้โดยไม่เสียหน้าที่การงาน เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่เป็นนายของตัวเอง ไม่มีเวลาทำงานที่จำกัดตายตัวเหมือนอาชีพอื่น - ความเป็นผู้นำของชุมชน พบว่า ผู้นำของชุมชน แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ ผู้นำที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล และผู้นำที่ไม่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เช่น เจ้าอาวาส พระลูกวัด คนในชุมชนที่สามารถชักจูงให้คนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ โดยผู้นำทั้งสองพื้นที่ที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุดคือ เจ้าอาวาส รองลงมาจะเป็นผู้นำชุมชน เนื่องจากเจ้าอาวาสจะเป็นคนที่ชาวบ้านให้ความเคารพเลื่อมใส ศรัทธา อันเป็นผลมาจากที่ท่านได้ให้ความอุปถัมภ์ในด้านต่างๆ แก่คนในชุมชน เช่น เรื่องการศึกษา การสาธารณสุขสงเคราะห์ การรักษาผู้ป่วย เป็นต้น ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้ทั้งวัดและชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัดพัฒนาดีเด่น^{๕๖}

สรุปได้ว่า วัดพัฒนาดีตัวอย่าง เป็นวัดที่ดำเนินการพัฒนาตามหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยดำเนินการบริหารวัดอย่างเคร่งครัดให้มีผลงานดีเด่นเพื่อเป็นที่ได้รับยกย่องว่าสมควรแก่การเป็นวัดพัฒนาดีตัวอย่างตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ว่าถ้าวัดมีการดำเนินการตามองค์ประกอบครบก็จะได้รับเป็นวัดพัฒนาดีตัวอย่าง

^{๕๖}ปิยฉัตร เชาวลิต, “การศึกษาปัจจัยและลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน : พุทธกรณีสึกษาวัดพัฒนาดีเด่น”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในรูปแบบของความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ดังนี้

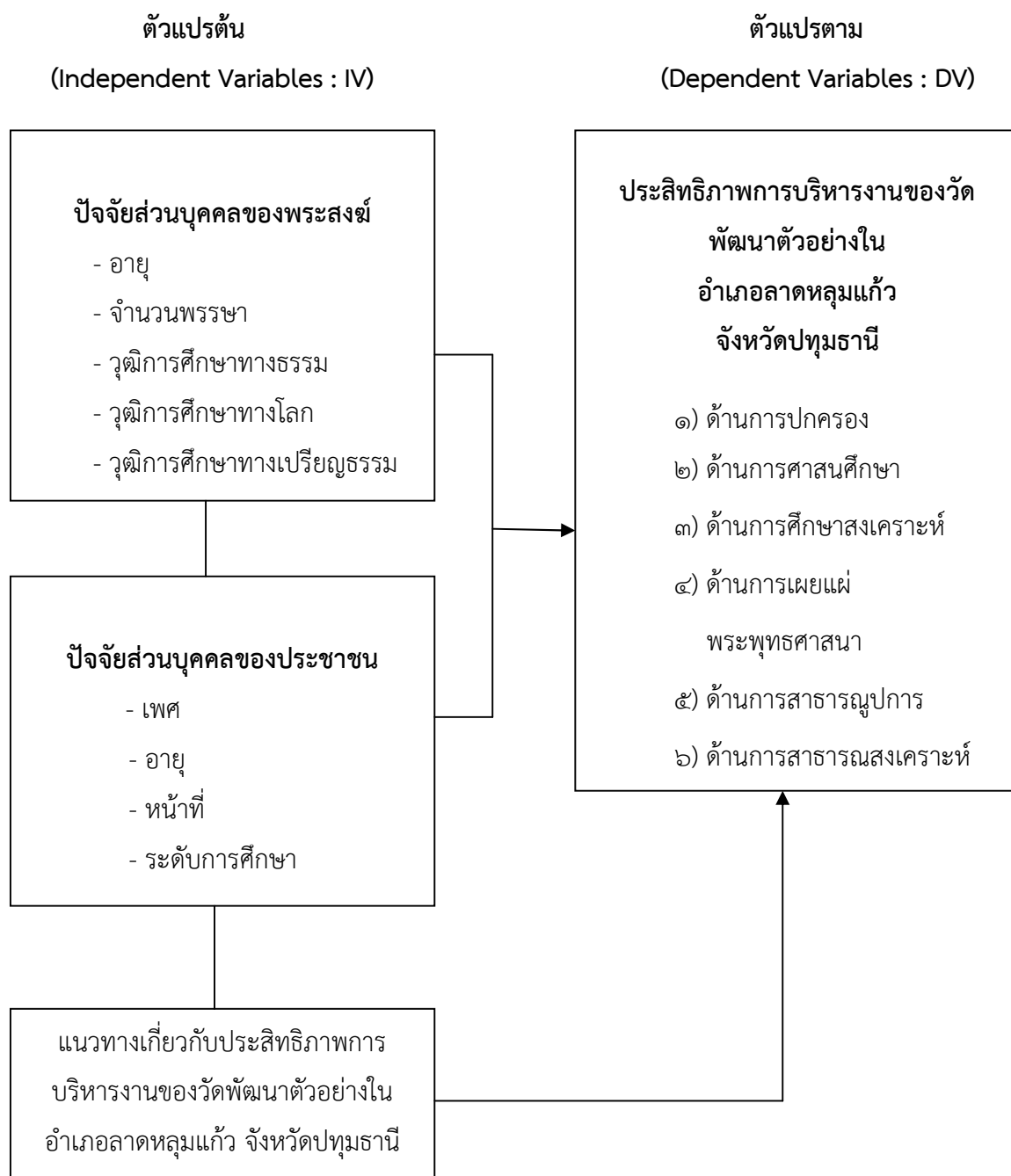
ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้กำหนดโดยแยกเป็นตัวแปรของกลุ่มวิจัย ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑) พระสงฆ์ ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

๒) ประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ หน้าที่ และระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ใน ๕ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

นอกจากนั้นผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๕ รูป เพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เป็นเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๐๐ รูป และประชาชนที่เป็น ไวยาวัจกร กรรมการวัด มรรคนายก กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๑๖๐ คน และปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑ ต่อไปนี้

ข. กลุ่มตัวอย่าง

อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	จำนวนประชากรในการวิจัย
พระสงฆ์	๒๐๐
ประชาชน	๑๖๐
รวม	๓๖๐

ค. ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยกำหนดเรื่องผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อไปนี้ (Key formants) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัยมีรายนามดังนี้

๑. พระครูวรธรรมวาที (นิพนธ์ ฉนทวุฒโท), เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว, เจ้าอาวาสวัดบัวแก้วเกษร
๒. พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อดิภทโท), เจ้าคณะตำบลบ่อเงิน, เจ้าอาวาสบ่อเงิน
๓. พระมหาสมโภชน์ จานสมปนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อทอง
๔. พระครูปทุมสันติคุณ (สนั่น อุปสนโต), เจ้าอาวาสหน้าไม้
๕. พระครูปทุมธรรมานุสิ (สะอาด อดตสิริ), เจ้าอาวาสทองสะอาด

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย
๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนและพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของ

- พระสงฆ์ ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

- ประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ หน้าที่ และระดับการศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนและพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ว่าท่านปฏิบัติในระดับใดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale)^๑ มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

^๑ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บิสนิเนซสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๔๑), หน้า ๔๙.

๕	หมายถึง	ความคิดเห็นมากที่สุด
๔	หมายถึง	ความคิดเห็นมาก
๓	หมายถึง	ความคิดเห็นปานกลาง
๒	หมายถึง	ความคิดเห็นน้อย
๑	หมายถึง	ความคิดเห็นน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยมาใช้ในการบรรยายลักษณะของตัวแปร จึงได้กำหนดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการไว้ดังนี้^๒

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๘๐ คะแนน ถือว่ามีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ – ๒.๖๐ คะแนน ถือว่ามีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ – ๓.๔๐ คะแนน ถือว่ามีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ – ๔.๒๐ คะแนน ถือว่ามีความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ – ๕.๐๐ คะแนน ถือว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ได้กำหนดระดับการบริหารจัดการไว้ ๓ ระดับ ซึ่งเรียกว่า มาตราวัดอันตรภาค (Nominal) คือ

ค่าเฉลี่ย ๓.๖๗ – ๕.๐๐ อยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย ๒.๓๔ – ๓.๖๖ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๒.๓๓ อยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview)

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร เพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

๑) แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๒) เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

^๒ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

ก) การส่งเสริมเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๒.๑) พระมหาสม กลยาโณ,ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒) พระปลัดสามารถ ธมฺมธโร ตำแหน่งอาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิงมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๓) พระมหาโยตะ ปยุตโต ตำแหน่งอาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๔) ผศ. ประสิทธิ์ ทองอุ่น ตำแหน่งอาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๕) อาจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม ตำแหน่งอาจารย์ประจำวิชาภาครัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) แก่ประชาชนและพระสงฆ์ที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน/รูป เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๓ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๓๘๔

^๓ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑. นำแบบสอบถามจำนวน ๓๖๐ ชุด โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และประชาชน เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืน

๒. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชาชนและพระสงฆ์ทั้งหมดโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน ๓๖๐ ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

ข. เชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งบันทึกการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกเทป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. แบบสอบถาม

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของพระสงฆ์และประชาชน เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์และประชาชน กับตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุม

แก้ว จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากนั้นจึงจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในคำถามปลายเปิด แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ข. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูลของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงนำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากประชากร ๓๖๐ คน โดยแยกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ จำนวน ๒๐๐ รูป และความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นไวยาวัจกร กรรมการ มรรคนายก และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๑๖๐ คน และข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๕ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๔.๓ ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยทั่วไปของพระสงฆ์ และประชาชน

๑) พระสงฆ์ ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

๒) ประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ หน้าที่ และระดับการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่

๔.๑ - ๔.๒

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (พระสงฆ์)

(N = ๒๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ - ๓๐ ปี	๔๕	๒๒.๕๐
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๐๐	๕๐.๐๐
๔๑ ปีขึ้นไป	๕๕	๒๗.๕๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๑ - ๕ พรรษา	๒๓	๑๑.๕๐
๖ - ๑๐ พรรษา	๕๔	๒๗.๐๐
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๗๕	๓๗.๕๐
ไม่มีพรรษา	๔๘	๒๔.๐๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐
๓. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมชั้นตรี	๘๗	๔๓.๕๐
นักธรรมชั้นโท	๖๕	๓๒.๕๐
นักธรรมชั้นเอก	๓๕	๑๗.๕๐
ไม่มีวุฒินักธรรม	๑๓	๖.๕๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐
๔. วุฒิการศึกษาทางโลก		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๙๙	๔๙.๕๐
ปริญญาตรี	๘๗	๔๓.๕๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๔	๗.๐๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรม		
ไม่มีวุฒิทางปริญญาธรรม	๑๒๖	๖๓.๐๐
ป.ธ. ๑ - ๒ - ป.ธ. ๓	๔๔	๒๒.๐๐
ป.ธ. ๔ - ๖	๒๕	๑๒.๕๐
ป.ธ. ๗ - ๙	๕	๒.๕๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง ๔๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๐ และที่มีอายุ ๒๐ - ๓๐ ปี มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๐

จำนวนพรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ รองลงมามีพรรษา ๖ - ๑๐ พรรษา มีจำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๐ และที่มีพรรษา ๑ - ๕ พรรษา มีเพียง ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๐ รองลงมานักธรรมชั้นโท มีจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๐ และที่มีวุฒินักธรรมชั้นเอก มีเพียง ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐

วุฒิการศึกษาทางโลก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ รองลงมาวุฒิปริญญาตรี มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๐ และที่มีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี มีเพียง ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๐๐

วุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางปริญญาธรรม มีจำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๐ รองลงมา ป.ธ. ๑ - ๒ - ป.ธ. ๓ มีจำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๐ และที่มีวุฒิ ป.ธ. ๗ - ๙ มีเพียง ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน)

(N = ๑๖๐)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๔๒	๘๘.๗๕
หญิง	๑๘	๑๑.๒๕
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๒	๑.๒๕
๒๑ - ๓๐ ปี	๔๕	๒๘.๑๒
๓๑ ปีขึ้นไป	๑๑๓	๗๐.๖๓
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐
๓. หน้าที่		
ไวยาวัจกร	๓๐	๑๘.๗๕
กรรมการวัด	๙๘	๖๑.๒๕
มรรคนายก	๑๒	๗.๕๐
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	๒๐	๑๒.๕๐
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐
๔. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๒๐	๗๕.๐๐
ปริญญาตรี	๓๒	๒๐.๐๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๘	๕.๐๐
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๕ ส่วนเพศหญิงมีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖๓ รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๒ และที่มีอายุต่ำกว่า ๒๑ ปี มีจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๕

หน้าที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกรรมการวัด มีจำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๕ รองลงมา เป็นไวยาวัจกร มีจำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๕ และเป็นมรรคนายกมีเพียง ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาคต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ รองลงมา มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีเพียง ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วย ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการเผยแผ่ ๔) ด้านการสาธารณูปการ ๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓ - ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยรวม

(N = ๓๖๐)

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยรวม	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน					
	μ	†	แปลผล	μ	†	แปลผล	μ	†	แปลผล
๑. ด้านการปกครอง	๓.๗๖	๐.๗๕	มาก	๓.๖๙	๐.๖๙	มาก	๓.๗๓	๐.๗๒	มาก
๒. ด้านการศาสนศึกษา	๓.๖๓	๐.๖๒	มาก	๓.๖๖	๐.๘๘	มาก	๓.๖๕	๐.๗๕	มาก
๓. ด้านการศึกษา สงเคราะห์	๓.๖๗	๐.๗๖	มาก	๓.๗๓	๐.๖๘	มาก	๓.๗๐	๐.๗๒	มาก
๔. ด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา	๓.๖๙	๐.๖๖	มาก	๓.๖๕	๐.๖๕	มาก	๓.๖๗	๐.๖๖	มาก
๕. ด้านการสาธารณูปการ	๓.๖๗	๐.๖๓	มาก	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก	๓.๖๘	๐.๖๓	มาก
๖. ด้านการสาธารณ สงเคราะห์	๓.๗๓	๐.๗๘	มาก	๓.๗๒	๐.๗๓	มาก	๓.๗๓	๐.๗๖	มาก
รวม	๓.๖๙	๐.๗๐	มาก	๓.๖๙	๐.๗๐	มาก	๓.๖๙	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครองและด้านการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในอันดับสูงที่สุด ($\mu = ๓.๗๓$) รองลงมาด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\mu = ๓.๗๐$) และด้านการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = ๓.๖๕$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการบริหารงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านปกครอง

(N=๓๖๐)

ประสิทธิผลการ บริหารงานของ วัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้าน ปกครอง	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการ บริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน			μ	†	แปล ผล
	μ	†	แปล ผล	μ	†	แปล ผล			
๑. การจัดทำแผนการตาม แผนปฏิบัติการ/แผน ปฏิบัติงานประจำปี	๓.๗๙	๐.๘๕	มาก	๓.๘๑	๐.๗๑	มาก	๓.๘๐	๐.๗๘	มาก
๒. การดำเนินการจัดทำ ทะเบียนประวัติของพระ สงฆ์ภายในวัด	๓.๘๑	๐.๖๙	มาก	๓.๗๕	๐.๕๙	มาก	๓.๗๘	๐.๖๔	มาก
๓. วางระเบียบข้อบังคับ สำหรับพระภิกษุสามเณร และบุคลากรภายในวัด	๓.๘๘	๐.๗๑	มาก	๓.๖๔	๐.๖๘	มาก	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก
๔. การประชุมอบรม พระภิกษุสามเณรและ บุคลากรภายในวัดประจำ เดือนหรือวันธรรมสวนะ	๓.๖๑	๐.๘๘	มาก	๓.๕๐	๐.๗๓	มาก	๓.๕๖	๐.๘๑	มาก
๕. การให้การศึกษอบรม สั่งสอนพระธรรมวินัย แก่บรรพชิต	๓.๗๔	๐.๘๑	มาก	๓.๖๖	๐.๘๒	มาก	๓.๗๐	๐.๘๒	มาก
๖. การสั่งสอนอบรมศีล ธรรมแก่คฤหัสถ์และศิษย์ วัด	๓.๗๒	๐.๘๑	มาก	๓.๗๙	๐.๖๒	มาก	๓.๗๖	๐.๗๒	มาก
รวม	๓.๗๖	๐.๗๕	มาก	๓.๖๙	๐.๖๙	มาก	๓.๖๗	๐.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครองโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๖$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “วางระเบียบข้อบังคับสำหรับพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด” ($\mu = ๓.๘๘$) รองลงมาคือ “การดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติของพระสงฆ์ภายในวัด” ($\mu = ๓.๘๑$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด ประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ” ($\mu = ๓.๖๑$)

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครองโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติงานประจำปี” ($\mu = ๓.๘๑$) รองลงมาคือ “การสั่งสอนอบรมศีลธรรมแก่คฤหัสถ์และศิษย์วัด” ($\mu = ๓.๗๙$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด ประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ” ($\mu = ๓.๕๐$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านศาสนศึกษา

(N=๓๖๐)

ประสิทธิภาพการ บริหารงานของ วัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้านศา สนศึกษา	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ บริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน			μ	†	แปล ผล
	μ	†	แปล ผล	μ	†	แปล ผล			
๗. การส่งเสริมการศึกษา พระปริยัติธรรมของพระ ภิกษุ สามเณร	๓.๗๙	๐.๖๙	มาก	๓.๘๔	๐.๘๕	มาก	๓.๘๒	๐.๗๗	มาก
๘. การศึกษาอบรมพระ ธรรมวินัย ของพระภิกษุ สามเณรภายในวัดที่มีพร ชายังไม่ถึง ๕	๓.๗๑	๐.๖๗	มาก	๓.๖๓	๐.๘๘	มาก	๓.๕๔	๐.๗๘	มาก
๙. กวดขันผลการเรียน พระธรรมวินัยของพระภิก ษุสามเณรภายในวัด	๓.๖๙	๐.๕๘	มาก	๓.๗๑	๐.๗๒	มาก	๓.๗๐	๐.๖๕	มาก
๑๐. การส่งเสริมครูสอน พระปริยัติธรรม เปรียญ ธรรม ได้เป็นผู้ปกครอง คณะสงฆ์ตามโอกาส	๓.๕๗	๐.๕๒	มาก	๓.๖๙	๐.๗๕	มาก	๓.๖๓	๐.๖๔	มาก
๑๑. การยกย่องครูสอน พระปริยัติธรรม เปรียญ ธรรม ประโยคต่าง ๆ มี ของขวัญเป็นต้น	๓.๕๑	๐.๕๑	มาก	๓.๕๘	๐.๖๘	มาก	๓.๖๑	๐.๖๐	มาก
๑๒. การจัดหาทุนการ ศึกษาให้กับพระภิกษุสาม เณร	๓.๕๐	๐.๗๗	มาก	๓.๕๑	๐.๘๓	มาก	๓.๕๑	๐.๘๐	มาก
รวม	๓.๖๓	๐.๖๒	มาก	๓.๖๖	๐.๗๔	มาก	๓.๕๖	๐.๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศาสนศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร” ($\mu = ๓.๗๙$) รองลงมาคือ “การศึกษาอบรมพระธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณรภายในวัดที่มีพรรษายังไม่ถึง ๕” ($\mu = ๓.๗๑$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การจัดหาทุนการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร” ($\mu = ๓.๕๐$)

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศาสนศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๖$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร” ($\mu = ๓.๘๔$) รองลงมาคือ “กวดขันผลการเรียนพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรภายในวัด” ($\mu = ๓.๗๑$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การจัดหาทุนการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร” ($\mu = ๓.๕๑$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่

(N=๓๖๐)

ประสิทธิภาพการ บริหารงานของ วัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้านการ เผยแผ่	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ บริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน			μ	†	แปล ผล
	μ	†	แปล ผล	μ	†	แปล ผล			
๑๓. การแสดงธรรม เทศนาภายในวัดทั้งใน พรรษาและนอกพรรษา	๓.๖๘	๐.๗๒	มาก	๓.๗๗	๐.๗๒	มาก	๓.๗๓	๐.๗๒	มาก
๑๔. การออกไปอบรม ศีลธรรมแก่ครู และนัก เรียนในสถานศึกษา ของ พระภิกษุสามเณร	๓.๖๔	๐.๖๓	มาก	๓.๗๑	๐.๖๙	มาก	๓.๕๑	๐.๖๖	มาก
๑๕. การออกไปอบรมศีล ธรรมแก่ประชาชนตาม หมู่บ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ของพระภิกษุ และสาม เณร	๓.๕๙	๐.๘๔	มาก	๓.๖๗	๐.๕๗	มาก	๓.๖๓	๐.๗๑	มาก
๑๖. การจัดกิจกรรมในวัน สำคัญทางศาสนา	๓.๘๑	๐.๘๒	มาก	๓.๙๑	๐.๗๗	มาก	๓.๘๖	๐.๘๐	มาก
๑๗. การจัดพิพิธ ภัณฑ สถาน หรือพิพิธภัณฑพื้น บ้านในวัด	๓.๕๕	๐.๘๐	มาก	๓.๖๑	๐.๖๓	มาก	๓.๘๘	๐.๗๒	มาก
รวม	๓.๖๗	๐.๗๖	มาก	๓.๗๓	๐.๖๘	มาก	๓.๗๒	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๗$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา” ($\mu = ๓.๘๑$) รองลงมาคือ “การแสดงธรรมเทศนาภายในวัดทั้งในพรรษาและนอกพรรษา” ($\mu = ๓.๖๘$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การจัดพิพิธภัณฑ์สถาน หรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในวัด” ($\mu = ๓.๕๕$)

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา” ($\mu = ๓.๙๑$) รองลงมาคือ “การแสดงธรรมเทศนาภายในวัดทั้งในพรรษาและนอกพรรษา” ($\mu = ๓.๗๗$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การจัดพิพิธภัณฑ์สถาน หรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในวัด” ($\mu = ๓.๖๑$)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านสาธารณูปการ

(N=๓๖๐)

ประสิทธิภาพการ บริหารงานของ วัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้าน สาธารณูปการ	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ บริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน			μ	†	แปล ผล
	μ	†	แปล ผล	μ	†	แปล ผล			
๑๘. การวางแผนในการ ก่อสร้างอาคารเสนาสนะ ภายในวัด	๓.๖๑	๐.๕๑	มาก	๓.๕๔	๐.๕๗	มาก	๓.๕๘	๐.๕๔	มาก
๑๙. การควบคุมดูแลการ ก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมท้องถิ่น และ ความเป็นไทย	๓.๕๒	๐.๕๓	มาก	๓.๕๐	๐.๖๙	มาก	๓.๕๑	๐.๖๑	มาก
๒๐. การจัดสาธารณูป โภค น้ำ ไฟ ภายในวัด	๓.๗๔	๐.๖๘	มาก	๓.๖๗	๐.๗๘	มาก	๓.๗๑	๐.๗๓	มาก
๒๑. การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายใน วัด	๓.๗๙	๐.๗๑	มาก	๓.๗๘	๐.๗๑	มาก	๓.๗๙	๐.๗๑	มาก
๒๒. การจัดการปริมาณ พื้นที่ปลูกต้นไม้ในวัด	๓.๗๕	๐.๗๓	มาก	๓.๗๔	๐.๕๘	มาก	๓.๗๕	๐.๖๖	มาก
๒๓. การจัดทำป้ายชื่อ แผนผัง และประวัติวัด	๓.๗๐	๐.๘๒	มาก	๓.๖๙	๐.๕๖	มาก	๓.๗๐	๐.๖๙	มาก
รวม	๓.๖๙	๐.๖๖	มาก	๓.๖๕	๐.๖๕	มาก	๓.๖๗	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณูปการโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด” ($\mu = ๓.๗๙$) รองลงมาคือ “การจัดการปริมาณพื้นที่ปลูกต้นไม้ในวัด” ($\mu = ๓.๗๕$) และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การควบคุมดูแลการก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย” ($\mu = ๓.๕๒$)

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณูปการโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด” ($\mu = ๓.๗๘$) รองลงมา คือ “การจัดการปริมาณพื้นที่ปลูกต้นไม้ในวัด” ($\mu = ๓.๗๔$) และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การควบคุมดูแลการก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย” ($\mu = ๓.๕๐$)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสงเคราะห์

(N=๓๖๐)

ประสิทธิภาพการ บริหารงานของ วัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้าน การศึกษาสงเคราะห์	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ บริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน			μ	†	แปล ผล
	μ	†	แปล ผล	μ	†	แปล ผล			
๒๔. การเรียนวิชาการทาง พระพุทธศาสนาของศิษย์ วัด	๓.๖๐	๐.๕๑	มาก	๓.๕๙	๐.๗๗	มาก	๓.๖๐	๐.๖๔	มาก
๒๕. ผลการเรียนวิชาการ ทางพระพุทธศาสนาของ ศิษย์วัด	๓.๖๗	๐.๕๔	มาก	๓.๖๖	๐.๖๑	มาก	๓.๖๗	๐.๕๘	มาก
๒๖. การส่งเสริมการศึกษา ตามหลักสูตรทางพระพุทธ ศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน	๓.๗๒	๐.๖๘	มาก	๓.๗๘	๐.๕๔	มาก	๓.๖๑	๐.๗๑	มาก
๒๗. ผลการศึกษาตาม หลักสูตรทางพระพุทธ ศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน	๓.๗๓	๐.๖๙	มาก	๓.๖๗	๐.๕๕	มาก	๓.๖๒	๐.๘๐	มาก
๒๘. มีการมอบทุนการ ศึกษาตามโอกาสที่สมควร	๓.๗๑	๐.๗๒	มาก	๓.๗๐	๐.๖๓	มาก	๓.๗๑	๐.๖๘	มาก
รวม	๓.๖๗	๐.๖๓	มาก	๓.๖๘	๐.๖๒	มาก	๓.๖๙	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสงเคราะห์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๗$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “ผลการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน” ($\mu = ๓.๗๓$) รองลงมาคือ “การส่งเสริมการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน” ($\mu = ๓.๗๒$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด” ($\mu = ๓.๖๐$)

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสงเคราะห์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๘$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การส่งเสริมการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน” ($\mu = ๓.๗๘$) รองลงมาคือ “มีการมอบทุนการศึกษาตามโอกาสที่สมควร” ($\mu = ๓.๗๐$) และที่มีความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด” ($\mu = ๓.๕๙$)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

(N=๓๖๐)

ประสิทธิผลการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงาน						รวม		
	พระสงฆ์			ประชาชน					
	μ	†	แปลผล	μ	†	แปลผล	μ	†	แปลผล
๒๙. การส่งเสริมทางด้านสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน	๓.๕๕	๐.๘๑	มาก	๓.๖๑	๐.๗๒	มาก	๓.๕๘	๐.๗๗	มาก
๓๐. การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพของชาวบ้าน	๓.๕๑	๐.๘๓	มาก	๓.๕๙	๐.๖๙	มาก	๓.๕๕	๐.๗๖	มาก
๓๑. การสงเคราะห์ทางด้านสาธารณูปโภค	๓.๗๘	๐.๗๕	มาก	๓.๗๒	๐.๕๗	มาก	๓.๗๓	๐.๖๖	มาก
๓๒. การสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้	๓.๘๘	๐.๗๗	มาก	๓.๘๑	๐.๗๗	มาก	๓.๘๕	๐.๗๗	มาก
๓๓. การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความเดือดร้อน	๓.๙๑	๐.๗๓	มาก	๓.๘๘	๐.๖๓	มาก	๓.๙๐	๐.๖๘	มาก
รวม	๓.๗๓	๐.๗๘	มาก	๓.๗๒	๐.๗๓	มาก	๓.๗๒	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความเดือดร้อน” ($\mu = ๓.๙๑$) รองลงมาคือ “การ

สงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้” ($\mu = ๓.๘๘$) และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพของชาวบ้าน” ($\mu = ๓.๕๑$)

ส่วนประชาชนมึความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการสาธารณสงเคราะห์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๒$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนมึความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ “การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความเดือดร้อน” ($\mu = ๓.๘๘$) รองลงมา คือ “การสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้” ($\mu = ๓.๘๑$) และที่มึความเห็นในอันดับต่ำที่สุดคือ “การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพของชาวบ้าน” ($\mu = ๓.๕๙$)

๔.๓ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอ
ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร
ของพระสงฆ์กับประชาชน โดยการใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) โดยใช้ระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๑ อายุของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ
วัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามอายุ (พระสงฆ์ = ๒๐๐ รูป)

อายุ	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
๒๐ - ๓๐ ปี	๑๖	๘.๐๐%	๑๒	๖.๐๐%	๑๗	๘.๕๐%
๓๑ - ๔๐ ปี	๒๙	๑๔.๕๐%	๑๙	๙.๕๐%	๕๒	๒๖.๐๐%
๔๑ ปีขึ้นไป	๒๘	๑๔.๐๐%	๑๐	๕.๐๐%	๑๗	๘.๕๐%
Chi-Square (χ^2) = ๑๐.๐๗๘		df = ๒		Significance = ๐.๓๔๒		

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิด
เป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เช่นกัน
คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เช่นกัน
คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับ
นัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๓๔๒ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า
ตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ จำนวนพรรษาของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามจำนวนพรรษา (พระสงฆ์ = ๒๐๐ รูป)

จำนวนพรรษา	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
๑ - ๕ พรรษา	๑๔	๗.๐๐%	๔	๒.๐๐%	๕	๒.๕๐%
๖ - ๑๐ พรรษา	๒๐	๑๐.๐๐%	๑๒	๖.๐๐%	๒๒	๑๑.๐๐%
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๓๕	๑๗.๕๐%	๒๔	๑๒.๐๐%	๑๖	๘.๐๐%
ไม่มีพรรษา	๑๔	๗.๐๐%	๒๗	๑๓.๕๐%	๗	๓.๕๐%
Chi-Square (χ^2) = ๘.๗๕๔		df = ๓		Significance = ๐.๑๑๗		

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีจำนวนพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ ไม่มีจำนวนพรรษา คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีจำนวนพรรษา ๖ - ๑๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพรรษากับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๑๗ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ วุฒิกการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามวุฒิกการศึกษาทางธรรม (พระสงฆ์ = ๒๐๐ รูป)

วุฒิกการศึกษาทางธรรม	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
นักธรรมตรี	๔๑	๒๐.๕๐%	๒๑	๑๐.๕๐%	๒๕	๑๒.๕๐%
นักธรรมโท	๒๒	๑๑.๐๐%	๓๔	๑๗.๐๐%	๙	๔.๕๐%
นักธรรมเอก	๑๖	๘.๐๐%	๑๑	๕.๕๐%	๙	๔.๕๐%
ไม่มีวุฒินักธรรม	๑๓	๖.๕๐%	๒๒	๑๑.๐๐%	๘	๔.๐๐%
Chi-Square (χ^2) = ๑๕.๗๗๙		df = ๓		Significance = ๐.๐๘๙		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีวุฒินักธรรมตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีวุฒินักธรรมโท คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีวุฒินักธรรมตรี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิกการศึกษาทางธรรมกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๘๙ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ วุฒิกการศึกษาทางโลกของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามวุฒิกการศึกษาทางโลก (พระสงฆ์ = ๒๐๐ รูป)

วุฒิกการศึกษาทางโลก	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๕๑	๒๕.๕๐%	๒๓	๑๑.๕๐%	๒๕	๑๒.๕๐%
ปริญญาตรี	๔๒	๒๑.๐๐%	๒๑	๑๐.๕๐%	๒๔	๑๒.๐๐%
สูงกว่าปริญญาตรี	๘	๔.๐๐%	๔	๒.๐๐%	๒	๑.๐๐%
Chi-Square (χ^2) = ๙.๐๙๙		df = ๒		Significance = ๐.๑๒๓		

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิกการศึกษาทางโลกกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๒๓ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ วุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามวุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรม (พระสงฆ์ = ๒๐๐ รูป)

วุฒิกการศึกษาทาง เปรียญธรรม	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๗๕	๓๗.๕๐%	๒๓	๑๑.๕๐%	๒๘	๑๔.๐๐%
ป.ธ. ๑ - ๒ - ป.ธ. ๓	๒๑	๑๐.๕๐%	๑๓	๖.๕๐%	๑๐	๕.๐๐%
ป.ธ. ๔ - ๖	๑๔	๗.๐๐%	๗	๓.๕๐%	๔	๒.๐๐%
ป.ธ. ๗ - ๙	๒	๑.๐๐%	๒	๑.๐๐%	๑	๐.๕๐%
Chi-Square (χ^2) = ๑๔.๓๓๓		df = ๓		Significance = ๐.๑๐๒		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรมเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิเปรียญธรรมเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรมกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๐๒ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ เพศของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่ (ประชาชน = ๑๖๐ คน)

เพศ	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ชาย	๖๗	๔๑.๘๘%	๔๒	๒๖.๒๕%	๓๓	๒๐.๖๓%
หญิง	๙	๕.๖๓%	๕	๓.๑๒%	๔	๒.๕๐%
Chi-Square (χ^2) = ๗.๐๘๘		df = ๑		Significance = ๐.๒๒๘		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๘ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ เพศชายเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒๕ สำหรับประชาชนที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่เพศชายเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๓

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๒๒๘ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๗ อายุของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่ (ประชาชน = ๑๖๐ คน)

อายุ	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๑	๐.๖๓%	๑	๐.๖๓%	๐	๐.๐๐%
๒๑ – ๓๐ ปี	๒๒	๑๓.๗๕%	๑๔	๘.๗๕%	๙	๕.๖๒%
๓๑ ปีขึ้นไป	๕๔	๓๓.๗๕%	๓๑	๑๙.๓๗%	๒๘	๑๗.๕๐%
Chi-Square (χ^2) = ๑๑.๖๕๕		df = ๒		Significance = ๐.๖๗๓		

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗๕ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ ปีขึ้นไปเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๗ สำหรับประชาชนที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑ ปีขึ้นไปเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๖๗๓ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๘ หน้าที่ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามหน้าที่ (ประชาชน = ๑๖๐ คน)

หน้าที่	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ไวยาวัจกร	๑๒	๗.๕๐%	๑๐	๖.๒๕%	๘	๕.๐๐%
กรรมการวัด	๓๐	๑๘.๗๕%	๔๑	๒๕.๖๓%	๒๗	๑๖.๘๗%
มรรคทายก	๕	๓.๑๓%	๓	๑.๘๗%	๔	๒.๕๐%
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	๗	๔.๓๘%	๔	๒.๕๐%	๙	๕.๖๒%
Chi-Square (χ^2) = ๑๐.๒๒๔		df = ๓		Significance = ๐.๕๒๑		

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีหน้าที่เป็นกรรมการวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๕ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีหน้าที่เป็นกรรมการวัดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๓ สำหรับประชาชนที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีหน้าที่เป็นกรรมการวัดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๗

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๕๒๑ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๙ ระดับการศึกษาของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ ๔.๑๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามระดับการศึกษา (ประชาชน = ๑๖๐ คน)

ระดับการศึกษา	ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหาร					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๔	๒๗.๕๐%	๕๑	๓๑.๘๘%	๒๕	๑๕.๖๒%
ปริญญาตรี	๑๔	๘.๗๕%	๗	๔.๓๘%	๑๑	๖.๘๗%
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๓.๑๓%	๒	๑.๒๕%	๑	๐.๖๒%
Chi-Square (χ^2) = ๑๒.๐๐๑		df = ๒		Significance = ๐.๘๘๙		

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในระดับสูงส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๘ สำหรับประชาชนที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๒

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๘๘๙ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละ รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ ๔.๑๙ ปัญหา อุปสรรค จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (พระสงฆ์)

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค (พระสงฆ์)	จำนวน	ร้อยละ
๑.	พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง	๔๒	๒๑.๐๐
๒.	ขาดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในเรื่องตัวบุคลากรผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้	๒๖	๑๓.๐๐
๓.	เทคนิคการเผยแผ่พระศาสนานั้นมีรูปแบบเดิมๆ ไม่น่าสนใจ	๑๗	๘.๕๐
๔.	พระสังฆาธิการไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน	๖	๓.๐๐
๕.	ขาดการประสานงานกับชุมชน ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของคนของประชาชน	๔	๒.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง” จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ รองลงมา คือ “ขาดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในเรื่องตัวบุคลากรผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้” มีจำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๐ และน้อยที่สุด คือ “ขาดการประสานงานกับชุมชน ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของคนของประชาชน” จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐

ตารางที่ ๔.๒๐ ข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (พระสงฆ์)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ (พระสงฆ์)	จำนวน	ร้อยละ
๑.	ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัด	๔๐	๒๐.๐๐
๒.	บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนันทกรรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน	๒๙	๑๔.๕๐
๓.	ควรใช้สื่อในรูปแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ ในการเผยแพร่ธรรม เช่น วิชยูกระจายเสียง วารสาร สิ่งพิมพ์ ควรมีการจัดตั้งสถานที่สำหรับเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ค่าพระพุทธรูปศาสนาแนว IT	๑๕	๗.๕๐
๔.	พระสังฆาธิการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวม เรื่องสาธารณะที่รับผิดชอบร่วมกันของสังคม	๕	๒.๕๐
๕.	ทั้งวัดและบ้านควรมีการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือแม้กระทั่งการรับฟังปัญหาทั้งของวัดและชุมชน	๓	๑.๕๐

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัดและเมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎ” จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ รองลงมาคือ “บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนันทกรรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน” มีจำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ และน้อยที่สุด คือ “ทั้งวัดและบ้านควรมีการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือแม้กระทั่งการรับฟังปัญหาทั้งของวัดและชุมชน” จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐

ตารางที่ ๔.๒๑ ปัญหา อุปสรรค จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (ประชาชน)

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค (ประชาชน)	จำนวน	ร้อยละ
๑.	พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง ไม่มีการชี้แจงในเรื่องการออกกฎว่าทำเพื่ออะไร ออกกฎโดยความพอใจส่วนตัวของตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา	๓๙	๒๔.๓๗
๒.	ขาดบุคลากร สื่อการเรียนการสอน และงบประมาณสนับสนุนที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	๒๙	๑๘.๑๒
๓.	ขาดสถานที่สำหรับการเรียนรู้ที่ดี ดึงดูดความสนใจ และง่ายต่อการปลูกฝังแก่เยาวชน เทคนิคการเรียนการสอนล้าสมัย ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา	๒๒	๑๓.๗๕
๔.	การวางแผนการพัฒนาในเรื่องการจัดการกับสิ่งก่อสร้างภายในวัดไม่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน ไม่มีการแบ่งแยกเขตที่ชัดเจนระหว่างพุทธศาสนิกชนและพระสงฆ์ สามเณร	๑๒	๗.๕๐
๕.	พระสังฆาธิการส่วนมากยังขาดจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มีการจัดตั้ง ก่อสร้าง หรือดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ เห็นเป็นภาระมากกว่า	๙	๕.๖๒

จากตารางที่ ๔.๒๑ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง ไม่มีการชี้แจงในเรื่องการออกกฎว่าทำเพื่ออะไร ออกกฎโดยความพอใจส่วนตัวของตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา” จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๗ รองลงมา คือ “ขาดบุคลากร สื่อการเรียนการสอน และงบประมาณสนับสนุนที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา” มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๒ และน้อยที่สุด คือ “พระสังฆาธิการส่วนมากยังขาดจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มีการจัดตั้ง ก่อสร้าง หรือดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ เห็นเป็นภาระมากกว่า” จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๒

ตารางที่ ๔.๒๒ ข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี (ประชาชน)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ (ประชาชน)	จำนวน	ร้อยละ
๑.	ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัด เมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎและชี้แจงข้อปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้	๓๕	๒๑.๘๗
๒.	บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี	๓๒	๒๐.๐๐
๓.	ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนักธรรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน	๑๘	๑๑.๒๕
๔.	ควรมีการวางโครงการหรือจัดงานใดก็ตามควรมีการนำเสนอในรูปแบบโครงการให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงานที่ได้วางเอาไว้ จัดหาผู้ที่มีความรู้มาจัดทำวางแผนภูมิทัศน์ของวัดให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ	๑๑	๖.๘๗
๕.	พระสังฆาธิการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวม เรื่องสาธารณะที่รับผิดชอบร่วมกันของสังคม ต้องปลูกฝังเรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะแก่พระสังฆาธิการผู้ปกครองให้มาก	๑๐	๖.๒๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัด เมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎและชี้แจงข้อปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้” จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘๗ รองลงมา คือ “บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี” มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และน้อยที่สุดคือ “พระสังฆาธิการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวม เรื่องสาธารณะที่

รับผิดชอบร่วมกันของสังคม ต้องปลูกฝังเรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะแก่พระสังฆาธิการผู้ปกครองให้มาก” จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

จากการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการสัมภาษณ์ ดังนี้

๔.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๔.๕.๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๔.๕.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. พระครูวรธรรมวาทิ (นิพนธ์ ฉันทวุฒโท), เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว, เจ้าอาวาสวัดบัวแก้วเกษร

๒. พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภทโท), เจ้าคณะตำบลบ่อเงิน, เจ้าอาวาสบ่อเงิน

๓. พระครูปทุมสันติคุณ (สนั่น อุปสนโต), เจ้าอาวาสหน้าไม้

๔. พระครูปทุมธรรมานูสิ (สะอาด อตตสิริ), เจ้าอาวาสทองสะอาด

๕. พระมหาสมโภชน์ จานสมปนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อทอง

๔.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาเป็นลำดับจากการได้มีการตราพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ในรัชกาลที่ ๕ และในรัชกาลที่ ๘ มีตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๔ กำหนดรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๙ ปัจจุบันมีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์อีกสองฉบับ คือฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่ชัดเจนและเป็นสัดส่วนในการบริหารงานคณะสงฆ์มากยิ่งขึ้น และมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนาการปกครองไปพร้อมกับความเจริญและมีกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบ ต่าง ๆ มาเกี่ยวคู่พระธรรมวินัย โดยเฉพาะการปกครองคณะสงฆ์มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก เช่น ด้านการปกครองด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสุข

สงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ มีรูปแบบที่ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบแนวคิดและวิธีการในการปกครองคณะสงฆ์ เชื่อว่ามีการส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการให้องค์กรคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยจริยวัตรข้อปฏิบัติเป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์และสังคมโดยรวม^๑

อย่างไรก็ตามการศึกษาฝ่ายพุทธจักรนั้นจะเน้นถึงองค์ประกอบของหลักของธรรม ๓ ประการ คือ ปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ และมุ่งศึกษาตามหลักธรรม ๓ ประการ คือ ๑) การฝึกหัดอบรมกาย วาจาให้เรียบร้อย เรียกว่า สीलสิกขา ๒) การฝึกหัดอบรมจิตให้สงบแน่วแน่เป็นสมาธิเรียกว่า จิตตสิกขา ๓) การหัดอบรมปัญญา ให้รู้แจ้งแทงตลอดสภาวะความเป็นจริงถึงขั้นบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง เรียกว่า ปัญญาสิกขา สิกขาทั้ง ๓ ประการนี้เรียกว่า ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญานี้ คือการศึกษาของกุลบุตร ผู้บวชเป็นพระภิกษุสามเณรเพื่อให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายปลายทางของการบวชคือพระนิพพาน อันเป็นธรรมชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา^๒

การศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เด็กและเยาวชนของชาติทั้งด้านการศึกษาการอบรมสั่งสอนการให้ที่อยู่อาศัยอาหารรวมทั้งการทำ ให้เด็กมีความอบอุ่นและมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงของชาติอย่างยิ่ง และสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง ซึ่งบทบาทพระสงฆ์ไทย ได้ทำหน้าที่จัดการศึกษาและให้การศึกษแก่คนไทยตั้งแต่อดีตมาแล้วเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นสภาพการณ์ต่างๆ เปลี่ยนไปทำให้บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ลดลงก็คงเหลือแต่การศึกษาสงเคราะห์เท่านั้น ดังนั้น การศึกษาสงเคราะห์ คือ การให้การสงเคราะห์แก่รัฐในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน อนึ่งมหาเถรสมาคมยังได้ให้ความสำคัญของการศึกษาสงเคราะห์โดยประกาศ เรื่องการตั้งทุนสงเคราะห์แก่นักเรียนนักศึกษา โดยกำหนดข้อบัญญัติในเรื่องการตั้งทุนว่า การตั้งทุนสงเคราะห์นักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เป็นไปตามกุศลเจตนาของวัด^๓ ทั้งหลายที่มีกำลังและสามารถจะจัดจะทำได้ พระสงฆ์เห็นความจำเป็นที่บุตรหลานของประชาชนในท้องที่ของวัดนั้นจะต้องมีโรงเรียนให้เรียน ก็ช่วยกันชักชวนนาประชาชนช่วยสร้างโรงเรียนขึ้นในวัดเพื่อให้บุตรหลานของชาวบ้านได้เล่าเรียน รัฐบาล ก็ให้สงฆ์ให้ช่วยรับภาระจัด

^๑ สัมภาษณ์พระครูวรธรรมวาที (นิพนธ์ ฉนทคุณโท), เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว, เจ้าอาวาสวัดบัวแก้วเกษร, วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕.

^๒ สัมภาษณ์พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภโท), เจ้าคณะตำบลบ่อเงิน, เจ้าอาวาสบ่อเงิน, วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕.

^๓ สัมภาษณ์พระมหาสมโภชน์ จานสมปนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อทอง, วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๕.

โรงเรียนและเป็นครูสอน นับเป็นการศึกษาสงเคราะห์ของวัดและพระสงฆ์ ตั้งแต่แรกที่รัฐเริ่มจัดการศึกษา^๔ วิธีที่ภิกษุสงฆ์ ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะในปัจจุบันมีหลายวิธี ได้แก่ การเทศนาธรรม ปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนาธรรม การสอนวิปัสสนากรรมฐานและการใช้สื่อประกอบการสอนธรรมะจะเลือกใช้วิธีใด ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับ การเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่พระสงฆ์และคณะสงฆ์ ถือเป็นกิจการที่สำคัญที่สุด จุดหมายของการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมประการหนึ่ง คือ ความรู้ความสามารถในการที่จะนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ประชาชนหรือ การเผยแผ่นี้เองคณะสงฆ์ไทยเคยจัดให้มีโรงเรียนพระธรรมกถา ภิกษุสงฆ์ที่เทศน์ดี จะได้รับการยกย่องมาก และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสงฆ์ เพราะว่าพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการนอกเหนือจากความรู้ด้านหลักพุทธธรรม จึงจะสามารถทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ^๕ การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ การสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์ สามเณรการสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ การสร้างห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้นการสาธารณสงเคราะห์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย

๔.๕.๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีวัดพัฒนาตัวอย่างตามที่กรมการศาสนา ได้ยกฐานะให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง จำนวน ๔ วัด ได้แก่ วัดทองสะอาด วัดบ่อทอง วัดหน้าไม้ และวัดสุวรรณจินดาราม ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทุกฝ่ายและจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการทำงานและหน้าที่ของตนเองปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้งานที่ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติ และผลที่ออกมาจะรับประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์การได้วางเอาไว้ การทำงานทุกส่วนงาน ทุกหน่วยงาน ของโครงการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนที่ดี^๖ หากพบว่างานด้านใดมีปัญหาและอุปสรรคจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน หรือไม่ก็ต้องมีแผนงานการบริหารอย่างอื่นไว้รองรับเพื่อการดำเนินงานที่ต่อเนื่องไม่ให้เกิดการบริหารขาดตอนและสามารถดำเนินงานไปได้ตามแผนงานที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน

^๔ สัมภาษณ์พระมหาสมโภชน์ ฐานสมปนฺโน, อ่างแล้ว.

^๕ สัมภาษณ์พระครูปทุมสันติคุณ (สนั่น อุปสนฺโต), เจ้าอาวาสหน้าไม้, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕.

^๖ สัมภาษณ์พระครูปทุมธรรมานุสิ (สะอาด อดตสิริ), เจ้าอาวาสทองสะอาด, วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕.

หลักการบริหารงานคณะสงฆ์สมัยใหม่ จำเป็นต้องอาศัยวิทยาการ ด้านการจัดการบริหารเข้ามาสนับสนุนองค์กร เพื่อเสริมพลังการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขององค์กรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุน ด้านฐานข้อมูล การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานประโยชน์ สร้างความร่วมมือ การกระจายอำนาจที่เหมาะสม จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมัยใหม่ การบริหารของเจ้าอาวาสที่มีประสิทธิภาพตามที่กล่าวมานั้น^๗ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสอดคล้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ที่ทางมหาเถรสมาคมกำหนดขึ้น ทั้งนี้เจ้าอาวาสจะต้องมีหลักปฏิบัติในการบริหารให้มีความสอดคล้องตามหลักพระธรรมวินัยและกฏมหาเถรสมาคม ระเบียบ คำสั่ง หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช เพื่อความเรียบร้อยดีงามในหมู่สงฆ์และเพื่อให้กิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน อันได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเจ้าอาวาสจำเป็นต้องมีคุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคนและคุณธรรมในการครองงาน หากเจ้าอาวาสมีคุณธรรมดังกล่าวแล้วการบริหารงานของเจ้าอาวาสย่อมมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้และจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงไว้ซึ่งสถาบันศาสนาสืบไป^๘

๔.๕.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี นั้นส่วนมากอยู่ที่ตัวผู้นำหรือพระสังฆาธิการที่เป็นผู้บริหารยังขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการที่รอบครอบกว้างขวาง ที่สำคัญยังขาดองค์ความรู้ที่จะสามารถนำมาบูรณาการปรับใช้กับสถานการณ์จริงที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน^๙ ในเรื่องการศาสนศึกษาที่ยังขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ พระสงฆ์ผู้ที่เรียนก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยเห็นเรื่องการเรียนธรรมะบาลี เป็นเรื่องที่ล้าหลังไม่ทันสมัย ที่เป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข และต้องทำความเข้าใจให้ระดับพระสังฆาธิการควรรับรู้อย่างถูกต้อง คือ การสาธารณูปการ ที่ส่วนมากยังเห็นเป็นเรื่องของทางสังคมไม่ค่อยยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือทั้งๆที่เป็นเรื่องที่สมควรอย่างยิ่ง^{๑๐}

^๗ สัมภาษณ์พระครูปทุมธรรมานุสิ (สะอาด อดตสิริ), อ้างแล้ว.

^๘ สัมภาษณ์พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อดิภทโท), อ้างแล้ว.

^๙ สัมภาษณ์พระครูวรธรรมวาที (นิพนธ์ ฉนทวุฒโท), อ้างแล้ว.

^{๑๐} สัมภาษณ์พระครูปทุมสันติคุณ (สนั่น อุปสนโต), อ้างแล้ว.

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ในเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ควรให้ความรู้พระสังฆาธิการในเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่เป็นประโยชน์ในทางการปกครอง โดยอาจกำหนดในรูปแบบการประชุมสัมมนาพระสังฆาธิการประจำปี รวมถึงการจัดทำรายงานการปกครองส่งพระสังฆาธิการผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง^{๑๑} ด้านการศึกษาควรมีการระดมทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนของคณะสงฆ์หรือบุคคลต่างๆที่สนใจในการเรียนธรรมะ บาลี และพระปริยัติธรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพด้านพระพุทธศาสนาเชิงรุก ส่วนในเรื่องการสาธารณสงเคราะห์ คือ การช่วยเหลือสังคมเมื่อเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ประสบอยู่ในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน ไม่ว่าจะป็นภัยพิบัติตามธรรมชาติหรือฝีมือมนุษย์ก็ตามควรปลูกจิตสำนึกสาธารณะในการรับผิดชอบร่วมกันในสังคมให้ทั้งพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ที่เป็นพระผู้ที่อยู่ในอำนาจปกครอง^{๑๒}

^{๑๑} สัมภาษณ์พระมหาสมโภชน์ ฐานสมปนโน, อ่างแก้ว.

^{๑๒} สัมภาษณ์พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อดิภทฺโท), อ่างแก้ว.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body Of Knowledge)

จากการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมารวบรวมสรุปในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภูมิที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อเสนอแนะนั้นมาพัฒนาวัดได้ดังนี้

การปกครองคณะสงฆ์ ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ในวัดเมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎ ในปัจจุบันนี้ได้แบ่งรูปการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น ๒ ส่วน คือ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางกับการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุที่จำนวนวัดที่เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างทั่วประเทศมีจำนวนหลายวัดหลายวัดและจำนวนพระสงฆ์ที่มีจำนวนมาก จึงต้องมีการสร้างรูปแบบการปกครองให้เข้มแข็งและบริหารง่าย

การศาสนศึกษา ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลีและนักธรรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน การจัดเรียนนั้นต้องคำนึงความสามารถของผู้เรียน และศักยภาพของสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนว่าเอื้ออำนวยแก่การเรียนมากน้อยเท่าใด

การศึกษาสงเคราะห์ มีการให้การศึกษาอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่จะอำนวยประโยชน์แก่อุปถัมภ์แก่เด็กและเยาวชน ตลอดถึงการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนและการสนับสนุน เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการศึกษาจึงต้องมีการประเมินผล โดยการสอบถามถึงเรื่องผลการเรียนว่าเป็นอย่างไร หากไม่ถึงเกณฑ์ก็มีการลดทุนลงเพื่อความกระตือรือร้นของผู้เรียน

การเผยแผ่ ควรใช้สื่อในรูปแบบที่ทันสมัยน่าสนใจในการเผยแผ่ธรรม เช่น วิทยุกระจายเสียง วารสาร สิ่งพิมพ์ จัดตั้งสถานที่สำหรับเรียนรู้ การเผยแผ่พระศาสนาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อผู้ที่รับสารคือ ธรรมที่เราเผยแผ่นำเอาความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

การสาธารณูปการ ควรมีการวางโครงการหรือจัดงานใดก็ตามควรมีการนำเสนอในรูปแบบโครงการให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงานที่ได้วางเอาไว้ โดยต้องมีการจัดการซ่อมแซม ดูแลสิ่งปฏิสังขรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย พร้อมให้บริการแก่ประชาชนในการประกอบศาสนพิธีต่างๆ โดยการซ่อมแซมดังกล่าวต้องรักษาความเป็นสถาปัตยกรรมที่ตั้งเดิม เพื่อรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้

การสาธารณสงเคราะห์ วัดกับชุมชนควรมีการจัดหน่วยงานร่วมในการพัฒนาอาชีพตามศักยภาพท้องถิ่น จัดตั้งหรือให้การสนับสนุนสถานสงเคราะห์คนชราหรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง โดยต้องมีการจัดตั้งกองทุนสำรอง ไว้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสาธารณภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านที่พักที่อยู่อาศัย ด้านอาหารและยารักษาโรค หมายรวมถึง การสร้างสัมมาอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนจะได้ไม่เป็นภาระสังคมต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน ๕ ชุด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจัดกลุ่มข้อมูลของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบบริบท (Content Analysis Technic) และแบบสอบถามกับประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๑๖๐ คน และพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๒๐๐ รูป โดยสำรวจทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๐ รูป/คน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือสามารถสรุปได้ ดังนี้

๕.๑.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑) พระสงฆ์ สรุปผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ มีพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๐ มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ และไม่มีวุฒิต่างเปรียญธรรม มีจำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๐

๒) ประชาชน สรุปลงผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๕ มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖๓ เป็นกรรมการวัด มีจำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๕ และมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐

๕.๑.๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครองและด้านการสาธารณสงเคราะห์ที่อยู่ในอันดับสูงที่สุด ($\mu = ๓.๗๓$) รองลงมาด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\mu = ๓.๗๐$) และด้านการศาสนศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = ๓.๖๕$)

๕.๑.๓ ในด้านข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จากผลการศึกษาทั้ง ๒ กลุ่ม พบว่า

๑. พระสงฆ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปลงผลได้ดังนี้

๑) พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง” จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ และน้อยที่สุด คือ “ขาดการประสานงานกับชุมชน ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นร้อนของประชาชน” จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐

พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัดและเมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎ” จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และน้อยที่สุด คือ “ทั้งวัดและบ้านควรมีการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือแม้กระทั่งการรับฟังปัญหาทั้งของวัดและชุมชน” จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐

๒. ประชาชน ผู้วิจัยได้สรุปลงไว้ดังนี้

๑) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง ไม่มีการชี้แจงใน

เรื่องการออกกฎว่าทำอะไรอะไร ออกกฎด้วยความพอใจส่วนตัวของตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อ
ตามมา” จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๗ และน้อยที่สุด คือ “พระสังฆาธิการส่วนมากยังขาด
จิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มีการจัดตั้ง ก่อสร้าง หรือดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือผู้
ยากไร้ เห็นเป็นภาระมากกว่า” จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๒

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนา
ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัด
และผู้อาศัยอยู่ภายในวัด เมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์
ของกฎและชี้แจงข้อปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้” จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ
๒๑.๘๗ และน้อยที่สุด คือ “พระสังฆาธิการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวม
เรื่องสาธารณะที่รับผิดชอบร่วมกันของสังคม ต้องปลูกฝังเรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะแก่พระสังฆา
การผู้ปกครองให้มาก” จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

**๕.๑.๔ ผลการทดสอบความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างใน
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้**

สมมติฐานที่ ๑ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของพระสงฆ์กับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ
บริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์
(χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๓๔๒ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕
แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพรรษาของพระสงฆ์กับความคิดเห็นต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้
ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๑๗ ซึ่ง
มากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์กับความคิดเห็นต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้
ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๘๙ ซึ่ง
มากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาทางโลกของพระสงฆ์กับความคิดเห็นต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้
ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๒๓ ซึ่ง
มากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมของพระสงฆ์กับความ คิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๑๐๒ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของประชาชนกับความ คิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๒๒๘ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๗ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของประชาชนกับความ คิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๖๗๓ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๘ ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของประชาชนกับความ คิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๕๒๑ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๙ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับความ คิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๘๘๙ ซึ่งมากกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ ไม่สัมพันธ์กันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๕ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง” จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ รองลงมา คือ “ขาดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในเรื่องตัวบุคลากร ผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้” มีจำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๐ และน้อยที่สุด คือ “ขาดการประสานงานกับชุมชน ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “พระสังฆาธิการส่วนมากไม่มีการวางกฎระเบียบที่แน่นอนสำหรับการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในปกครอง ไม่มีการชี้แจงในเรื่องการออกกฎว่าทำเพื่ออะไร ออกกฎโดยความพอใจส่วนตัวของตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา” จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๗ รองลงมา คือ “ขาดบุคลากร สื่อการเรียนการสอน และงบประมาณสนับสนุนที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา” มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๒ และน้อยที่สุด คือ “พระสังฆาธิการส่วนมากยังขาดจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มีการจัดตั้ง ก่อสร้าง หรือดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ เห็นเป็นภาระมากกว่า” จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๒

ข้อเสนอแนะ พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัดและเมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎ” จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ รองลงมา คือ “บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนันทกรรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน” มีจำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ และน้อยที่สุด คือ “ทั้งวัดและบ้านควรมีการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือแม้กระทั่งการรับฟังปัญหาทั้งของวัดและชุมชน” จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในข้อ “ออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ภายในวัด เมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎและชี้แจงข้อปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้” จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘๗ รองลงมา คือ “บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี” มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และน้อยที่สุด คือ “พระสังฆาธิการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวม เรื่องสาธารณะที่รับผิดชอบร่วมกันของสังคม ต้องปลูกฝังเรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะแก่พระสังฆาธิการผู้ปกครองให้มาก” จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

๕.๑.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีวัดพัฒนาตัวอย่างตามที่กรมการศาสนา ได้ยกฐานะให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง จำนวน ๔ วัด ได้แก่ วัดทองสะอาด วัดบ่อทอง วัดหน้าไม้ และวัดสุวรรณจินดาราม ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทุกฝ่ายและจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการทำงานและหน้าที่ของตนเองปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้งานที่ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติ และผลที่ออกมาจะรับประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์กรได้วางเอาไว้ การทำงานทุกส่วนงาน ทุกหน่วยงาน ของโครงการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนที่ดี หากพบว่างานด้านใดมีปัญหาและอุปสรรคจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน หรือไม่ก็ต้องมีแผนงานการบริหารอย่างอื่นไว้รองรับเพื่อการดำเนินงานที่ต่อเนื่องไม่ให้เกิดการบริหารขาดตอนและสามารถดำเนินงานไปได้ตามแผนงานที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน หลักการบริหารงานคณะสงฆ์สมัยใหม่ จำเป็นต้องอาศัยวิทยาการ ด้านการจัดการบริหารเข้ามาสนับสนุนองค์กร เพื่อเสริมพลังการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุน ด้านฐานข้อมูล การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานประโยชน์ สร้างความร่วมมือ การกระจายอำนาจที่เหมาะสม จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมัยใหม่ การบริหารของเจ้าอาวาสที่มีประสิทธิภาพตามที่กล่าวมานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสอดคล้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ที่ทางมหาเถรสมาคมกำหนดขึ้น ทั้งนี้เจ้าอาวาสจะต้องมีหลักปฏิบัติในการบริหารให้มีความสอดคล้องตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายมหาเถรสมาคม ระเบียบ คำสั่ง หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช เพื่อความเรียบร้อยดีงามในหมู่สงฆ์และเพื่อให้งานกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน อันได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเจ้าอาวาสจำเป็นต้องมีคุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคนและคุณธรรมในการครองงาน หากเจ้าอาวาสมีคุณธรรมดังกล่าวแล้วการบริหารงานของเจ้าอาวาสย่อมมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้และจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงไว้ซึ่งสถาบันศาสนาสืบไป

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยพบประเด็นของผลการวิจัยที่สามารถนำมาเสนอเพื่อทำการอภิปรายและประกอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๒.๑ จากการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครองและด้านการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในอันดับสูงที่สุด ($\mu = ๓.๗๓$) รองลงมาด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\mu = ๓.๗๐$) และด้านการศาสนศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = ๓.๖๕$)

๑) ด้านการปกครอง

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการปกครอง จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **พระธนดล นาคพิพัฒน์** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ การศึกษาทางธรรมวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครอง พระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามวินัยอย่างเคร่งครัด มีกองทุนส่งเสริมการศึกษาแก่สามเณร ให้ภิกษุ สามเณร เอาใจใส่ต่อกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างเป็นระเบียบ^๑

^๑พระธนดล นาคพิพัฒน์, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

๒) ด้านการศาสนศึกษา

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศาสนศึกษา จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ธีรปญโญ** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัย พบว่าบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรมประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน^๒

๓) ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตนดิโร** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง ๖ ด้านนั้นได้มีด้านที่มีบทบาทมากที่สุด ๓ ระดับโดยเรียงลำดับ คือ ด้านการควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านการสาธารณูปการส่วนด้านปานกลาง ๒ ด้าน คือด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา สำหรับด้านการศึกษาสงเคราะห์ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด^๓

^๒พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ธีรปญโญ , “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษา พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

^๓พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตนดิโร, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๓๘.

๔) ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่ จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **พระมณูญ จารุณโณ** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ อยู่ในระดับมากในข้อมีการอบรมทำวัตรสวดมนต์ตามหลักพระธรรมวินัย ข้อจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและมีพระอาจารย์สอนปฏิบัติธรรม ข้อมีการจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุกระจายเสียง และข้อมีการจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุกระจายเสียง ส่วนข้ออื่นๆ พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๔

๕) ด้านการสาธารณูปการ

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่ จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **สมชาย เอี่ยมสะอาด** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดพัฒนาตัวอย่างในการช่วยเหลือสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีของวัดในกรุงเทพมหานครกับวัดในภาคกลาง” ผลการวิจัยพบว่า วัดมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยมีบทบาทในการช่วยเหลือทางด้านการพัฒนาจิตวิญญาณอย่างเด่นชัดมาก อย่างไรก็ตาม บทบาท ดังกล่าวได้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทเพิ่มขึ้นมากกว่า เดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน ผลของการศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับวัดพัฒนา ตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร และวัดในภาคกลาง ๑๒ แห่งพบว่า วัดพัฒนาตัวอย่างทั้ง ๑๒ แห่ง จะมีบทบาทในการมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านอาคารสถานที่ให้ดูสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ

^๔พระมณูญ จารุณโณ, “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ : กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

เรียบร้อย ตลอดจนการแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และเขตสาธารณสงเคราะห์อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ บทบาทด้านพัฒนาจิตวิญญาณ บทบาทด้านการศึกษา และบทบาทด้านพัฒนาชุมชนสังเคราะห์ประชาชน เมื่อเปรียบเทียบวัดพัฒนา ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครกับวัดในภาคกลางนั้น พบว่าวัดที่มีขนาดใหญ่จะมีบทบาทและกิจกรรม มากกว่าวัดขนาดเล็ก ถึงกระนั้นทุกวัดก็ยังมีบทบาทหลักด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ บทบาทด้านการศึกษาและบทบาทด้านช่วยเหลือสังคม ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า วัดพัฒนา ตัวอย่างทั้ง ๑๒ แห่ง ส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ขาดความพร้อมด้านเงินในการสนับสนุน และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการทำงานนั่นเอง เพื่อให้วัดได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง เต็มที่ กรมการศาสนาควรจะสนับสนุนให้วัดต่างๆ ได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน^๕

๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่ จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **ปกรณ์ ต้นสกุล** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการบริหารงานโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่างอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพบว่า ด้านอาคารเสนาสนะ มีสภาพการบริหารงานมากกว่าด้านอื่นๆ ๒. ปัญหาการบริหารงานโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยพบว่า ด้านการจัดการปกครองภายในวัด มีปัญหาการบริหารงานมากกว่าด้านอื่นๆ ๓. ภาวะผู้นำโดยรวมของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ความสามารถทำงานเป็นทีมหรือคณะ และร่วมทำงานกับพระสังฆาธิการวัดอื่นได้ดีเป็นภาวะผู้นำที่อยู่ระดับปานกลางเพียงข้อเดียว ๔. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวัดพัฒนาตัวอย่าง มีปัญหามาก คือพระภิกษุสงฆ์สามเณร ในปัจจุบันปกครองให้มีคุณภาพเป็นไปได้ยาก ขาดงบประมาณในการก่อสร้างและการพัฒนาวัดเจ้าอาวาสต้องช่วยเหลือตนเอง ประชาชนไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมระหว่างวัดและชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้รับ คือ ควรถวายความรู้ และส่งเสริมให้เจ้าอาวาสเข้าใจทางด้านการบริหารทั่วไป

^๕สมชาย เอี่ยมสอาด, “บทบาทของวัดพัฒนาตัวอย่างในการช่วยเหลือสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีของวัดในกรุงเทพมหานคร กับวัดในภาคกลาง”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๒.

ควรจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาวัดด้านอาคารเสนาสนะเพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับเศรษฐกิจปัจจุบัน และควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ระหว่างวัดและชุมชน ตามลำดับ^๖

๕.๒.๒ จากผลการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

๑) จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีไม่สัมพันธ์กันทุกข้อ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระครูวินัยธรรมชาย สุวิชาโน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีผลทำให้ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๗

๒) จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีไม่สัมพันธ์กันทุกข้อ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม)** ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัด

^๖ปกรณัม ต้นสกุล, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา), ๒๕๔๖.

^๗พระครูวินัยธรรมชาย สุวิชาโน, “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

หนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ และ การศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า พระภิกษุสามเณรมีมาก จึงทำให้ผู้ปกครอง ดูแลไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้ใต้บังคับบัญชา การศึกษาในประโยคบาลีชั้นสูงๆ ยังมีน้อย ขาดครู-อาจารย์ที่ทำการสอนนักเรียนและบาลีในชั้นสูง ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านพระภิกษุสามเณร ผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้านกรรมฐาน การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างน้อย มีการจัดอบรมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไปยังค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้ ฟังธรรมมากนัก นอกจากตามเทศกาลต่างๆ การจัดสรรที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรของแต่ละวัด ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร รูปแบบการก่อสร้างของแต่ละวัดมีความแตกต่างกันมาก บางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกินความจำเป็น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรอบ ๆ วัดยังมีน้อย และการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมบางอย่างไม่ควรจัดภายในวัด^๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สามารถนำข้อเสนอแนะทั้งของประชาชนและพระสงฆ์มาสรุปได้ดังนี้

๑. ควรออกกฎระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยอยู่ในวัด เมื่อมีข้อบังคับแล้วต้องมีการออกบทลงโทษที่เป็นธรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎ ควรจัดให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานในทุกๆปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวัด และต้องมีการชี้แจงข้อปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้

๒. ควรต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษา สำหรับพระสงฆ์ สามเณรที่เป็นรูปธรรม บุคลากรผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องเป็นผู้ที่ทรงความรู้ และเป็นนักเล่าเรื่อง นักถ่ายทอดที่ดี ควรจัดให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

^๕ พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม), “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

เข้าใจของผู้เรียน ควรมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอนและผู้เรียนนักรธรรมและบาลี และควรมีการจัดตั้งกองทุนทางงบประมาณสำหรับดำเนินนโยบายด้านการศึกษา

๓. ควรเปลี่ยนแปลงการสอน การเผยแพร่ให้เข้ากับยุคสมัย ควรใช้สื่อในรูปแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ ในการเผยแพร่ธรรม เช่น วิทยูกระจายเสียง วารสาร สิ่งพิมพ์ ควรเล็งเห็น ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ การสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนให้ตั้งอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และควรมีการจัดตั้งสถานที่สำหรับเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ค่ายพระพุทธศาสนาแนว IT

๔. ควรมีการวางโครงการหรือจัดงานใดก็ตามควรมีการนำเสนอในรูปแบบโครงการให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงานที่ได้วางเอาไว้ ควรจัดตั้งคณะกรรมการวัดที่มีความรู้ความสามารถ ควบคุมดูแลในด้านสาธารณูปการร่วมกับพระสงฆ์ภายในวัด ต้องจัดหาผู้ที่มีความรู้มาจัดทำวางแผนภูมิทัศน์ของวัดให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และควรควบคุมดูแลสิ่งสาธารณูปโภคของวัดโดยหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น

๕. พระสังฆาธิการควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน ต้องเห็นเป็นเรื่องส่วนรวมเรื่องสาธารณะที่รับผิดชอบร่วมกันของสังคม ควรมีเงินทุนเพื่อการศึกษาสงเคราะห์ไว้อีกส่วนหนึ่งเพื่อการช่วยเหลือโดยตรงสำหรับเป็นการทั่วไป ควรกวัดขัน ให้ความสำคัญ ติดตามประเมินผล เกี่ยวกับทุนการศึกษาที่เรามอบไป และควรให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนเป็นระดับแรกๆ

๖. ควรปลูกฝังเรื่องพฤติกรรมจิตสาธารณะแก่พระสังฆาธิการผู้ปกครองให้มาก วัดกับชุมชน ควรมีการจัดหน่วยงานร่วมในการพัฒนาอาชีพตามศักยภาพท้องถิ่น วัดควรจัดตั้งหรือให้การสนับสนุนสถานสงเคราะห์คนชรา หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและความต้องการ รวมถึงแนวทางการแก้ไข

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรนำปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารจัดการของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไปเป็นต้นแบบในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวัดพัฒนาตัวอย่างในปีต่อไป

๒. ในการบริหารจัดการของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ควรจัดหาความร่วมมือจากหน่วยงานราชการอื่นๆที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการสนับสนุนทั้งในด้านความรู้และด้านการประสานงานขอความร่วมมือในด้านอื่นๆ

๓. ควรเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ในการการบริหารจัดการของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีใหม่ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางการสื่อสารที่รวดเร็ว ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงต้องเข้าหาประชาชนเชิงรุก

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะดังต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างของอำเภออื่นๆ ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

๒) ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างของอำเภออื่นๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

๓) ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างของอำเภออื่นๆ ว่ามีปัญหาอะไรสำคัญที่ต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

๔) ควรศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างของอำเภออื่นๆ หรือองค์กรใหญ่ขึ้นเช่น จังหวัด ว่ามีปัญหาด้านการสาธารณสุขการที่สำคัญอย่างไรบ้างที่ควรแก้ไข

๕) ควรศึกษาเฉพาะด้านอย่างละเอียดเพื่อจะได้พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างมีการบริหารงานด้านการศึกษาสงเคราะห์เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างไรบ้าง

๖) ควรศึกษาปัญหาของสังคมในด้านต่างๆ ทุกด้าน แล้วนำมาบริหาร โดยเฉพาะด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่เป็นด้านที่ใกล้กับประชาชนและรู้ถึงปัญหาของประชาชนมากที่สุด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา. การวิเคราะห์การจำแนกวัดออกเป็นกลุ่มตามระดับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๐.

_____ . วัดพัฒนา ๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔.

_____ . หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : เอ พี กราฟิคดีไซน์, ๒๕๓๙.

กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบายและแนวทางการวิจัยทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของศึกษานิเทศก์ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๒.

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. การบริหารรัฐกิจ แนวคิด หลักการ และการปฏิบัติ. ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนจำกัดขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๓๕.

คะนิงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิก, ๒๕๔๕.

จันทรานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖.

จุฑา เทียนไทย. การจัดการมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘.

ชุมศักดิ์ ชุมนุม. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ : กรณีศึกษา เขตการศึกษา ๑๐. กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๙.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. ศัพทรัฐประศาสนศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพมหานคร : บิสิเนสฮาว์ แอนด์ดี, ๒๕๔๑.

ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์. สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. **การปฏิรูประบบราชการ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๓.

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค, ๒๕๔๖.

บรรจบ เนียมมณี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓.

ประเวศ วะสี. **พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๐.

พนม วัจนสุนทร. **วัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ : โพรดักส์กรุ๊ป, ๒๕๔๑.

พิน ดอกบัว. **วัดและพระสงฆ์ทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บุรพาสาส์, ๒๕๕๐.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). **เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑.

พระธรรมวรนายก (โอภาส นิลฺลิตฺติเมธี). “การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”. **ในธรรมปริทัศน์ ๔๖**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระมหาธรรมรัต อริยธมฺโม. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์สุรวัดน์, ๒๕๔๓.

พระมหาสมทรง สิรินฺธโร และคณะ. **บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด, ๒๕๒๕.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๓๙.

- ไพบุลย์ ช่างเรียน. **วัฒนธรรมการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒.
- มนู อรดีดลเชษฐ์. **การปฏิรูปราชการ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการปฏิรูประบบราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๓.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.
- ยุวดี ศรีธรรมรัฐ. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : เพื่อการปฏิรูประบบราชการ**. กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- วัชร บวรณสิงห์. **การบริหารหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค, ๒๕๔๔.
- สง่า หล่อสำราญ. **ตำนานพระพุทธสาวก**. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- สมใจ ลักษณะ. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เฟื่องฟ้าพรินติ้ง, ๒๕๔๓.
- สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สมชาย วรชาโย). “คุณวัด”. **วารสารใบลาน ๕**. เมษายน - พฤษภาคม, ๒๕๒๘.
- สมเด็จพระมหาธีรราชังคลาจารย์ (ช่วง วรบุญโณ), “การเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. **พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงการเมืองและสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.
- สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เกษมสุวรรณการพิมพ์, ๒๕๑๔.
- สมยศ นาวิการ. **การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของการบริหาร: MBO**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๒๙.
- สมาน รังสียกฤษฎ์. **การจัดการภาครัฐแนวใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนครศรีอยุธยา : อาทิตย์ : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, ๒๕๔๔.
- สมเพียร เทียนทอง. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อาทิตย์ : ธรรมสาร, ๒๕๔๒.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีองค์การประสิทธิภาพ รวมบทความสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสียกฤษฎ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖.

สุนทร สุกตะโยธิน. **คู่มือสมณศักดิ์ สำหรับผู้บริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กรังปรีซ์อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๔๐.

สุรนาท ขมะณะรงค์. **นโยบายสาธารณะและหลักการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมือง**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

สุทิน นพเกตุ. **สิทธิมนุษยชนศึกษา ยุทธศาสตร์สู่การสร้างวัฒนธรรม-วิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนและสุจริตชน**. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๙.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **กฎหมายเถรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๙ ตอนที่ ๑๑๕ ก ฉบับพิเศษ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๒๓.

อนันต์ วิริยพิณิจ. **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕.

อุทัย เลหาวิเชียร. **รัฐประศาสนศาสตร์ : ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ**. (สำนักพิมพ์เสมอธรรม, ม.ป.ท.).

(๒) วิทยานิพนธ์ :

ฐิติรัตน์ มีมาก. “การจัดการที่มีประสิทธิผลของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย”. **ดุชนิพนธ์บริหารธุรกิจ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๘.

ธีรพงษ์ ภัคตีไพบูลย์สกุล. “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู”. **ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาการจัดการพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.

ทองอินทร์ มนต์วี. “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันตำรวจนครบาลจรัลวรดิ กรุงเทพมหานคร”. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

นงนุช นุชรรัตน์. “ความต้องการในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อรองรับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ : กรณีศึกษา ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง”. **ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๕.

นรินทร์ พูลสวัสดิ์. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๓.

- พรเพ็ญ อยู่บำรุง. “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร”,
การศึกษาอิสระ. ปรินญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๑.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข (พรสุทธิชัยพงศ์). “ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสใน
 จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนต์วีโร (บำรุงราษฎร์). “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ
 ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสน
 ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรปัญญา. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : กรณี
 ศึกษาพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐ
 ประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระชนดล นาคพิพัฒน์. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหา
 บัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตนดิโร. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัด
 กระบี่”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
 ๒๕๓๘.
- พระมหากมล โปร่งใจ (ชนดิโร). “ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ อำเภอป่าซางจังหวัดลำพูน”.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. (การเมืองและการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- พระมหาจตุพร ฌวีโร (คาพูน). “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุท
 ศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาทองดี อภิญาโน (ตรีตระการ). “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการ
 คณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
 มหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาบุญมี อธิปัญญา. “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี : พระธรรมวิสุทธิ
 มงคล (บัว ญาณสมปนฺโน)”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

พระมหาสมทรง สิริธโร. บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา)**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาภาณูจนะ). “การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พลสัมพันธ์ โปธิศรีทอง. “การนำพระสงฆ์(วัด)มาเป็นหลักในการแก้ปัญหาทางสังคมจิตวิทยาของเยาวชนไทยในยุคโลกาภิวัตน์”. **ในหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๓๘.

พัชรินทร์ นาคอุย. “การบริหารจัดการติดตามภาระหนี้ของธนาคารตามหลักพุทธธรรม”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พินิจ ภูทับทิม, ร.ต.อ., “ความต้องการและการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของครูอาจารย์ในโรงเรียนตำรวจ สังกัดกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”. **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓.

พินेत्र คณานุกรักษ์. “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานระดับอำเภอเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์, ๒๕๔๖.

เรืองอุไร ช่วยชู. “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน. ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐.

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๔๖.

สาธิต แก้วรากมูข. “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารตำบล : กรณีศึกษา อำเภอเม็งราย จังหวัดเชียงราย”. **ภาคินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖.

สุธาดา สนธิเวช. “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์”. **วิทยานิพนธ์
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยา
ลัย, ๒๕๕๑.

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลบ้านฉาง”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

อรษา โพธิ์ทอง. “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพัฒนา การอำเภอ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการ
พัฒนาอำเภอ (กพอ) : ศึกษากรณีอำเภอในเขตศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่
๗”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖.

เอกราช มณีกรรณ. “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาจังหวัด
มุกดาหาร”. **ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาพัฒนาสังคม. คณะพัฒนา
สังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

(๓) สัมภาษณ์ :

พระครูวรธรรมวาที (นิพนธ์ ฉันทวุฒโท), เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว, เจ้าอาวาสวัดบัวแก้วเกษร, วันที่
๑๕ กันยายน ๒๕๕๕.

พระครูรัตนภักทรคุณ (สุรพล อติภทโท), เจ้าคณะตำบลบ่อเงิน, เจ้าอาวาสบ่อเงิน, วันที่ ๑๕ กันยายน
๒๕๕๕.

พระมหาสมโภชน์ จานสมปนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อทอง, วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๕.

พระครูปฐมสมมติคุณ (สนั่น อุปสนโต), เจ้าอาวาสหน้าไม้, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕.

พระครูปฐมธรรมมานุสิ (สะอาด อตตสิริ), เจ้าอาวาสทองสะอาด, วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕.

๒. ภาษาอังกฤษ :

Dale Yoder. **Personnel Principles and Policies**. fourth printing, Englewood Cliffs : New
Jersey Prentice - Hall, Inc. 1956.

Don Hellriegel. **Management**. third edition, Addison - Wesley Publishing Company.
lmc., 1982.

Ernest Dale. **Management : Theory and Practice**. New York : McGraw-Hill, 1973.

Fayol, Henri. **General and Industrial Management**. London : Pittman & Sons, 1964.

- Gibson, J.L., **Organization : Behavior, Structure and Processes.** (3 rd ed). (Dallas, Texas : Business Publications, 1979).
- Gulick L. and Urwick J. **Papers on the Science of Administration.** New York : Institute of Public Administration, 1973.
- Herbert A. Simon, H.A. **Aministrative Behavior.** New York : McMillan, 1960.
- Hutchinson, Jonh G. **Organization : Theory and Classical Concepts.** New York : McGraw-Hill, 1967.
- John D. Millet, J.D. **Management in the Public Service.** New York : Hill, 1954.
- Koontz,Harold &Cyril O' Donnell. **Principle Of Management : An Analysis of Managerial Fucntions.** New York : McGraw-Hill, 1972.
- Peterson, E., & Plawman, E.G., **Business Organization and Management.** Homewood. Illinoise : Richard D. Irwin, 1953.

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านการปกครอง									
๑	การจัดดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติงาน ประจำปี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	การดำเนินการจัดทำทะเบียน ประวัติของพระสงฆ์ภายในวัด	๑	๑	-๑	๑	๑	๕	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	วางระเบียบข้อบังคับสำหรับ พระภิกษุสามเณรและบุคลากร ภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	การประชุมอบรมพระภิกษุ สามเณรและบุคลากรภายในวัด ประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	การให้การศึกษอบรม สั่สอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	การสั่งสอนอบรมศีลธรรมแก่ คฤหัสถ์และศิษย์วัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านการศาสนศึกษา									
๗	การส่งเสริมการศึกษาพระ ปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๒. ด้านการศาสนศึกษา									
๘	การศึกษาอบรมพระธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณรภายใน วัดที่มีพรรษายังไม่ถึง ๕	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	กวดขันผลการเรียนพระธรรม วินัยของพระภิกษุสามเณร ภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	การส่งเสริมครูสอนพระปริยัติ ธรรม เปรียญธรรม ได้เป็น ผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	การยกย่องครูสอนพระปริยัติ ธรรม เปรียญธรรม ประโยค ต่าง ๆ มีของขวัญเป็นต้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	การจัดหาทุนการศึกษาให้กับ พระภิกษุสามเณร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการเผยแผ่									
๑๓	การแสดงธรรมเทศนาภายใน วัดทั้งในพรรษาและนอก พรรษา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ ครู และนักเรียนในสถานศึกษา ของพระภิกษุสามเณร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ ประชาชนตามหมู่บ้าน หน่วยงาน ต่าง ๆ ของพระภิกษุ และ สามเณร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ผู้เกี่ยวข้องท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๓. ด้านการเผยแผ่									
๑๖	การจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ทางศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	การจัดพิพิธภัณฑสถาน หรือ พิพิธภัณฑท์พื้นบ้านในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการสาธารณูปการ									
๑๘	การวางแผนในการก่อสร้าง อาคารเสนาสนะภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	การควบคุมดูแลการก่อสร้าง โดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น และความเป็นไทย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	การจัดสาธารณูปโภค น้ำ ไฟ ภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑	การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ ถาวรวัตถุภายในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒	การจัดการปริมาณพื้นที่ปลูก ต้นไม้ในวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	การจัดทำป้ายชื่อ แพนผัง และ ประวัติวัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์									
๒๔	การ เรียน วิชา การ ทาง พระพุทธศาสนาของศิษย์วัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	ผลการเรียน วิชา การ ทาง พระพุทธศาสนาของศิษย์วัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของวัดพัฒนาตัวอย่างใน อำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์									
๒๖	การส่งเสริมการศึกษาตาม หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา แก่พุทธศาสนิกชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗	ผลการศึกษาตามหลักสูตรทาง พระ พุ ท ศ า ส น า แก่ พุทธศาสนิกชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘	มีการมอบทุนการศึกษาตาม โอกาสที่สมควร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. ด้านการสาธารณสุข									
๒๙	การส่งเสริมทางด้านสุขภาพ อนามัยของชาวบ้าน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐	การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพ ของชาวบ้าน	๑	๑	-๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓๑	การสงเคราะห์ทางด้าน สาธารณสุขโรค	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒	การสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบ ความเดือนร้อน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	111.8333	198.0057	.5076	.9399
2	112.1000	199.9552	.4140	.9406
3	112.0000	196.0690	.5197	.9398
4	112.0667	198.6851	.4149	.9407
5	112.3000	195.1828	.4955	.9401
6	111.8333	187.2471	.7844	.9368
7	111.6667	192.0920	.6471	.9385
8	112.2333	187.8402	.8118	.9366
9	112.2000	190.0966	.6464	.9385
10	112.2000	191.9586	.7030	.9379
11	111.7667	195.9092	.4949	.9400
12	111.8333	194.3506	.5433	.9396
13	111.9000	197.8862	.4222	.9407
14	112.0333	191.4816	.6576	.9383
15	111.7000	192.2862	.5916	.9391
16	112.2333	201.0126	.3534	.9411
17	112.5667	191.4264	.7465	.9375
18	112.3333	201.6092	.3310	.9412
19	112.1333	195.6368	.5633	.9393
20	112.1000	194.2310	.5957	.9390
21	111.8000	196.1655	.6989	.9385
22	111.8333	196.4885	.5931	.9391
23	112.1000	191.8862	.7568	.9375
24	112.0000	194.0690	.7154	.9381
25	112.0000	198.0000	.4267	.9407
26	111.9333	191.9954	.6539	.9384
27	111.9000	197.1966	.4868	.9400
28	111.7333	193.9264	.6009	.9390
29	111.8000	191.6828	.6403	.9385
30	111.8333	193.1782	.6718	.9383
31	112.0333	191.4816	.6576	.9383
32	112.5667	191.4264	.7465	.9375
33	111.8333	187.2471	.7844	.9368

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .9384

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ชุด ก สำหรับพระสงฆ์

เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ และ แนวทางการแก้ปัญหาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นของท่าน และข้อเท็จจริงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ (ตอบแบบสอบถาม)

พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวินฺโน)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑. อายุ

๒๐ - ๓๐ ปี

๓๑ - ๔๐ ปี

๔๑ ปีขึ้นไป

๒. จำนวนพรรษา

๑ - ๕ พรรษา

๖ - ๑๐ พรรษา

๑๑ ปีขึ้นไป

ไม่มีพรรษา

๓. วุฒิทางการศึกษาทางธรรม

นักธรรมตรี

นักธรรมโท

นักธรรมเอก

ไม่มีวุฒินักธรรม

๔. วุฒิทางการศึกษาทางโลก

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

๕. วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ไม่มีวุฒิปเรียญธรรม

ป.ธ. ๑ - ๒ - ป.ธ. ๓

ป.ธ. ๔ - ๖

ป.ธ. ๗ - ๘

ตอนที่ ๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงช่องเดียวที่ตรงกับระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานีที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการปกครอง						
๑	การจัดดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติงานประจำปี					
๒	การดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติของพระสงฆ์ภายในวัด					
๓	วางระเบียบข้อบังคับสำหรับพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด					
๔	การประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด ประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ					
๕	การให้การศึกษอบรม สั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต					
๖	การสั่งสอนอบรมศีลธรรมแก่คฤหัสถ์และศิษย์วัด					
๒. ด้านการศาสนศึกษา						
๗	การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร					

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒. ด้านการศาสนศึกษา						
๘	การศึกษาอบรมพระธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณรภายในวัดที่มีพรรษายังไม่ถึง ๕					
๙	กวดขันผลการเรียนพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรภายในวัด					
๑๐	การส่งเสริมครูสอนพระปริยัติธรรม เปรียญธรรม ได้เป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส					
๑๑	การยกย่องครูสอนพระปริยัติธรรม เปรียญธรรม ประโยคต่าง ๆ มีของขวัญเป็นต้น					
๑๒	การจัดหาทุนการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร					
๓. ด้านการเผยแผ่						
๑๓	การแสดงธรรมเทศนาภายในวัดทั้งในพรรษาและนอกพรรษา					
๑๔	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ครู และนักเรียนในสถานศึกษา ของพระภิกษุสามเณร					
๑๕	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ประชาชนตามหมู่บ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ของพระภิกษุ และสามเณร					
๑๖	การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา					
๑๗	การจัดพิพิธภัณฑสถาน หรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในวัด					

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. ด้านการสาธารณูปการ						
๑๘	การวางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัด					
๑๙	การควบคุมดูแลการก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย					
๒๐	การจัดสาธารณูปโภค น้ำ ไฟ ภายในวัด					
๒๑	การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด					
๒๒	การจัดการปริมาณพื้นที่ปลูกต้นไม้ในวัด					
๒๓	การจัดทำป้ายชื่อ แพนผัง และประวัติวัด					
๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์						
๒๔	การเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด					
๒๕	ผลการเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด					
๒๖	การส่งเสริมการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน					
๒๗	ผลการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน					
๒๘	มีการมอบทุนการศึกษาตามโอกาสที่สมควร					
๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์						
๒๙	การส่งเสริมทางด้านสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน					
๓๐	การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพของชาวบ้าน					
๓๑	การสงเคราะห์ทางด้านสาธารณูปโภค					

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	๖. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์					
๓๒	การสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้					
๓๓	การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความเดือนร้อน					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนา
ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

๑. ด้านการปกครอง

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๒. ด้านการศาสนศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๔. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๕. ด้านการสาธารณูปการ

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ชุด ข สำหรับประชาชน
เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัด
ปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน
ของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น ๓
ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด
ปทุมธานี

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ และ แนวทางการแก้ปัญหาประสิทธิภาพการบริหารงานของวัด
พัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นของท่าน และข้อเท็จจริงมากที่สุด ข้อมูล
ที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยความเมตตา
เคราะห์ จึ่งขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ (ตอบแบบสอบถาม)

พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิวัฒน์)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๑ ปี

๒๑ - ๓๐ ปี

๓๑ ปีขึ้นไป

๓. หน้าที่

ไวยาวัจกร

กรรมการวัด

มรรคนายก

กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน

๔. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ ๒ ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงช่องเดียวที่ตรงกับระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานีที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการปกครอง						
๑	การจัดดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติงานประจำปี					
๒	การดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติของพระสงฆ์ภายในวัด					
๓	วางระเบียบข้อบังคับสำหรับพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด					
๔	การประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด ประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ					
๕	การให้การศึกษอบรม สั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต					
๖	การสั่งสอนอบรมศีลธรรมแก่คฤหัสถ์และศิษย์วัด					
๒. ด้านการศาสนศึกษา						
๗	การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒. ด้านการศาสนศึกษา						
๘	การศึกษาอบรมพระธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณรภายในวัดที่มีพรรษายังไม่ถึง ๕					
๙	กวดขันผลการเรียนพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรภายในวัด					
๑๐	การส่งเสริมครูสอนพระปริยัติธรรม เปรียญธรรม ได้เป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส					
๑๑	การยกย่องครูสอนพระปริยัติธรรม เปรียญธรรม ประโยคต่าง ๆ มีของขวัญเป็นต้น					
๑๒	การจัดหาทุนการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร					
๓. ด้านการเผยแผ่						
๑๓	การแสดงธรรมเทศนาภายในวัดทั้งในพรรษาและนอกพรรษา					
๑๔	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ครู และนักเรียนในสถานศึกษา ของพระภิกษุสามเณร					
๑๕	การออกไปอบรมศีลธรรมแก่ประชาชนตามหมู่บ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ของพระภิกษุ และสามเณร					
๑๖	การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา					
๑๗	การจัดพิพิธภัณฑสถาน หรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในวัด					

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔. ด้านการสาธารณูปการ						
๑๘	การวางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัด					
๑๙	การควบคุมดูแลการก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย					
๒๐	การจัดสาธารณูปโภค น้ำ ไฟ ภายในวัด					
๒๑	การดูแล ซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด					
๒๒	การจัดการปริมาณพื้นที่ปลูกต้นไม้ในวัด					
๒๓	การจัดทำป้ายชื่อ แพนผัง และประวัติวัด					
๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์						
๒๔	การเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด					
๒๕	ผลการเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของศิษย์วัด					
๒๖	การส่งเสริมการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน					
๒๗	ผลการศึกษาตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน					
๒๘	มีการมอบทุนการศึกษาตามโอกาสที่สมควร					
๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์						
๒๙	การส่งเสริมทางด้านสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน					
๓๐	การสงเคราะห์ทางด้านอาชีพของชาวบ้าน					
๓๑	การสงเคราะห์ทางด้านสาธารณูปโภค					

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนา ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัด ปทุมธานี	ระดับการบริหาร				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	๖. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์					
๓๒	การสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้					
๓๓	การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความเดือนร้อน					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนา
ตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

๑. ด้านการปกครอง

ปัญหาและอุปสรรค.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

๒. ด้านการศาสนศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ปัญหาและอุปสรรค.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

๔. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๕. ด้านการสาธารณสุขการ

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๖. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ตารางสำเร็จรูปเครซีและมอร์แกน

จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง
๑๐	๑๐	๑๕๐	๑๐๘	๔๖๐	๒๑๐	๒๒๐๐	๓๒๗
๑๕	๑๔	๑๖๐	๑๑๓	๔๘๐	๒๑๔	๒๔๐๐	๓๓๑
๒๐	๑๙	๑๗๐	๑๑๘	๕๐๐	๒๑๗	๒๖๐๐	๓๓๕
๒๕	๒๔	๑๘๐	๑๒๓	๕๕๐	๒๒๖	๒๘๐๐	๓๓๘
๓๐	๒๘	๑๙๐	๑๒๗	๖๐๐	๒๓๔	๓๐๐๐	๓๔๑
๓๕	๓๒	๒๐๐	๑๓๒	๖๕๐	๒๔๒	๓๕๐๐	๓๔๖
๔๐	๓๖	๒๑๐	๑๓๖	๗๐๐	๒๔๘	๔๐๐๐	๓๕๑
๔๕	๔๐	๒๒๐	๑๔๐	๗๕๐	๒๕๔	๔๕๐๐	๓๕๔
๕๐	๔๔	๒๓๐	๑๔๔	๘๐๐	๒๖๐	๕๐๐๐	๓๕๗
๕๕	๔๘	๒๔๐	๑๔๘	๘๕๐	๒๖๕	๖๐๐๐	๓๖๑
๖๐	๕๒	๒๕๐	๑๕๒	๙๐๐	๒๖๙	๗๐๐๐	๓๖๔
๖๕	๕๖	๒๖๐	๑๕๕	๙๕๐	๒๗๔	๘๐๐๐	๓๖๗
๗๐	๕๙	๒๗๐	๑๕๙	๑๐๐๐	๒๗๘	๙๐๐๐	๓๖๙
๗๕	๖๓	๒๘๐	๑๖๒	๑๑๐๐	๒๘๕	๑๐๐๐๐	๓๗๐
๘๐	๖๖	๒๙๐	๑๖๕	๑๒๐๐	๒๙๑	๑๕๐๐๐	๓๗๕
๘๕	๗๐	๓๐๐	๑๖๙	๑๓๐๐	๒๙๗	๒๐๐๐๐	๓๗๗
๙๐	๗๓	๓๑๐	๑๗๕	๑๔๐๐	๓๐๒	๓๐๐๐๐	๓๗๙
๙๕	๗๖	๓๒๐	๑๗๑	๑๕๐๐	๓๐๖	๔๐๐๐๐	๓๘๐
๑๐๐	๘๐	๓๖๐	๑๘๖	๑๖๐๐	๓๑๐	๕๐๐๐๐	๓๘๑
๑๑๐	๘๖	๓๘๐	๑๙๑	๑๗๐๐	๓๑๓	๗๕๐๐๐	๓๘๒
๑๒๐	๙๒	๔๐๐	๑๙๖	๑๘๐๐	๓๑๗	๑๐๐๐๐๐	๓๘๔
๑๓๐	๙๗	๔๒๐	๒๐๑	๑๙๐๐	๓๒๐		
๑๔๐	๑๐๓	๔๔๐	๒๐๕	๒๐๐๐	๓๒๒		

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี”

สัมภาษณ์ :
ผู้สัมภาษณ์ : ผู้วิจัย
บันทึกข้อมูล : ผู้วิจัย (จดบันทึก/บันทึกภาพและเสียง)
วันสัมภาษณ์ :
สถานที่ :

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี

คำถาม

๑. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี ?
๒. ประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ?
๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการบริหารงานของวัดพัฒนาตัวอย่างในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ?

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : พระครูปฐมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิวิณโณ)
- วัน เดือน ปีเกิด : วันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๓
- ชาติภูมิ : เลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี
- บรรพชาอุปสมบท : วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดนาวง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๘๗-๑๑๕-๗๘๘๕, ๐๒ - ๕๖๕-๕๙๙๙
- ตำแหน่ง : เจ้าอาวาสวัดนาวง
ครูสอนพระปริยัติธรรม
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดนาวง
- ประวัติการศึกษา :
- : นักธรรมเอก
 - : ประถมศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่วัฒนา
 - : มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนดอนเมืองทหาร
อากาศบำรุง
 - : ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย
 - : ระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร พ.ศ. ๒๕๕๑